

Francisco de Ca. 12. De Calatayud

Handwritten text in a cursive script, likely a name or title, written vertically on aged paper. The text is written in dark ink and appears to be a single line of text.

1. The first part of the book is a history of the
 2. of the country, and the people who inhabit it.
 3. The second part is a description of the
 4. of the country, and the people who inhabit it.
 5. The third part is a description of the
 6. of the country, and the people who inhabit it.
 7. The fourth part is a description of the
 8. of the country, and the people who inhabit it.
 9. The fifth part is a description of the
 10. of the country, and the people who inhabit it.

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.]

Segun el Obispo Dr. Ferrer
Anat en sus Memorias p.^{as} ayu-
dar a formar un Diccionario
critico de los escrit.^{os} catalanes,
pág. 152, Francisco Calça desea-
ba publicar cuatro libros de la
Historia de Cataluña; pero so-
lo dio a luz el primero, que
es el presente.

Miquel Ferrer
y Calça

Segun el Obispo Dr. Ferrer
de proposicion publica cuatro libros sueltos,
lo dice el mismo al fin del presente, pág.
152, donde tambien se contiene la epistola

9(46.71)
DE CATALO-
NIA LIBER PRIMVS.

FRANCISCO CALÇA BARCI-
nonensi Equestris ordinis viro
Auctore.

BARCINONE

Cum licentia ex Typographia Iacobi Cen-
drat. Anno MDLXXXVIII.

11028

Librum hunc qui Catalonia Francisco Calça
auctore inscribitur Illustrissimi & Reueren-
dissimi Domini D. Ioannis Dymæ Loris, Barchi-
nonensis Episcopi iussu. Ego frater Gabriel Serra
ordinis minorum Provinciæ Catalonia, & in eadē
diffinitor, solerti studio perlegi, nihilq. in eo Or-
thodoxæ fidei vel bene ac beate viuendi rationi di-
sentaneum reperi: proindeq. valde condignum
esse qui in lucem prodeat, arbitratus sum. Dumq.
in eo Catalonia primordia & incrementa, quasi
ab incunabulis, verissime elegantiq. stylo recen-
sentur; qua in patriam sit auctor beneuolentia, pie-
tate & fide constat manifeste. Qui si alijs huius o-
peris partibus, quas ipsemet auctor pollicetur
(quæ ne nos spes fallat, vehementer eum depræca-
mur) extremam adhibuerit manum, non poterit
tam immensi beneficij, Catalonia tota vllō vi-
quam tempore immemor esse: summis enim lau-
dibus in cælum quasi elata, ac mirifice propagata
ei in perpetuum se deuinctam cognoscet, quem
de se tam egregie meritum liquido deprahendet.
Dat. apud sancti Francisci Barchinonæ canobium
decimo septimo Kalendas Septembris, Anno,
1588.

F. Gabriel Serra.

Quadrat cum originali idē frater Gabriel Serra 15. Octobris. 1588.

NOS Ioannes Dymas Loris Dei & sancte sedis Apostolice gratia Episcopus Barcinone, uisa approbatione prædicta huius libri qui Catalonia Francisco Calça auctore inscribitur, concedimus licentiam imprimendi & diuulgandi eum in nostra Diocesi. Dat. in Palatio nostro episcopali præsentis ciuitatis Barcinone die xvij. mensis Augusti anni 1588.

I. Eps Barcino.

ADMODVM

ILLVSTRI BVSTRIVM VIRIS
generalis Reipublicæ Cathalonix conseruan-
dæ, quos vulgus Deputatos appellat, domino
Francisco Grimaud equiti Perpinianensi, &
Hieronymo Çacorumina ciui Gerundensi,
tribus item ratiociniorum eiusdem Reipubli-
cæ præfectis, vulgo Computorum Auditori-
bus nominatis, Ferdinando Fiualler Canoni-
co Dertusensi, Abdoni Honuphrio Come-
lles equiti Ruscinnonēsi, & Monser-
rato Grau ciui Barcinonēsi, Frā-
ciscus Calça eques Barci-
nonensis. S. P. D.

VM cæteras omnes orbis habita-
ti non modo prouincias, & partes
præcipuas, præterquam nonnul-
las Hispanas: sed & vrbes etiam
atq; oppida singula libris hominū
doctorum descripta, & tabulis cosmographi-
cis depicta vbilibet extare, notaq; facta cūctis
videamus: æquo animo ferre certe non po-
tuimus, viri admodum illustres, nostram Cata-
loniā, quæ prima Hispaniæ, neq; ea minima

portio est, illa datam omnino, incognitamq;
 multis exteris gentibus, & extra numerū Geo-
 graphicarum descriptionum sic nostra in cu-
 ria ac negligentia iacere. Cum enim Catalana
 gens, & rerum magnitudine & soli probitate
 atq; præstantia cum cæteris populis atq; pro-
 uincijs possit iure illa quidem per se se contē-
 dere: indignū sene nobis esse videtur, ad eius
 descriptionē nullū ex viris bonarū literarum
 studiosis, quorum magna extat extititq; fre-
 quentia, unquam excitari, adduciq; potuif-
 se, ut Catalonia latino aliquo opere decanta-
 ta atq; depicta omnium gentium populis co-
 gnita quoq; efficeretur. Quamobrē post im-
 petratam laboribus nostris quietē, quibus per
 annos plures sexdecim in publico Barcinonē-
 sium ludo literatio cum Philosophiam, tum
 rationem dicendi, eloquentiæq; necnō & lin-
 guæ græcæ præcepta iuuentutem docuimus:
 omne hoc tempus quod D. O. M. voluntate
 nostræ vitæ deinceps futurum est, nostris re-
 bus cognoscendis, descriptionibusq; nostræ
 nationis ac provinciæ faciendis tribuere ac di-
 care constituimus. Non quidē, quòd per nos,
 solaque nostra opera tanta res ad finem debi-
 tum perducī posse speraretur: sumus enim no-

stri

stri ingenij tenuitatis, & doctrinæ exiguitatis a-
 bunde consij, sed quoniam pro nostra copia,
 & rerum cognitionis paucitate posse fieri tan-
 dem existimemus, ut nostro hoc quali quali
 incepto excitari, permotiq; complures rem
 huiusmodi ad umbilicum aliquādo suscipiāt
 perducendam. Quamobrem tametsi nescij
 non sumus in multorum hominum graues re-
 prehensiones nos esse dubio procul incurfu-
 ros, cum quòd placere omnibus nulla ratione
 valeamus, tum vero quoniam in multis labi
 & turpiter errare propter rerum multarum ig-
 norantiam, negligentiamq; nostram nos om-
 nino sit necesse: nihilominus tamen audendū
 esse, animoq; præsentī & constanti esse nos de-
 bere putauimus, utpote quibus in tanto cona-
 tu, in tam laudabilis operis aggressu locus ve-
 niæ non sit apud plerosq; defuturus. Verum e-
 nimvero ut confidentiori animo id præstari a
 nobis possit: librum primum elucubrationū
 earū, quas ad quinque libros vsq; perducimus,
 in quo de origine Catalanorum, & de Etymo-
 nominis Cataloniae ad nausē vsq; legētium,
 propter cōtradictionem quam plurimorum,
 quibus occurrere pro nostra virili contendī-
 mus, a nobis est disputandum, in vestro admo-

¶ 4 dum

Universitat de
Biblioteca

dum illustri nomine apparere fecimus. Ete-
nim quorum aliorum patrocinio possumus
causam nostram securius, quā vestro obtine-
re, qui totius Cataloniae patres estis conser-
uatores? Et vero si operam non luisse in hoc
primo volumine vestro sapienti iudicio visi
fuerimus, ad reliqua expedienda volumina, in
manusq; omnium illa emittēda, Deus bone,
ut multo alacriores effecti erimus? At vero si
quid secus euenerit, intermitteremus incaptū
opus, alijq; felicioribus nobis ac eruditiorib.
absoluendum permittemus. Erit autem utrū
que non admodum nobis ingratum. Quam-
uis enim parum apti tanto operi consumādo
deprehēsi fuerimus: ac propterea potius sub
pudere debere videamur: duae tamē res saltē
nobis maximo solamini sunt futurae. Altera
quidē quod per nos effectū dicetur, ut sint ex-
citati, quid aliquando praestiterint: altera ve-
ro quod a tam laborioso & molesto cuius o-
pere cessemus, & quiescamus. Etenim cum ex
hoc labore neq; gloriam nobis, neq; lucrum
vllum aucupemur: sed nostrae patriae decus at
que ornamentum, nostrorumq; etiam homi-
num non contemnendum emolumentum
(non enim ad paucas res huius prouinciae des-
criptio

criptio, & Topographia utilis est futura) an
per nos, an per alios nostro incepto, nostriq;
emulatione cōmotas res haec peragatur sus-
que deque nobis erit. Quare vos in clyta no-
strae patriae columnina, atq; totius Catalonicae
Reipublicae generalis firmissima praesidia, o-
ro obsecro, obtestorq; ut quo animo cona-
tus hosce nostros vobis patriaeq; ipsi dicamus
& consecramus: eodem a nobis animo il-
los pro vestra singulari virtute, be-
nignitate, ac humanitate accipe-
re dignemini.

FRANCISCI

FONT V. I. D. ET REGII

consiliarii in laudem libri & Ca
talonix Carmen.

Iam tua per totū, Catalonia, gloria mundū
Exeat, & cunctis sit manifesta viris.

Gens Catalana olim sublimibus inclyta factis
splendeat in quouis nunc celebrata loco.

Noscant Sauro matæ, norit Germanica tellus,
Noscat & arctous prædia nostra polus.

Andiat atq; legat, quam sis Catalonia ferri
Ipsa ferax, alijs nobilitata bonis.

Telluris prima Hispanæ tu portio cum sis:
Digna quidē es primū laudis habere locū.

Ad te deuenit primum, qui classe per altum
Aduenit Tubal: testis Iberus erit.

Ad te Romani primum venere, Gotiq;
Quod vere dici Rex Atahulphe doces.

Quid gentes aliæ complures enumerentur:
Illarum aduentus litora nostra sciunt.

Emporice celebres hic sunt, hic Tarraco cūctis
Audita, hic veteri est condita Herda manu.

Flumē Iberū hic est, toto quod gentib' orbe
Est notum, nostri gloria prima soli.

Flumine

Flumine nam ex ipso sibi nomen Iberia tota
Sumpsit, & est Græcis sic vocitata viris.

Innumeras laudes cum sis Catalonia, adepta,
Deterat has vereor ne mea Musa leuis.

DE CATALONIA A FRANCIS
co Calça clarissimo, & ornatissimo equestris
ordinis viro edita Ioannis Dordæ car-
men ad lectorem.

Hoc opus egregium summo iam Calça labore
Compositum tradit, lector amico tibi.

Si legis attente: multa hic te sepe iunabunt,
Quæ doctē scripsit uti grauis, atq; bonus.

Hæc uelut in parua cernis descripta tabella.
Hæc eadem magni sunt facienda tamen.

Vnde sit antiquum nomen Catalonia ductum,
Explicat, exacta quod ratione probat.

Quam longē, & latē pateat Catalonia, monstrat,
Quos habeat montes, flumina, quasq; plagas.

Hanc semel, atq; iterum tractus partitur in omnes,
Designatq; suis oppida cuncta locis.

Esse salis scopulos, argenti, auriq; metallum,
Ferrumq; & fruges hac regione docet.

Barcino quos Comites, & quos Aragonia Reges.
Enumeret Comites, continet istud opus.

Non esse externis hanc gentem regibus olim,
Aut armis uictam, comprobat historijs.

Nam Gotti, exæctis Saracenis, Caesaris aulam

Nempe

Nempe petunt, ut se protegat, atq; regat:
Hi sese Carolo Magno, nato, atque nepoti
Sponte sua tradunt, dantq; petuntq; fidem:
Pacta intercedunt, quæ iam, si forte uetusta
Esse putes nimium, nunc renouata uides.
Hinc ergo est Comitum, aut Regum deducta potestas:
Quos decet ulterius uelle parare nihil.

Ad Reuerendissimum

& Illustrissimum D.D. Ioannem Dymam
Loris Episcopum Barcinonensem.

Si patriæ pietas, si te Illustrissime præsul,
Catalanorum tangit amor populûm:
Ex perquâ antiquis actis, quæ plurima apud te
Extant digneris reddere nota aliqua.
Nâq. sumus tenebris offusi: maxima quæq;
Viq. latent: non est scribere vera leue.
Ex coniecturis venari cuncta necesse est:
Exactis facile est noscere vera tamen.
Per te sit notû, Carolus quid Caluus honoris
Contulerit nostris patribus eximijs.
Quæq. Ludouicus Balbus de hinc filius huius
Addiderit, nobis reddere nota potes.
Antiquis extant hæc custodita libellis:
Istorum fiat copia fida, precor.

Ad Eruditissimum vi-

rum Christophorum Caluetum Strellam
Barcinonensem Francisci Calça Bar
cinonensis Carmen.

Christophorû Strellâ multû saluere iube
Vita sit & felix, incolumisq. diu. (mus:
Quid rerum faciam poteris, Caluete rogare,
Cum sic conticeam, scribere nilq. vides.
Depictos comites iusserunt ponere quendâ
Pictorem, nostra qui fuit usus ope,
Necnon & Reges Aragonû, maxima in aula
Hi, deputatos dicere quos solitum est.
Detinuit labor iste diu nos: deindeq. vêtû est
Nostros ad libros, edere quos libuit.
Ad te mittuntur nunc prima volumina, dele
Si quid displiceat, res ea grata mihiq. est.
Iudicium sequar ipse tuû: mihi regula vera es.
Nâ tibi non quenquâ præferat vllus homo,
Qui modo te norit: tua vel prudentia quæ sit:
Et quam sis index rebus in hisce probus.

Ad cādidum lectorem

Auctoris Carmen.

Non epulæ possunt omni gratæ esse palato,
Quin vix vilius, non ego diffitear.
Ut cunctis placeant, studui: sit grata voluntas,
Si minus id potui, sit voluisse satis.

Eiusdem ad eundem.

Perlege cūcta semel, te queso, cādide lector
Postea iudicio corrige quæq; probo.
Multa quidē impressor nō prudēs fecit, ut es
Errata, innumeris emaculanda locis, (sent
Emendare fuit non promptum protinus illa:
Non vitio nobis tu tamen illa dabis.
Si legis attente, prompte cognoueris esse
Typographi errores: culpa nec illa mea est.
Quod si nōnūquā dormitauerimus, æquū est
Id condonari, si levis error erit.

Eiusdem auctoris ad

librum.

Liber, & morsus patiēter suscipe quos vis:
Cum fieri nequeat, morsibus ut carcas.
Quis prohibere potest, ne suggillexis, ineptè
multa loquens, doctis nec placitura viris?
Cum cōtra sensum multorū plurima tradas,
Rhonchos, qui fiet, ne patiare graues?
Aequo animo suffer, nāq; hæc patientia tādē
Suggillatorum flectere corda potest.
Scribere nil, poruit satius fortasse videri,
Nullius nasum sicq; mouere viri:
Sed patriæ pietas, & amor vehementior eius,
Istud ne fieret, passā fuere minus.
Ergo age ne sānas hominū, ne scōmata cures:
Sat tibi sit multis te placuisse probis

DESCRIPTIO OBITVS ILLV-

stris viri. D. Vgonis Moncada: quatuor ingetium na-
uium actuariarum ducis, quas vulgus Galiassas appel-
lat, qui nuper ante Calerum oppidum Gallia strenue
cum Anglis pugnans, multis percussus ictibus, quam
fortissimo animo, vitam cum morte commutauit,
& ne pagina vacua esset, hoc in loco digna
visa, quæ opponeretur. Fra. ci-
sco Calça auctore.

DVxerat ingentis naui Moncadiu Vgo,
Quam tres ingentes ius erat usq. sequi:
Dum rapido cursu flammæ euadere curat
Expers te moris naui ea efficitur.
Obuerit insit proram, in terramq. uenire
Accelerat: syrtis sed uetere maris.
Id cum uiderunt hostes: accedere tentant,
Eximij prædis ut potiantur ibi.
Diffugiunt nautæ: remanet dux inelytus Vgo;
Cum paucis socijs prælia magna gerens.
Pugnatum strenue est: nec non est fortiter hosti
Obficiens sese glandibus appetitur,
Glandibus ignitis, quas ferrea machina mittit,
Contra quæ tutum nil queat esse uiro.
Si non fugissent nautæ, defendere quibant
Ingentem nauem: dux quia fortis erat.
Desertum ut uidit sese, tunc protinus omnes
In mortem uires contulit, alta petens:
Vt quondam Iudas Macabeus, Petrus ut olim
Moncada, ac medijs fluctibus aliter Vgo.

CAPV TI.

CATALONIAM cite-
rioris Hispaniæ partem illā,
in qua lōgo tempore, post-
quam Francorum Regum
auspicijs, ac armis Sarace-
norum e potestate erepta fuit, comites
inelyti. Barcinonis magna cum gloria
sunt dominati: describere nobis, institutū
tibus non parum operæ pretium visum
est foro, si de nominis regionis huius ori-
gine nonnulla in initio differeremus. Nā
cum sint varig, quæ circumferuntur de
nomine Caratanorum sententiæ: nō præ-
ter rem videri poterit, si non nihil lucis
ad inuestigationē veritatis fuerit nostris
disputationibus excitatum. Etenim ma-
gis sociorū condendari iure, ne dicā
inscitia, ac stupiditatis possemus; si rem
tam incertam, & controuersam parum
illustratam dimittentes, omnem nostrū
laborem, ac diligentiam ad ea, quæ faci-
lia cognitu cunctis alijs esse possunt, ad-
hiberemus

Francisci Calça

hiberemus. Situs enim huius regionis, partes, & insignia quæq; loca vel peragranti vrbes & oppida, vel historias legenti, librosq; Cosmographicos fieri possunt manifesta. Quid vero hac in quaestione tam obscura, & perplexa sequendū, aut quid si minus veritas potest certa deprehendi, non admittendum pro certo sit, per paucorum esse putamus demonstrare. Quamobrem dicemus de Catalanis omnium primum, ac perquiremus, qui fuerint illi, qui regioni nomen dedisse sint existimandi: tum regionem Catalanorum, quanta pars sit Tarraconensis Hispaniæ, quam citiorem in initio Romani appellabant: quasq; partes, partiumq; particulas habeat, Deo optimo maximo bene iuvante declarabimus. Atq; , vt ab his exordium ducā, quæ sunt nostris magis nota hominibus, maxima pars gentis nostræ, neq; id nuper sane, verum a longo iam inde tempore in sententia huiusmodi fuisse deprehenditur, a qua nunc etiam non abhorret omnino, vt ab Augerio quodā Gotlātē cognominato Catalone

de Catalonia lib. i.

2

talone germano, vel duce quorsidā germanorum dictos nos Catalanos, & regionem Catalaniam sit arbitrata, constatissimeq; asseueret. Catalonis autē cognomen Augerius tulisse quodā ex oppido (vt ipsi referunt) nuncupato Catalone, cui Regis francorum ille præsidebat beneficio, isto illo quidē in Aquitania non procul a Tolosatibus. Post illā enim nobilem Caroli Martelli victoriam, qua regem sarracenorum Abdaramenum cum pluribus quam ducentis milibus Afrorum peremit, post mortemq; Eudonis ducis Aquitaniæ creditur victor Martellus huic Aquitaniæ oppido hunc Augerium Gotlātē cum Germanico præsidio præposuisse. Atq; illum Augerium pleriq; nostrorum hominū temporibus Caroli Martelli, nonnulli vero Pipini illius filij tempestate dicunt magna cū manu suæ præfecturæ, vicinarumq; gentium in hanc Hispaniæ citioris partē hostiū è seruitute liberandam, in libertatemq; asserendam per saltum Pyrenæum magno fuisse impetu primū omnium ex Gallijs ingressum

Ingressum, idq; vel spõre sua aggressum,
vel horratu eius, qui rem Franciam tum
gerebat permotum, vel postulationibus
(vt fertur) atq; etiã pro cerro apud nos
habetur nonnullum Hispanorum ma
iorum nostrorum, qui sese in aduentu &
victori Saracenorum in saltum Pyre
neum abiderant, rogatum, occasione
præsertim inuitatum tempestatis illius,
qua Martellus, Francorumq; exercitus
saracenos iterum Pyreneum montē trãs
gressos, & in Galliam Narbonensem in
gressos, quæ tum regio Gotia nominaba
tur, necnon & Gotos ipsos a quibus acci
ti saraceni illi fuerant, in penetralia Cata
loniæ in urbemq; Barcinonem fecerat se
se recipere. Quamobrem in spem vide
ri potest ille quidem Augerius Catalo cū
suis venisse, vt Gotorum tanta multitu
do à Barcinonensibus intra urbem rece
pta, vna cum Hispanis saracenis seruien
tibus ad aduentum tanti exercitus rebel
laret, contraq; hostes illos audacter arma
sumeret. Porro sequutos illum ducem
Catalonem nouem tum viros genere, at

que

que armis præceteris clarissimos narrat;
nomina quorum maxima cum eorum
laude, totiusq; stirpis adhuc pene ex tan
ris gloria nostra ætate celebrantur. Quo
rum primū fuisse aiunt Napiferum quen
dam a Monte Catheno, cum Galcerãdo
a Pinofio, vel Pincoso, & Hugone a Ma
taplana, quartum Vuilielmum a Cerna
ria, cum Vuilielmo Raymundo a Cerui
lione, & Petro Alemanno, Septimum ve
ro Raymundum ab Angularia vel Lon
gularia, cum Vuifperro a Ripellis, & Be
rengatio Rogerio ab Herillio. Cumq; su
perato saltu beneficio, ac ductu illorum
Hispanorum, qui in Pyreneo mōte iam
latebant, Iuncarium in campum venis
sent, atq; inter obsidionem Emporiarū,
in cuius vrbis spem potiundæ venerant,
fato fangi principem omnium Augeriū
illum Catalonem accidisset: traditur tū
exercitus ille vniuersus ex nouem illis he
roibus vnum ante cunctos eximium Na
piferum a Monte catheno ducem, ac im
peratorem summum omnium electum
sibi in defuncti locum suffecisse. Sed spe

A 3 vrbis

urbis brevis capiendę destituti, rumore
præterea territi copiarum hostilium ma-
ximarum aduentantium dicuntur, qui vr-
bem tunc oppugnabant, illius obsidio-
nem deseruisse: nihilomagus tamen pro-
pterea rediisse in Aquitaniam, sed in Py-
renæi saltus tutissima loca sese retraxisse.
Siue quod veriti illi fuerint, ne minus
strenuè gessisse rem apud suos videren-
tur, minusue gnauiter, quod receperant
præstitisse: siue quod rebus in Aquitania,
regnoq; franciæ commutatis, principes
huius exercitus, quis locus dignitatis si-
bi futurus esset inter suos, non videbant:
in saltu illo sibi satis tutum receptum fo-
re sperantes, prosperiorem belli fortunā
esse iudicant. expectandam. Cum igitur
hominum tanta multitudo saltum il-
lum Pyrenæum occupasset, castriq; tum
loci natura, tum structura ædificiorum
quam munitissimis sese contra quoscun-
que hostium impetus communiuisset,
ac confirmasset: frequenter in proxima
sarracenorū loca maiores illi nostri faciē-
tes excursus, secundis prælijs vsq; maximū
hostibus dicuntur terrore incussisse. Ve-

rū enim uero & cū Carolus cognomēto
Martellus rerū in Gallijs potiebatur, & cū
Pipinus huius filius in locum patris suffe-
ctus rē francicā gessit, regium deinceps
nomen Romani pōtificis auctoritate cō-
sequutus: euenit persepē, vt fœdus inter
Gallos, & Affros, qui nostrā regionē tūc
occupatam obtinebāt interueniret, atq;
induciarum proinde tēpore quietam vi-
tā, vacuamq; a bellis maiores illi nostri
in saltu eo agitarent, mortuisq; plerisq;
illorū, qui cū illo Augerio Catalone hāc
in partem Hispaniæ venerant: proles ta-
men eorum generosa, atq; inclyta præ-
clarū studiū imitata parentū nullā benē-
gerēde rei aduersus hostes occasionem
prætermittēdam esse iudicaret. Quin fre-
quenter illi sollicitasse traduntur Hispa-
nos eos, qui tum sarracenis seruebant,
vt ad diē aliquā condictā sumptis vnde-
cunq; armis vna cū ipsa maiorū nostro-
rū manu rebellarent, seseq; in optatā au-
dacter assererent libertatem. Quos cum
metus retineret, armorumque copia
nulla vspiam extaret, animique affucti

tantum laboribus diurnis, ac rusticis nulli rei minus, quam bello viderentur idonei, reponuisse feruntur malle sese illa in servitute esse, quā facinus aggredi tā periculofum: dimicaret proinde ipsi, qui nō serviebant, regionemq; hostium ē manibus eriperent: sese libenter Christianos Christianis suae patriae liberatoribus ad eundem modum, quo saracenis, servituros. Hinc evenisse constans fama refert, ut mali quidam usus, etiam nostra tempestate audiantur: servitutes nimirum propter eam causam praestari solitae, serviq; redemptionis frequenter in ore sint omnium nostrum. Quare cum Carolus cognomento Magnus Caroli Martelli nepos, Pipiniq; Regis francorum filius perfidia nostrae regionis hominum peritus, Milonem sororis suae virum, aut, ut nostri scriptores tradūt, Rhodanum ex eadem sorore nepotem, cum francorum bene magna manu nostram in hanc regionem iussit venire: fertur per eam partem saltus Pyrenaei francicus exercitus ingressus fuisse, ubi nostrorum maiorum

rum tum confidebat multitudo. Hec autem multitudo francum decem, exercitumq; quam libentissime sequuta, non modo fuit tanta quam longissime per ipsam Hispaniam cum francorum exercitu peruagari: verum etiam hostibus multis caesis, captisq; dirutis etiam, direptisq; compluribus pagis, vicisq; necnon & oppidis aliquot oppugnatis ingentem praedam cum hominum, tum pecudum, rerūque aliarum agens, incolumis traditur in fines Galliae ipsum ad Carolum regē francorum aduenisse. Neq; vero praetermittendum hoc loco videtur, tametsi in historia nostrorum scriptorum recitanda versetur, reperi in Gallicis historiis in hoc francici exercitus ingressu expugnata fuisse oppida praecipua Emporias, Gerūdā, Aufonāq; urbem, & Zatum regem Barcinonis Saracenum in potestatem francici exercitus venisse, urbemq; eam Addoni Saraceno commissam beneficio Caroli Magni regendam, & Aufonae urbis comitem factum quendam Borrellam, Gerūdā vero Rhodagnum

Francisci Calça

seu Araſtagnum, & Emporiarum quenda-
m Ermengaudium. Sed hæc utcuq;
ſeſe habuerint, narratur tū Carolus vel
Rex ſolum, vel Rex, iamq; etiā Impera-
tor non procul a Pyrenco ſaltu, quē in
Hiſpaniam miſerat exercitum expectās
quadam in valle cū reſidua parte copia-
rum ſuarum conſediſſe: vallem porro il-
lam mactam vallem ſolitā vocitari. Quā
obrem non multos poſt dies lætus de re-
ditu militum, de proſperoq; belli illius
cūctū mirari cœpit, cum aliud genus ho-
minum inter ſuos francos (videbat enim
magnam maiorum noſtrorum turbam)
fuit conſpicatus. Cumq; hominū genus
quodnam illud eſſet percunctaretur, vbi
reſcinis qui nā illi eſſent, vbi reperti fue-
rint, tum etiam quas ob cauſas ſaltum il-
lum occupaveſſent, quid præterea parētes
eorum egiſſent, quidue animis agēdum
deſtinaveſſent ſuis, quoniā incolæ fieri vel
le huius eos regionis agnovit: traditur in
memoriam tātæ rei perauguſtum quod-
dam cænobium conſtruxiſſe, atque ex
illis ſpolijs ditatum quam munificentif-
ſime

de Catalonia lib. 1.

6

ſime reliquiſſe, & vallem ante mactam
vocatam, in poſterum, atque etiam ad
hæc uſque noſtra tempora pinguem ap-
pellaram: unde Lagraſſa illi monaſterio
Benedictinorum eſt nomē. Vt vero pars
hæc Hiſpaniæ tota ſuo pareret imperio:
traditur tum Carolus ille in comitatus
quosdam eam diſtribuiſſe, comitesque
propterea, vlccecomites, & ductores e-
quitatus comitores nominatos, & decu-
riones equitum vaſuaſſores a noſtra gē-
te appellatos creaſſe: ſeorſum autem cla-
riſſimis illis novem gentis noſtræ heroi-
bus, ſeu illuſtri eorum prolificaſtra quæ-
dam (quibus an hij ſua nomina indide-
rint, an a caſtris illis nomina ſint hij ſua
mutati, trahi ſolet in controuerſiam)
dono fertur pro mercede, præmioque
bene nauatæ in certaminibus opere Rex
Carolus elargitus, baronumque titulis
tum eos inſignitos fuiſſe ſerunt: qui ni-
mirum non alium, quam regem francū
haberent patronum. Quamobrem parē
illos putarūt multi ex noſtris maioribus
potēſtati

potestati comitum habuisse potestatem.
Admiratus autem ducis cognomēto Catalonis rex ille Carolus tam præclarum inceptum, qui citeriorem ad Hispaniam Christianæ fidei ab hostibus eripiendam tam bene magnam manum hominum coëgisset: tanti ut facinoris memoria posset omnem in eternitatem perdurare, statuisse dicitur Rex idem, ut in memoriam tanti ducis hæc nostra regio a duce Catalone Catalonia denominaretur. In seditionem autem in animis hominum nostræ gentis hæc opinio tenaciter adeo, contradicere ut quisquis audeat cælum cum terra miscere velle videatur. Id passim loquuntur plerique nostrorum hominum, id optimi res frequenter commemorant, idque ipsum vulgus uniuersum prædicat, affirmat, & asseuerat. Etenim cum nihil aliud sit traditum ab antiquis, nostrisque maioribus, sed quasi per manus hæc sit inuulgata iam inde a primis nostris authoribus historia, tamen nonnullis cōturbata posteritatis ignaræ falsis additamentis: quid aliud dicat gens nostra, habet plane nihil.

Quam

Quāobrem nemini debuerat mirū esse rerum nostrarum scriptorem Petrum Tomicum non aliunde nomen Catalonia, quam a duce principeque Catalone, deduxisse. Non enim commētum quodpiam apud se ortum prodidit nobis: sed haustā a parentibus, maioribusque nostris suis in commentarijs, quos nobis reliquit, exposuit historiam. Qui vero cōtra scripsere, videri possunt in ea quidem re non tam cum Tomico voluisse certare, quam stylum stringere aduersus nostram ipsam antiquitatem. Nō enim vnus Tomieus, sed vniuersus pene consensus hominum nostratum omnium videtur per eos redarguendus. Qui scribere aduersus hanc historiam cogitat, dareque operā nititur, ut opinionem, quam nostris a parentibus, maioribusque hauserimus funditus nostris ab animis reuellamus idem laboris, quod Heracles in monstris orbis peruincendis, & contundendis, credendus est subiturus. Quo quidem in labore rātum abest, ut veritati velim, ut ne cum hominibus meæ nationis depugnem, profitear ingenue,

Francisci Calcei

ingenue, atque etiam palam pre me feram
nihil aduersus confirmatam longissimi
spatio temporis opinionem me velle hi
sce disputationibus videri elucubrassē.
sentiat proinde quisq; quod sibi magis
visum fuerit verisimile. Nihilominus ta
men quid aduersus hanc nostram histo
riam dicatur (vere ne, an seculi, nō anxie
admodum curo) postulat operis a me
suscepti ratio, vt a nobis haud quaquam
pretereatur.

CAPVT. 2.

NON defuere satis bene multi
(vel quod ipsis sapere plusquā
alijs contingeret, vel quod vul
go recepta nequeant iudiciis ip
sorum probari) qui reclamare sint ausi
huic tam constanti fame, tam probateq;
nostris hominibus opinioni, nomēq; no
strum, nostrēq; regionis aliunde potius,
quam ab Augerio Gotlāte Catalone de
ductam contēdant fuisse. Nam cum nul
lis in historiis Gallorū, nullos apud pro
batos

de Catalonia. lib. i.

8

batos auctores hunc Augeriū Gotlāte
deprehendant Catalonē; non possunt fa
cere quin credant eam totā, quā de Au
gerio seu Otgerio, seu Rogerio circum
fertur historiam fictam ab aliquo impo
store, quales passim deprehenduntur cō
plures, fabulā fuisse. Quorū ē numero,
vt multos alios preteream, vir quidam a
nobis in mediū proferetur, vnde quq; il
le quidē doctissimus, iudicii quā acerrī
mi, & auctoritatis tāte, quantē vllus alius
esse possit, Laurētiū nimirū Valla, qui
in historia, quā scripsit de nro rege Fer
dinando primo in hunc de Catalonia lo
quutus est modum: De origine quidem
horū nominum (loquebatur autem de
Catalanis, Aragonensibus & Valentinis)
non putaram faciendum, vt redderē cau
sam, nisi quædam de eis litteris tradita
scire, quæ mihi nō plane probantur, ea ta
mē iudicio aliorū relinquā. Atq; vt a Ca
talonā, d qua vetustior est narratio, quā
de Aragonia (nā de Valētia, quæ nomen
anti quū retinet, nihil quæritur) pri^o dicā;
aiūt fuisse Orgerū quēdā, cui nomē erat
Catalo

8
Catalo, ad debellandas Hispanias a Caro-
lo Martello missum cum magno exerci-
tu, ac flore Galliarum, cumq; cum vix quic-
quam Hispaniæ subegisset, breue intra tē-
pus morbo extinctum cum summa post-
eius obitum perniciē suorum. Vnde pa-
rum verissimile est ab hoc viro provin-
ciæ nomen impositum quam nō subege-
rit, & a qua sit quodammodo subactus.
Non enim calamitatis acceptæ, sed par-
te gloriæ testimonio, debet impositum
nomen esse provincie. Quapropter non
me pœnitet eius sententiæ esse, ut hoc no-
men nō recens sit, sed admodum vetus:
cum legamus apud Plutarchum in vita
Sectorij urbē quādam egregiam illic fuis-
se nomine Catalonem, & eius incolas Ca-
talonias nominatos. Probari non potuit
tāto viro, quē de nomine Catalonię ma-
iorem nostrorum auctoritate corrobora-
ta vulgo circumferebatur opinio, non
aliā (vt ille ait) ob causam, quam quod
parum verissimile sit ab homine, qui ni-
hil rerum gesserit in recipienda sarrace-
norum à ditione, & imperio regione, no-
men

men impositum fuisse provincie. Verū
& aduersus hominem nostræ gentis opi-
nionem, & aduersus eam, quam nititur
vir ille doctissimus adstruere, non leue
videtur esse argumentum, quod nullis
in historijs, nullis in libris, aut latinorum
hominum, aut hispanorum, qui modo
piscis illis scripserint ætatibus nomen le-
gatur hoc Catalonia, aut Catalanorum:
non quidem ante Caroli cognomento
magni imperium, non ipsius Caroli Ma-
gni tempestate, non Ludonici eius filij,
quin nec vix Caroli Calui temporibus
vllis extant eorum ipsorum nominum
monumenta vlla. Quod si non oblatam
dixeris fuisse occasionem, vt mentio illis
antiquis temporibus nostræ fieret regio-
nis: constat quidem in historijs eorum,
qui latino sermone res illorum tempo-
rum scribere frequenter euenisse, vt fie-
ret sermo de bellis, deq; rebus, quæ in
hac nostra regione gererentur. Hæc au-
tē regio Hispania semper nominata fuis-
se deprehenditur, cum ab alijs, tum ab
ipso Carolo Magno in suis Diplomati-
bus

Francisci Calça

bus, inq; testamento ipsius, & in decretis
eiusdem. Id ipsum facile videre est in Lu
douici Pij huius filij rescriptis, atq; etiam
Caroli Calui, qui huic Ludonico succes
sit. Horum autem visuntur epistolæ ad
maiores nostros misse, quarum sunt exē
pla in Maximi templi Barcinonensis ta
bularijs, quæ archiua vocantur. Quam
obrem si fuit ab oppido perantiquo Ca
talone consequuta nomē Catalonię re
gio hæc nostra: vel olim id nomē habuit
hæc nra regio, vel causa est explicanda,
cur nuper tam magna pars citerioris His
paniæ nomen acceperit illius oppidi, cur
q; ab vno illo oppido Catalone tota sit
hec nostra regio denominata Catalonia
vt nimirū regnum Valentiaē vniuersum
ab vna sola vrbe valentia. Verū enim uo
ro idiā olim euenisse huic nostre regio
ni, nemo fuit ausus asserere: etenim nul
lis id potest librorum monumentis con
firmari. Porro Catalo oppidū nullū de
prehenditur in hac nostra Catalonia vni
quā extitisse: nec aliūde huc transmigras
se yllos Catalonios, vbiq; sitū statui
tur

de Catalonia. lib. i.

30

tur hoc Catalo oppidū. Etenim, quod a
Plutarcho profert nobis Valla testimo
niū, multis vacillat illud defectibus, fidei
q; parū videtur proinde habere robur.
In exēplarib; enim operū Plutarchi scri
ptis Græce, atq; adeo in ipsis scriptorum
Plutarchi fontibus oppidi Catalonis nul
la sit plane mentio, sed potius Castulo
nis. Hoc autem oppidum non in citerio
re Hispania, sed in vltiore sitū fuisse cū
Strabb, tū Claudius Ptolemæus cū sexcē
tis demonstrat. Catalonē autē oppidum
olim aliquod extitisse in Hispania vt nō
inicias iuero: sic pernegabo eiusmodi
oppidū vllum in hac nra citerioris His
paniæ parte vnquā extitisse. Etenim in
maris litore multū supra Valentiaē fines,
atq; adeo supra nouam Carthaginē Ca
talon oppidum ab Stephano græco scri
ptore in libro, quē scriptū ille nobis reli
quit de vrbibus fuisse olim memoratur.
Nam in dictione *Ὀρίσιαν* Orisiam urbem
dicit esse Hispaniæ, cuius populus dictus
sit Oritanus. Additque Arthemido
rum in Geographicorum suorum libro
B 2 secundo

Francisci Calçā
Secundo scriptum reliquisse, cum de Ori-
ritanis loqueretur, atq; de alio quodam
propinquo populo eos habitasse in ma-
ritima regione, necnon & in quibusdam
partibus mediterraneis, primum quidē
oritanos ipsos quorum ciuitates essent
in agnē Orisā, & Catalon. Ex hijs verbis
cum coniunctos esse ostendat Arthemio-
dorus Oritanos, & Catalonios: urbē au-
tem Orisā liquido satis cōstet esse mul-
tum supra nouam, vt diximus, Carthagi-
nem, Quod ex Ptolemæo, atq; alijs Geo-
graphis potest cuius innotescere: nō est
cur vereamur, ne sit Catalo oppidum vl-
lum eorū, quæ nostra in hac regione ex-
titerunt. Neq; enim oppidum nunc Em-
poriarum, quod Castellio nuncupatur
antiquum illud fuisse oppidum Catalo-
nem, quo de loquimur, qui spiam pru-
dens rerum harum fuerit ausus asseuera-
re. Etenim ex ruinis Emporiarum extru-
ctum hoc oppidum fuisse Castellionem
manifestē nostræ Historiæ, scripturæ que
non admodum veteres eloquuntur. In
Emporitano rursus tractu, nullum vetus
oppidum

oppidum legitur vniquam hoc nomine
fuisse. Quod si quēquam mouet dictio-
num affinitas, vt Castellio ex Castulonē,
vel Catalonē omni oppido, factum no-
men recens videatur, proptereaq; Lau-
rentii Vallæ defendi commode posse o-
pinionem contendat: supra Balagariū
oppidum Castellio de Farfanyō, in Ara-
gonia Castellio rubens vulgo, Castellon
Roig, in regno Valentino, Castello dela
Plana, aliaq; multa hoc nomine oppida
adferentur, vt non magis hoc nostrum
oppidum, quod est iuxta Emporias, quā
cetera pertinere vel ad castulonem, vel
ad Catalonem oppidum Laurentii Val-
læ intelligatur. Recētes quidem hæ sunt
nomenclature. Vbi enim castrū aliquod
extruebatur hoc nomine Castellionis
vulgo, Castello, quasi castellum paruum
nuncupabatur. Sed quid de Castellanis
Ptolemæi dicemus? Hos populos duc-
tus Cardonii plerique esse contendunt:
Esto. Hii ab oppido Catalonē Laurentii
Vallæ denominati fuisse videri poterūt.
Sed quibus ea regio nota est, facile fuerit

11. Francisci Calça
 eis intelligere propter frequentia castella
 inibi constructa, quorum pars maxima
 nūc etiam est superstes, partis bene quo-
 q; magnę solę visuntur ruinae, eos popu-
 los dictos fuisse castellanos. Quare si a
 castellis olim inibi constructis frequenti-
 bus denominati potius deprehenduntur
 illi Ptholemei castellani: non est cur ibi
 Catalonem oppidū Laurentij Vallę col-
 locemus. Sed, vt rē arctius premam, si ab
 oppido Catalonę, vt vult Valla, dicta est
 Catalonia: respōderi mihi peruelim, nos
 cur nunc nō dicamur Catalones, aut Ca-
 talonij, vt a Lacedemone Lacedemones
 & Lacedemonij, a Macedone Macedo-
 nij, ac Macedones, a Sidone Sidones, ac
 Sidonij. Iam igitur cum hęc analogię ra-
 tio a Catalone oppido nos demonstret
 nominandos fuisse Catalones, nos vero
 non Catalones vocamur sed Catalani:
 proculdubio aliunde videmur denomi-
 nati, quā a Catalone oppido. Quare cū
 hic scrupulus nos male angat; superesse
 videtur, vt, quid dictum sit ab alijs doctis
 viris de hoc, nostro nomine, perquiramus.

in us. Sic enim poterit fortassis euenire,
 vt ex multorum animaduersis opinionibus
 aliqua verisimilis ratio nominis de-
 prehendatur.

C A P V T. 3.

 Lrisque alijs doctis viris (qui
 bus neq; nostrorum hominū
 probatur historia, multoq; mi-
 nus verisimilis Laurentij Vallę
 videtur sententia) vt olim a Celtis & Ibe-
 ris, sic deinceps a Gotis & Alanis, qui pri-
 usquam Saraceni in Hispanias sese effu-
 derunt, regionem obtinere hęc, placet
 dictos fuisse Gotalanos maiores no-
 stros: processuq; tēporis corrupta, vt fit
 in alijs plerisq; nominibus, dictione, ex
 Gotalanis factos Catalanos. visaq; est pro-
 babilis adeo cunctis viris eruditis hęc E-
 tymologia, vt, qui eam non prober, ac-
 sequatur, ne vel micam eruditionis sape-
 re, nedū vir doctus habendus iudicetur.

Quamobrē videas passim cū Itolorū, tū

Germanorum, necnon & Gallorum libros latine scriptos, nostrorumq; etiam hominum recētorum plenos nominis huiusmodi interpretatione. Inter quos quidem nobis nondum cōstare potuit, qui fuerit, cui primum omnium in mentem venerit hæc verbi notatio, quiq; prius hanc opinionem in animos studio forū bonarū litterarū ceperit instillare. Verum, ut nostra fert opinio, Bōdus si nō primus auctor huius extitit sententiæ, & etymologiæ: tamen is deprehēditur fuisse, qui maxime omnium sit conatus, idq; operam dederit, ut politioris literaturę canditati in hanc adduceretur sententiā, ac opinionem. Is enim in decadibus suis inclinationis Romanorū libro primæ decadis septimo in hūc verba facere cernitur modum: Athanagildus, inquit, Agilantis, seu, ut alii eum appellant, Agile regis Gotorum successor, quo tempore Ostrogoti in Italia sunt deleti, regnum Hispaniarum habebat quietissimum, quod annos viginti duos pacificum conseruauit, & in lōga pacis quie-

te Visigotis Hispanias citeriorem vltioremq; pacatissimas habentibus, Alani cū Visigotis ita coauerāt, ut in illius gentis nomen suum sensim cōfuderint, atq; amiserint. Eos enim Alanos ostendimus noluisse cum Vandalis in Affricam nauigare, & postea pulsos à Sebastiano Valentiniāni imperatoris ducē ex Lusitania, quam sperauerant retinere, ad Visigotos confugisse: qui quidem Visigoti eos ducentes suspectos numquam vno in loco statum habere permiserunt: Immo ne vnquam possent aut per seipso rebellare, aut in Vandalos gentem amicam respicere, continuerunt illos in Hispania citeriore; quæ ex populorū mixtura facta est, quæ ætate etiam nostra permanet gentis vtriusq; nominis compositio, & qui eo modo incoluerant citeriorem Hispaniam Goti, & Alani nunc dicuntur corrupto vocabulo Catalani. Gesprofecto ferocię illius, quæ generi suo in omnibus respondeat. Et, siue casu factū sit, siue ex ingenio, bene habet, quod primam composito in nomine obinet partem

partem Gotica gens præstantior, quæ &
Romã capere potuerit florentissimã, &
capta paulo post Hispaniæ regna mille
iam annos, supraq; licet aliquãto minus
integre, conseruari. Atq; hæc quidẽ no-
bis scripta reliquit Blöodus. Quæ primus
ne omnium domi suæ nata protulerit,
an aliunde iam orta in sua transfuderit
scripta, nobis haud quaquã fuit facile de-
prehendere. Id vero liquet abunde cun-
ctos viros doctos, doctrineq; elegatio-
ris candidatos sic illam esse amplexatos
historiam, illudq; etymum nostri nomi-
nis: nihil vt iam sapere videri queat, qui
cõtra sentire, atq; loqui de nobis audeat
Catalanis. Verum enimvero vt non po-
test illa quidem nõ erudita, perquamq;
apta senseri, maximeq; verisimilis nomi-
nis nostri ratio: nihilominus tamen luto
in eodem hæcere, in quo superiores illæ
hærent, hæc rã ingeniosa, tamq; acutata
verbi notatio est existimanda. Nõ enim
Gotalanorum nomen, non Catalanorũ
auditũ fuit vmquam, non scriptũ, nõ pro-
latum ante quã post Carolum cognomẽ

to magnũ, tertiãq; illius progeniẽ cla-
rere comites Barcinonis in hac nostra re-
gione inceperunt. Nam quãuis innume-
ris in libris scriptum nomen Gotalanorũ
demonstretur: tamen eorum esse li-
bri deprehendẽtur, qui ducẽtos ab hinc
tantum annos præclara aliqua opera cõ-
scripserunt. Quod si paulò quisquam an-
tiquiores auctores protulerit, non erũt,
nisi nos librorũ, quos hætenus legerim?
fallit memoria, non erunt, inquam, illi æ-
tate superiores nostro Barcinonensi co-
mite Vnifredo, cognomine Villoso. Por-
ro qui de Gotis scripserint, deq; Alanis,
cũ in Hispania cõsidentibus, tũ etiã alijs
in orbis regionibus, extãt auctores plu-
res. Ex quibus sunt nõ pauci, qui res illo-
rũ scribere tẽporibus gestas ipsẽ, quib.
ijdem auctores scribebant. Verum enim-
vero nuspiã in scriptis illorũ antiquorũ
auctorum, cum Itatorũ, tũ Gallorũ, aut
Hispanorũ nomẽ Gotalanorũ reperie-
tur. Extãt Toletana illa cõsilia, nonnulla
q; alia per antiqua scripta, in quibus nus-
piam Catalanorum nomen, aut Gotala-
norum

norum est positum. Recens est enim no-
men hoc nostrum Catalānorū. Etenim
initio Iberi fuimus nominati, deinde His-
pani. Celtiberi autem, tamen si id nō nul-
li contendant, numquam sumus appella-
ti. Tarraconenses vero Romanorum tē-
poribus nominati videri possumus, cum
in hac nostra regione sita sit vrbs illa ce-
lebratissima Tarraco, e qua sit tertia, ea-
demq; maxima pars Hispaniæ nuncupa-
ta Tarraconensis. Gotalani autem, aut
Catalani, vel, vt scribunt quamplurimi,
Catelani nuperrimum dicti fuisse depre-
hendemur. Contigit enim recentes fuisse
colonos illos, qui regionem hanc no-
stram Deo optimo Maximo, diuinoque
illius cultui restituentes nomē id ad nos
attulerunt. Quod si dixeris nihil causæ
esse, cur nomē recens formatum, vel ab
antiquis Cataloniis, oppidoq; Catalo-
ne, vel ab Alanis, & Gotis deduci non po-
tuerit, aut coalescere: responderi poterit
hoc nunc non agi, potueritne hoc recēs
nomen illincede deriuatum, aut compo-
situm: sed num Catalani hac in regione
citerio

citerioris. Hi panique ex ipsis Gotis, & Ala-
nis coalescimus, an ex antiquis illis Cata-
loniis fuerimus producti. Nam quā pri-
mum gēs nostra ex Alanis, & Gotis coa-
luit, aut ex Cataloniis producta fuit, ne-
cesse est, vt nomen confestim gens hæc
nostra ex eo sit consequuta. Id porro no-
men in vsum, sermonemq; hominum
venisse tum primum oportuit, cum for-
matum, productumq; fuit. In scripturas
autem, eorumq; libros, qui res gestas ho-
minum æternis consecrant monumētis,
nomen huiusmodi nusquam venisse repe-
ritur, nisi post expulsos ab hac nostra re-
gione saracenos, haudquaquam vero
ante hæc tempora. Quæ cum ita sint, illud
solum inquirendum videtur, num aliun-
de quam à Catalone duce, aut oppido,
aut etiam Gotis & Alanis esse videri pos-
simus Catalani nominati. Verum enim-
vero priusquam me ad id peruestigandū
accingo: non prætenbo non defuisse qui-
bus placuit non tam commode nos de-
nominatos fuisse a Gotis & Alanis, quā a
Catis & Alanis Catalanos. Sic enim fieri
non

non oportebit dictionis corruptio-
nem. Et verisimilius est à dictionibus
magis cognatis, & similibus, quam ab a-
lienis, & dissimilibus, cum maxima litte-
rarum mutatione nomen aliquod noua-
tum derivari. Quamobrem vnum illud
occurrit spectandum, eequando Cati in
Hispanijs, aut gallijs vixerint cum Ala-
nis: quando Alanos coabitasse cum Go-
tis extra omnem est controuersiam. Id
vero num in Aquitania cōtigerit, an ve-
ro in hac nostra citeriore Hispania dedu-
ci potest in disputationem. Sed de Catis
nemo, quod sciam, tradidisse legitur eos
per se venisse vquam in Hispaniam. Il-
los autem partem esse gentis orientalis
Goticæ, ac proinde cum Gotis venisse
potest ex aliquorum probatorum aucto-
rum scriptis demonstrari. Gotos enim
ipsos tradunt aliqui ex probatis auctori-
bus Getas fuisse dictos, Getasque ipsos
cognominatos Catos. Quamobrem nō sū-
sunt, qui dicāt a Gotis quidē, sed illis, qui
Cati sint cognominati, & Alanis inomi-
natos maiores nostros fuisse Catalanos.

Caput

CAPVT. 4.

SED quoniā vnde prodierint
Goti, qui in Hispaniarū provin-
cias irruerunt, a Gotiane sita
in insula scādinavia oceani ma-
ris Septentrionalis, quod & Germanicū
& Baltheū nominatur, vt Haolaus Ma-
gnus episcopus illorum cum nonnullis
alijs septentrionalium rerū scriptoribus
contendunt, an a Scytia Europæ, veluti
pleriq; alij doctorum scriptorū asserunt
controuersum esse video: de ea re, quæ
parū facere nostro instituto videtur, hoc
in loco non censeo esse disputandum: sed
de Catis solis num commixti cum Go-
tis in Gallias ac Hispanias vnq̃ aduene-
runt. Etenim si iuncti cū Gotis vsq̃ ad Cati
fese cū Alanis cōmiscuerunt: nemini du-
bium, nisi nimis stupido poterit esse nos
ex Catis & Alanis nuncupatos fuisse Ca-
talanos, atq; multo facilius, quā ex Gotis
& Alanis. Blōd⁹ igitur ipse, aduersus quē
nūc disputare instituimus, in lib. decimo

Decadis

Decadis primæ hæc verba scripta reli-
quit: sarracenis eo conflictu loqueba-
tur autē de victoria secunda Caroli Mar-
telli in Gallia Narbonensi contra sarace-
nos præhantē, ita territis, ut intra Pyre-
næum arma Caroli Martelli formidaret;
omnis regio, quam Visigoti, & eis coha-
bitantes parua Alanorum, minimę Sue-
uorum reliquæ in citeriori Hispania, &
in Gallia possidebāt, Caroli & exercitus
præda mansit. Debaechatus autem toto
in Visigotorum regno Caroli exercitus
postquā eade, prædaq; saciatus est Nar-
bonæ, Agathes, Nemausi, & Bitterrarū
excidio desierunt. Namq; eas vrbes fran-
ci incensas, dirutasq; penitus desertarūt.
Ita omnes Visigoti regno (in Vasconia,
Narbonā, Tolosa, & ceteris ciuitatibus
proximis annos trecentos continuato
imperio) priuati ita exterminati sunt: ut
præter eorum particulam, quæ in Barci-
nonensium protectionem confugit visi-
gotorum nomen ubiq; fuerit extinctū.
Significauit nobis hīs quidē verbis Blō-
dus cum Alanis nō solos cohabitasse Go-
tos

tos, ut non necesse sit ex Gotis & Alanis
nos factos fuisse Catalanos: sed & Sue-
nos etiam, quos libro primo ciuldē de-
cadis excitatos fuisse ait vna cum Alanis
& Vādalis per Stilliconem, ut Gallias in-
uaderent. Sueuos porro vna cum Van-
dalis, & Alanis eam Galliarum partem,
quæ Aquitania dicta a Ligeri amne ad
Pyrenæum, Britannicumq; mare expor-
tigitur, populationib; ait, incendijsq; sce-
dasse: animum etiam eis fuisse Pyrenæo
transmisso Hispanias irrumpere, qui Py-
renæi claustra ingressi prouincias vltē-
rioris Hispaniæ inter sese fuere sortiti, ut
Vandalis Beticā, Alanis ac Sueuis Luci-
tania sorte obueneret. Hæc igitur cum
nobis tradat Blondus, si Catos gentem
quandam Sueuis commistam demon-
strauerimus, cum Alanos Sueuis coniu-
ctos fuisse constet: Catos Alanis commi-
stos fuisse demonstratum erit. Quamob-
rem Blondum plura nobis de Sueuis cō-
memorantem audiamus: Vādalis, inquit,
in Affricam nauigātibus, & Visigotis re-
lictam ab illis Beticam recipientibus, A-
lanj

Iani & Sueni Lusitaniam deserentes propter arma Sebastiani comitis Valentiniā nī imperatoris ducis in Visigotorū tutelā ad Beticam confugere. Quoniā igitur per Blōdum, auctoresq; alios, quos Blōdus sequitur, nobis manifestū sit in Hispania sic semper fuisse coniunctos Sueuos cum Alanis, ut idē consilium armorum, aliarumq; rerum habuerint: superest, ut Catos in ipsis Sueuis extitisse probandum esse videatur. Etenim sic demonstratum erit potuisse per commodē, per facileque euenire, ut ex Catis & Alanis, Catis, in quā, qui erant inter Sueuos nostri prodierint maiores appellati Catalani. Hi vero nūm in Betica, an vero iam in Lusitania sint ex Catis & Alanis facti Catalani: an vero postmodum in hac nostra regione, quemadmodū Blondus voluit, quando de Gotis & Alanis loquebatur, demonstrare: an vero alibi, investigare nō hoc tēpore sum sollicitus: in consequenti nostrē orationis cursu fiet id, ut spero, quā manifestissimū. Quōābre mvt quales fuerint inter Sueuos Cati (qua de re nūc est suscepta

suscepta disputatio) cognoscamus: quid de Catis scriptam praeclari reliquerint auctores enarrabimus.

CAPVT. 5.

Enones (inquit non parū locuples testis Strabo libro de situ orbis tertio) Sueuorum natio, partim intra, partim extra syluam habitant Getarū genti cōtermina. Suevorū autē gēs amplissima ē Rheno, siquidem vsq; ad Albini loca depascitur, quemadmodum Eumondori Lancosar gi. Nunc autē isti trāsfluvium in fugam cōpulsi exciderunt. Commune autem est, omnibus, qui hunc tractum incolunt, ut, alio facile migrent, & propter victus tenuitatem, & propter agrorum ignauiam colendorum, & propter inopiam pecuniarum. Cumq; in tugurijs habitent, indiem habent supellectilem, plurimam e pecoribus trahunt alimoniam, sicut & nomades, eorumque instar domesticum in carris tollentes instrumen-

tum, quocunq; fors tulit, & opinio suis
cum armentis conuertuntur: hi autem a
lij etiam Germaniæ populi indigentia la
borant Cherusci, Cati, Gamabrimi, Chat
tuarij. Quid cum Sueuis confine habeāt
Cati, quid cum illis commune ex Strabo
nis verbis hisce nobis significatur: Quare
quid Plinius quoq; libri quarti naturalis
historiæ cap. 14. dicat de Catibus eisdem, vt
„ q; Sueuis commisti Cati ipsi fuerint, ac
„ vicini videamus: Germanorum quinq;
„ sunt, inquit, genera, Vindili, quorū pars
„ Burgūdiones, Varrini Carini, Guttones:
„ alterum genus Igaunones, quorum pars
„ Cimbri, Teutoni, ac Cancorum gentes:
„ proximi autem Rheno Istaunones, quo
„ rum pars Cimbri mediterranei: Hermio
„ nes, quorū pars Sueui, Hermuduri, Cati
Cherusci. Ex horum duorum præclaro
rum auctorum testimonijs dilucide po
test deprehendi Sueuos quidem Catos
non esse, vicinos tamen Suenis, cum ali
quo commigrarunt cum illis cōmistos
Sueuorum nomine esse intelligendos.
Etenim facile potest credi, verisimileq;
proinde

proinde esse, vt propter viciniam addu
cerentur Cati facillime, vt quo se trans
fundere Sueui decreuissent, se ipsos Ca
ti vna cum Sueuis transferrent; vtpote
quos Sueuorum vicinia, & amicitia v
na cum ipsa inopia, & indigentia cōmu
tandas ad sedes inuitarent. Præsertim
cum ad motus Vandalorum, Gotorum,
& Hunnorum, quotiescūq; illi sedes mu
tare constituerunt innumeras alias vic
inas gentes conspirare semper solitas le
gamus. Etenim Vandalos sequuti fuisse
dicuntur Burgundiones, Saxones, Alani,
Sueui, Quadi, Gepidæ, Heruli, aliæq; na
tiones, vt apud ipsum Blondum videre
perfacile est, quamplurimæ. Quamobrē
non parum erit probabile vna cum Sue
uis Catos in Gallias primum, deinde in
Hispanias venisse. Quare Gallicæ cuius
dam Historiæ scriptorem non contem
nendum Robertum Senalem Arboricē
sem Antistitē in libri prioris perioche vn
decima, quod Catalonia a Catibus, & A
lanis dictam audeat afferre, non est cur
dignum reprehensione censere debeat.

Francisci Catça

mus. Huius autem Roberti senalis ver-
ba non erit præter rem subijcere, ne quis
nos putet pro nostro nos arbitrio testes
citare. Neminem latet, inquit, Hispaniã
totam partim fuisse Vandalignam, par-
tim Alanicam, partim etiam Gothicam.
Id ostendunt nomina Vuandalusiæ ab
Vuandalis in Betica, & Catalaunni, vul-
go Catalogne a Catis, & Alanis. Sed pau-
lo superius dixerat iam idem Robertus
Senalis a Catis & Alanis, alias verò Gotis
dictam esse Cataloniam. Hic autem cū
dixisset a Catis & Alanis dictam Catalo-
niã, volens doctis viris satisfacere a Ca-
tis, inquit, alias verò a Gotis dictam Cata-
loniam, idq; vel quod putaret Catos ip-
sos Gotos esse, vel quod sese voluerit ad
doctorum virorum accommodare sen-
tentiam. Quæ quidem utcunque se ha-
beant, nihilosecius tamen illud videtur
confectum non esse causam ullam, cur
nō nos a Catis & Alanis dictos fuisse Ca-
talanos contendamus. Quamobrem ut
nos non pœniteat generis Catonū quid
de Catis traditum sit a Cornelio Tacito
describere

de Catalonia. lib. i.

20

describere haud quaquam grauabimur. ,
Ultra hos, inquit, Cati initium sedis ab ,
Hercinio saltu inchoant, non ita effusis, ,
ac palustribus locis, ut cæterę ciuitates, ,
in quas Germania patescit. Durant siqui ,
dem colles, paulatimque rarefcunt, & Ca ,
tos saltus Hercinius prosequitur, simu- ,
latq; deponit. Duriora genti corpora, ,
stricti artus, minax vultus, maior animi ,
vigor. Multum ut inter Germanos ratio ,
nis & solertię, præponere electos, audi- ,
re præpositos, nosse ordines, intelligere ,
occasiones, deferre impetus, disponere ,
diem, vallare nocte, fortunam inter du- ,
bia, virtutē inter certa numerare: quod ,
q; rarissimum, nec nisi ratione discipli- ,
næ concessum, plus reponere in duce, ,
quam in exercitu: omne robur in pedite ,
quę super arma ferramentis quoq; & co- ,
pijs coonerāt. Alios ad præliū ire videas, ,
Catos ad bellū, rari excursus, & fortuita ,
pugna. Eque triū sane virorū id propriū ,
cito parare victoriam, cito cedere: velo- ,
citas iuxta formidinem cunctatio, pro- ,
prior constantię est. Et alijs Germanorū ,

Francisci Calça

11 vſurpatum populis, rara ex priuata cui-
 12 uſq; audientia apud Caros in cōſenſum
 13 verit. Vt primū adoluerint crimen; bar-
 14 bamq; ſummittere, ne niſi hoſte caſo
 15 exurere votium, obligatumq; virtuti o-
 16 riſ habitum ſuper ſanguinem & ſpolia:
 17 reuelant frontem, ſeq; tum demum pre-
 18 tia naſcendi retuliſſe, dignoſq; patria, &
 19 parentibus ferunt. Ignauis, & imbecilli-
 20 bus manet ſqualor, fortiſſimus quiſque
 21 ferreū inſuper annulum, ignominioſum
 22 id genti, velut vinculum geſtare donec
 23 ſe cæde hoſtis abſoluat: plurimis Catorū
 24 hic placet habitus. Iamq; canēt inſignes,
 25 & hoſtibus ſimul, ſuiſq; monſtrati: om-
 26 nium penes hoſ initia pugnarum. Hæc
 27 prima ſemper acies viſu noua; nam ne
 28 in pace quidem vultu mitione manſue-
 29 ſcunt. Nulli domus, aut ager, aut aliqua
 30 cura: prout ad quemq; venere, aluntur,
 31 prodigi alieni, contemptores ſui, donec
 32 exanguis ſeneſtus tam duræ virtuti im-
 33 pares faciat. Faciunt hæc, quæ tam mul-
 34 riſ verbis d̄ Catſ Tacitus eloquutus eſt,
 35 vt non minus animoſos, & audentes Ca-
 36 ros

de Catalonia li. i.

21

11 ros, quā Gotos fuiſſe intelligamus. Qua-
 12 re non parum veriſimile fuerit Caros cū
 13 Sueuis habitantes, quādo ſimul Sueuos
 14 cum Alanis contigit coniungi, commi-
 15 ſcerique, ſic virtute animi potuiſſe excel-
 16 lere, vt ab hiſ ſolis, & Alanis dicti puten-
 17 tur nōſtri maiores Catalani, non autem
 18 Suen Alani. Aut quod nominis compoſi-
 19 tio non adeo, atq; Catorum & Alanorū
 20 illis placeret: aut quod ex illa Sueuorum
 21 aliorumq; populorum coniuncta in v-
 22 num populum multitudine, nomine ſo-
 23 lorum Sueuorum apud Blondum, alioſ
 24 que auctores nobis designata, primi Ca-
 25 ti cum Alanis per mutua connubia coa-
 26 leſcentes in vnā gentem, ceteros in eā
 27 dem nomenclaturam perduxerunt.

C A P V T. 6.

11 ED quoniam non veriſimile
 12 propterea duximus Laurentij
 13 Vallæ ſententiam, nec Blondi
 14 doctorumq; pene virorū om-
 15 nium

nium, quod nomen hoc nostrum recēs
admodum sit, & si a Gotis & Alanis coa
luisset, vel si ab oppido vetusto Catalo
ne deriuaretur, necesse erat iam tum ve
nisse in ora, atq; scripturas plurimorum,
cum ante aduentum Saracenorum Go
ti cum suis Alanis Hispanias vniuersas
maxima in pace obtinebant: quis nō di
xerit nos cū nostris Catis, & Alanis hinc
debere facessere? Cur minus laborare in
hac interpretatione nominis existimabi
mur, quam in illis, si nō antiqua causa po
test adferri ad recentis nominis forma
tionem? Certe si non potest a Gotis & A
lanis deriuatum dici Catalanorum no
men, eo quod nusquam legantur Gotola
ni, aut Catalani in libris ante comitū Bar
cinonensium oceptum dominatū scri
ptis: poterit itidē pernegari, cum par sit
ratio, Catalanos ex Alanis & Catis fuis
se denominatos. Sit quantumcumq; so
lers, quantumcumq; peracuta, & quam
accommodatissima hæc nostri nominis
interpretatio, in qua nulla fiat litterarū
mutatio, nulla corruptio dictionis, con
ueniant

ueniāt præterea partes nominis integræ
ipsū integro nomini quam optime ita ve
nihil supra: fieri tamen nihilo magis de
bet verisimile, vt Catalani dicamur ex
Catis & Alanis, si cum illi coalescere co
perunt, non iā vocari ceperint Catalani.
Cur enim ante Vulfredum comitē, cui
Guifrepelos nos factū fuisse nomen de
cantamus: nati ex Alanis, & Catis nuspiā
in proborū auctorem libris antiquis di
cti reperimur Catalani? Certe, si rem vo
lumus penitus introspicere, si Gori & A
lani eramus, vel Cati & Alani, Cati, in
quam, inter Sueuos Alanis coniunctos
viuētes, cū aduenere saraceni, cur antea
nomen Catalanorū non habuimus? Cur
post illos expulsos, atq; e dominio huius
provinciæ deturbatos Catalani vocari ce
pimus? Etenim ante aduentū saracenorū
cam oportuit fieri, quæ traditur a Blon
do, Gotorum cum Alanis commissio.
Nam post Saracenos hanc regionem oc
cupantes qui potuit eiusmodi fieri com
missio? Quam si tum volumus factā fuis
se fateri, & Cati, vel Gōti cū Alanis iā ante
Sara

Saracenorum aduentum commisti nomen hoc nobis reliquerunt: quærimus, cum aduentantibus saracenis perierint ex nostris præstantissimi quique præliantes, & si qui eorum potuerunt iterum euadere furorem, sese montes in Pyrenæos illi quidem receperunt, aut in Aquitaniā, aut Narbonensem in Galliam, reliqua vero plebs imbellis pugnans in seruitutem saracenorum ipsorum venit. post deuictos autem, & hinc expulsos saracenos: quærimus inquam, an nomen nobis Catalanorū fecerint mortui olim Cati, vel Goti & Alani, an plebs Hispanorū, quæ seruiebat saracenis, an illi Hispani, qui sese montes in Pyreneos receperūt, an vero aliqui alij, qui bellum cum saracenis ipsis gerentes tandem huius nostræ regionis liberatores extiterūt? Et vero eos, qui iam mortem obierant ante nostræ Hispaniæ excidium, quis dicet nomē disse nobis, ut Catalani nominemur? Nō enim Catalanos ante saracenorū in Hispaniam ingressum ullos dictos fuisse vnquam hac in regione legimus. Quamobrem

rem post expulsos hostes nostræ religionis Mauros, cur inde adducemur, ut existimamus a Gotis, vel Catīs & Alanis coalescentibus aliquando in Hispania in vnā gentem nos dictos Catalanos? Nā cum prius nusquam legamur nos fuisse dicti Catalani post hostes hosce deuictos: cur hoc nomen potius, quam aliud nobis visum fuit fuisse imponendum? Et enim, si non fuerat antea nobis id nomen visū cōuenire, post Saracenos hinc profligatos, quinam potuerunt esse, qui nostri nominis sint existimandi fuisse inuentores? nō certe Hispani illi, qui saracenis seruiebant. Etenim illi ipsi nostris liberatoribus eandem dicuntur seruitutē seruuisse. Non etiam id nomen peperere nobis Hispani, qui sese in Pyrenæum saltum receperant, elapsi nimirum ex saracenorum ingruentium conflictibus. Nā cum non admodum multi illi fuerint, soli non potuere liberatores esse, & huius nominis inductores. Et si soli illi vidētur potuisse esse, causa nulla est cur, cum antea Catalani, vel Gotolani nūquam fuerimus

rimus dicti, post liberatam hanc regio-
nem nos dictos voluerint esse Catala-
nos. Iam igitur si neq; Gori vel Cati, &
Alani, qui priores Saracenis hanc obtine-
bant regionem, nobis hoc nomen reli-
querunt, non plebs ipsa Saracenis primo
deinceps etiam & ipsis liberatoribus ser-
niens, nō illi Hispani, quos legimus fuisse
nonnullos, qui saltū Pyrenē pro mu-
ro contra Saracenos occuparūt: super
est, ut aliunde nomen Catelanorū dedu-
ctū fuisse autumemus. Quamobrem ali-
quibus doctis viris a Castellis innumeris
in hac regione extructis dicti primū Ca-
stellani post Catelani duabus litteris sig-
ma, & lābda ex pūctis fuisse videmur. A-
lijs vero a Castulone oppido alijs autem
ab oppido Castellione denominati cre-
dimur fuisse Catelani. Quamobrem mi-
randum non videtur, cur in multorum
doctorum virorum scriptis non Catala-
ni sed Catelani scribamur. Verum enim
vero si post oceptam introduci comi-
tum recentiorum, ac Barchinonensium
dominationem factum nobis id nomē
fuit

fuit quemadmodum factum fuisse rerū
gestarum demonstrent monumenta: ut-
pote in quibus non deprehendimur vo-
cati Catalani, multoq; min⁹ Catelani an-
te comitis Vuisfredi cognomento Villo
si principatum: quærenda videtur nihilo
minus causa, cur ex illius comitis tempo-
re, aut a Castellis tam multis huius regio-
nis, aut ab oppido Castulone vel Castel-
lione Catalani, vel Catelani simus appel-
lari. Non enim comes hic Vuisfredus co-
gnomento Villosus, non etiam parens
huius Vnifredus idem cum filio nomen
habens Castulonis aut Castellionis do-
minus factus fuit, sed Barcinonis urbis:
cum alioqui Castellionis oppidi (si vllū
tum erat in hac nostra prouincia oppi-
dum Castellio) dominus Ermangaudus
quidam comes Emporiarum deprehen-
datur eisdem illis temporibus existisse.
Porro Castulō oppidū Betice, non autē
Tarraconensis Hispaniæ urbs fuit. Quā-
obrē nec a Castulone, nec a Castellione
oppidis denominari potuimus Catelani
aut Catalani. A castellis autē illis quā fre-
quētib; ut sola nra regio plura habuisse

videatur, quam vniuersa ipsa reliqua Hispania (Quæ Castella Titus Liuius commemorat propter latronum multitudinem quam plurima iam tunc fuisse exstructa, cum Romani cum Annibalis ducebant bellum gerebant) quicumque voluerit asserere, debet ille rationem reddere, cur regio hæc Castella, seu, vt nunc loquimur Castilla non fuerit quoque denominata: sed Catalonia. Etenim si regnum Castellæ, & castellani a Castellis hoc nomen sunt consequuti: Nos quoque, si nomen id sumus nostris a Castellis adepti, Catalani quidem dicti videri possumus. Sed regio cur non est denominata Castella, vel saltem Catalania? Præterea nostri primi comites, quorum temporibus hoc nomen audiri ceptum est, quid causæ habuere, vt habitatores Hispaniæ nominatos antea Gotos, aut Visigotos, necnon & Hispanos a Castellis, Castellanos, seu Catalanos dicēdos deinceps iudicarent? Præsertim cum ex illis Castellis plerique in potestate adhuc essent Saracenorum. Etenim nostræ regionis maxima pars, hoc

hoc est tota noua Catalonia longo tempore Saracenorum esse persecutauerit, postea quam maiores nostri appellari fuerint Catalani. Ex decem enim comitibus, quorum primus fuit Vuifredus Villosus, postremus omnium Raymundus Berégarius princeps Aragonum, necnon & Dertusa; Ilerdaque Marchio cognominatus; nouæ Cataloniæ fuisse traditur expugnator. Quare causa nulla videtur extitisse, cur a Castellis nostri maiores sese voluerint Catalanos nominari. Etenim apud nos qui denominantur a Castellis Castellani quidem dicuntur in initio, deinceps vero Castellani, & tandem Cariani, minime vero Catalani. Quæ obrem, hæc cum ita sese habeant, eo videmur adduci, vt valde incertum, valdeque incognitum esse putemus nostri nominis interpretamentum. Non enim placet eruditis viris, quæ de Augerio Cataloniæ vulgo circumfertur apud nos historia. Neque vero satis probari potuit altera Laurentij Vallæ sententia oppidum per antiquum Catalonem, & populos Catalonios

Ionios ex Plutarcho adducēs. Tertia v-
ro magis his verisimilis apparēs opinio
claudicare etiam est deprehensa, nimis
rum quæ de Goris seu Catis & Alanis ex
cogitata fuit peracuta illa quidē opinio:
non etiam a Castellis videmur potuisse
denominari Castellani, ac deinceps Cate-
lani, quin nec ab illis, quos tradit Ptole-
mæus in hac nostra regione, Castellanis,
quos interpretes Ptolemæi putāt eos es-
se populos, qui nunc sunt apud nos ho-
mines ducatus Cardonæ: nō etiam a Ca-
stulone oppido verustissimo, non a Ca-
stellione recenti verbo quispiam modo
mēte constet nos dixerit ductos esse Ca-
talanos. Sed age an nō videri poterimus
a Lelætanis, aut vt scribunt alij Laletanis
appellati, mutatis nonnullis litteris Cate-
lani? minime gentium, vt ex hijs, quæ di-
centur posterius, fiet manifestum. Quā-
obrem videtur superesse, vt quoniā his
non successit vijs, alia agrediamur neces-
sarium sit via aliqua. Non enim temere,
non sine causa aliqua dictos nos Catala-
nos arbitrabimur, regionemq; nostram

nunc

nuncupatam Cataloniam. Subitq; illud
in mentem, vt annoremus, si Catalani di-
cimur, cur nō regio dicta est Catalania?
tum si regio Catalonia dicitur, nos cur
non appellamur Catalones, aut Catalo-
ni, aut Catalonij, sed perpetuo, ex quo re-
gio dicta est Catalonia, vocati nos su-
mus Catalani? Num ideo id euenire cre-
demus quoniam regioni nostræ nomē
positum est vnam ob causam, nobis ve-
ro populisq; nostris nomen inditum est
ob causam longe aliam? Res si profectō
solerti ratione perquiritur, nō exiguam
videbitur in se continere difficultatē. Ve-
rum quoniam partes nostræ nunc esse vi-
dentur, omne vt lapidē moueamus, eun-
cta peruestigemus, demusq; operam, vt
nervos omnes intendamus, non nihil vt
verisimile adducatur, quo possit tāta quæ-
stio, rerumq; ignorata veritas fieri paulō
manifestior: in medium proferre haud
quaquā verebimur id, quod diu multūq;
nobis cogitatib? tandē occurrerit. Illud
vero si diuinationis potius nomine quā
solertis inuestigationis veritatis dignum

D 4 videri

videri debet: erit illud lat scio nō parum
efficax, & accommodatum ad permouē
dos saltem virorum doctorum animos
ad veriora conquirenda, & demonstnan
da. Quamobrem non pœnitebit nos hu
ius laboris, nec pudebit, si minus vera vi
debimur attulisse, tamen præter alios o
mnes aliqua animaduertisse, per quæ pos
simus ad veritatem propius peruenire.
Non enim facile patere veritas huius rei
potest, neq; deprehendi aditus ad ipsam
veritatem eruendam: sed palpantiū mo
re in tenebris, si quo modo reperire vesti
giā veri quæpiam possimus, exponemus
nonnulla, quæ maxime omnium videri
possunt in tanta rerum caligine proba
bilia.

C A P V T. 7.

Noniam autem consensus to
tius nostræ gentis, cum præsen
tis, tum verò superiorum ata
tum ad Augerium Catalonē
rem

rem aduocat, doctorum autem hominū
sententia, non aliquorum, sed fere om
nium prorsus rem ipsam vult ad Gotos,
seu Catos, & Alanos pertinere: fieri qui
dem videtur, vt in cōtrouersiam veniat,
fides ne sit habenda potius constanti fa
mæ nostratium, quam hominum erudi
torum opinioni, ac sententiæ. Nostros
haud quidem negare possum parum po
litiōis litteraturæ studiosos fuisse, ma
gisq; armis deditos, ac Martis cultores
extitisse quam litteris, Palladiæ operam
deditisse. Verum enimverò nihilo magis
propterea vincere debet doctorum ho
minum opinio, quam nostrorum tamen
si in eruditorum virorum historia. Vt e
nim vetus est apud Hispanos omnes ver
bum, plus sapit stultus domi suæ, quam
sapiēs alienæ. Etenim multo certius pos
sunt constare res nostræ hominibus no
stris nullas res scriptas a maioribus suis
primis habētibus, sed per manus traditas
quasdam opiniones, & historias, quam
externis populis inscijs nostrarum rerū.
Quod si coniecturis, atq; argumentis cō

tendant dandum esse locum, quibus demonstrare possimus a Gotis, & Alanis nos dictos Catalanos: non deerunt, qui contradicant, & asserant plus fidei mereri constantem famam, nostratum hominum, quam verisimilia doctorum virorum argumenta. Quamobrem cum coadducti esse videamur, ut deliberare nos oporteat, utrum utri sit preferendum, consensumne virorum eruditorum, an auctoritas gentis totius nostrae: ne cum eruditis stans gentem meam deferam, neue cum mea gente parum sapere videri viris eruditissimis: elegi per viam quamdam mediam incedere, ut dicam & gentem nostram, & doctos omnes a vero non omnino procul esse. Nam & a Gotis seu Catis, & Alanis deductum nomen esse potest Catalanorum, & nos ab Augerio illo Catalone dicti videri possumus Catalani. Diu immortales, quid hoc sibi vult monstrum? Quinam fieri potest, ut vera dicant non minus nostri maiores, & vniuersa gens nostra, quam eruditorum scriptorum, hominumque omnium eruditorum consensum?

sus? Rē ipsam quæso putemus. Nō est enim de nihilo nostros homines, non dico praesentes hosce, nec praesentium patres, sed maiores illos, & antiquiores, qui proximi fuere primis patriae nostrae liberatoribus, non inquam est de nihilo Augeri Catalonis historiam illos iam tum suis decantasse liberis, indeque illam omnem ad posteritatem fuisse propagatam. fuisse namque credendus est, ut res ipsa videtur loqui, fuisse credendus est aliquis, siue Augerius, siue Rogerius, siue Otgerius, aut Orthogerus, siue alio nomine vocatus dux hominum eorum, qui primi regionem ab Astris, fideique hostibus occupatam ad Christianos reuocare statuerunt, & contenderunt. Coloni vero qui huc transmigrarunt, atque hic habitare studuerunt, non franci, non Itali, non germani fuisse sunt existimandi. Exercitus namque Caroli Martelli, Pipini, Caroli Magni, regumque Francorum aliorum ex hominibus constituisse deprehenditur, qui finitis bellis soliti erant se cum suis ducibus in Franciam, hoc est in Galliam Celticam, ac Belgicam, atque adeo

in Germaniam recipere. Non enim Barcinonem receptam a Gamito rege Saraceno Ludovicus Caroli magni filius suo exercitui habitandā, custodiendāque reliquit, sed Barae cuidā, seu, ut alij eum nominant, Berē comiti factō, Gotisq; custodibus illam traditur dedisse incolendam. Quod quidem ex historia regū frācorum, quæ Annoniana dicitur, ut cetera raceam, facile est cuius deprehendere. Vnde vero hic Bara, seu Bera prodijisse est existimandus? Vnde hi Goti, quibus custodia vr̄bis Barcinonis cōmissa fuit? Ex Pyrenæis nimirum montibus, ex Gallia Narbonensi, ex Aquitania. Etenim Hispani, qui Saracenis seruebant, seruire ad eundem modum iisdem custodibus fuerunt coacti. Quamobrem nō est cur ex ipsis seruiētib; Hispanis quīpiam contendat positas vr̄bi Barcinoni fuisse custodias. Neque tamen negauerim ex illis ipsis Hispanis seruiētib; quā plurimos adeo ingenio, prudentiaq; valuisse, ut eo tēpore, quo rex Ludovicus vr̄bem Barcinonem eripuit ē potestate Saraceno

Saracenorum, ipsi inter custodias vr̄bis precipuas constituerentur. Verum enim vero Goti, quibus tradita vr̄bs Barcinonem fuisse dicitur, non alij videntur intelligendi, quam qui monte in Pyrenæo in Gallia Narbonensi, atq; in Aquitania superstites erant, progenies videlicet eorum, qui fugientes arma Caroli Martelli Barcinonensium fidei sese, quemadmodum Blondus cum alijs quam plurimis aacerat, olim commiserunt, compositisq; deinde in Gallia rebus in Aquitaniā in Galliamq; Narbonensem patriam suā redierant, quam & septimaniā, & Gotiam comperimus in libris historiarum Gallicarum fuisse nominatam. Verum enim vero non credibile illud fuerit adductos fuisse omnes Gotos, quotquot in Aquitania, vel Narbonensi Gallia, tum erat, ut suis relictis patrijs sedibus in hanc nostram regionem vniuersi transmigrarent. Colonias igitur aliquas nonnullosque eorum Gotorum venisse in hanc regionem incolendam verisimile fuerit. Quare nomen nostrum (quod non vide

Francisci Calça

tur esse antiquum, neq; ab his, qui ante
Saracenos Hispaniam occupantes flo-
ruerunt, nobis relictum: sed ab ipsis libe-
ratoribus huius regionis introductum)
perquirendum videtur, quorum populo
rum Gallie nomini maxime videatur cō-
gruere, & simile esse. Sic enim nobis faci-
le poterit contingere, vt qui fuerint pri-
mi nostri maiores possimus aliqua ratio-
ne subodorari. Et vero in Aquitania nō
procula Tolosatibus oppidum quoddā,
seu municipium extitisse fertur nomine
Catalaunum iuxta quod planities quæ-
dam sita nomen fertur acceperisse, & eam
planitiem campos Catalaunicos appel-
latam fuisse aiunt. Nomen autem huius-
modi, quod oppido illi inditum fuisse le-
gimus, a Catis seu Gotis, & Alanis verifi-
mile quam maximæ fuerit fuisse deriva-
tum. Etenim demonstrabimus in Aquitania
olim habitasse Gotos, habitasse Ala-
nos & Sueuos, ac proinde Catos gētem
cum Suenis coniunctā. Ex populis por-
ro hīc Catalaunis profectos fuisse co-
lonos in hāc nostrā regionē maiores ni-

mirum

de Catalonia. lib. 7.

30

mirū illos nostros, multa sunt illa quidē;
si modo velimus mētes ab his nō omni-
no nostras abducere, quæ possint liqui-
do demonstrari. Illa vero cōmodiore lo-
co posterius a nobis sunt his adijcienda.
Nūc autē illud videtur potius spectandū
quā nā fuerit horū dux colonorum. No-
stræ quidē historię ducē fuisse cōmemo-
rant Augeriū quendā Gotlantē Catalo-
nem, atq; aliqui Rogerium cum vocāt,
pleriq; vero nostrum malunt eū Otgerū
seu Othogerū nominare. Hūc autē Ger-
manum fuisse aiūt, & Catalonem quidē
cognominatū ab oppido cui præerat Ca-
talone. Nos vero hoc oppidū, seu muni-
cipiū non Catalonē vocatū contēdimus
fuisse, sed Catalaunū, & ipsum ducē Au-
geriū nō Cralonē, sed Catalaunū esse iu-
dicamus appellandū. Verum enimverō
cū vulgaris noster sermo ex Catalauno
faciat Catalo: ex eo euenisse cōtēdimus,
vt Augerius ipse Catalaunus Otger cata-
losit nra vulgari, seu vernacula lingua vo-
catus, Et oppidū Catalaunū, cui ille Au-
gerius præerat, lo castelli Catalo sit a nris

homini

hominibus appellatum. Hæc autem cū
ita se habeant, facile est videre, atq; cog-
noscere quamobrem nostræ historiæ tra-
dant Catalanos ex Aquitania hanc in re-
gionem transmigrasse, & cum duce ve-
nisse Augerio Gotlâte Catalone cognom-
inato. Catalani porro illi Catalauni
quidem tum vocabantur, ex oppido ni-
mirū Catalauno, & campis Catalaunicis
huc ad nos aduenientes. Nomen autem
huius oppidi, seu municipij quam habe-
re possit ætymologiam facile est demō-
strare. A Catis enim & Alanis formari
potuit quam commodissime. Quod si
maius a Gotis & Alanis, esto, Gotalanū
fuit dictum ab initio: deinde vero Cata-
lanum seu Catalaunum. Hoc enim cer-
tò constat ex Antiquorum auctorū scri-
ptis oppidum hoc Catalaunum fuisse vo-
catum. Hoc verò facile est conijcere ex
Catalano, seu Gotalano gentis illius ma-
le pronunciantis vitio factum Catalau-
num. Vnde campi propinqui ei oppido
sint etiam Catalaunici appellati. Quam-
obrem populi illi Aquitanix cum Auge-

rio illo duce transmigrâtes nostrâ in hæc
regionē in causa fuerūt, vt nos Catalani
dicamur, non quidē ab Augerio Catalo-
ne, sed a municipij illius nomine, & a câ-
pis Catalaunicis id nominis consequenti.
Oppidum autem illud, camposq; a Ca-
tis, & Alanis tulisse olim nomen poste-
rius notū faciemus. Quamobrem nos a
Gotis seu Catis & Alanis Catalanos fuis-
se denominatos, dici vere quidem pote-
rit. Dici etiam poterit vere ab illo duce
Augerio Gotlante, qui nostros maiores
ab Aquitania huc traduxit, nomen hoc
nos fuisse consequutos. Etenim si dux il-
le huc non duxisset Catalaunos: hæc His-
paniæ pars nunquam vocata fuisset Ca-
talonix, neq; nos id nominis quod habe-
mus haberemus. Ex eo vero quod Ange-
rius ille ab Aquitania maiores nostros
Catalaunos huc traduxit, regio hæc no-
stra nomen accepit quod nunc habet, &
nos a Catalaunis facti sumus Catalani.
Et quia Catalauni illi ex Gotis seu Catis
& Alanis Catalauni facti fuerāt: nos quo-
que a Gots seu Catis & Alanis dici pos-
sumus

sumus fuisse denominati. Catalones vero haudquaquam dici potuimus. Etenim a Catalanis non potuimus commode Catalones denominari, sed Catalani una littera, v. deposita. Regio vero a Catalaunis dicta fuit Catalaunia, & cum diphthongus, au, verti debeat in, o, ex Catalaunia facta est Catalonia. Quare ex Catalauno oppido Aquitania, atq; etiam a campis illis Catalaunicis maiores nostri vocati Catalauni cum suo duce Angerio Gotlâte Catalauno, hoc est duce Catalaunorum, & oppidi Catalauni praefecto, ac gubernatore dedere nomen hoc nobis, vt dicamur Catalani, & regioni, vt Catalonia sit appellata, minime vero Catalania. Quoniam ex Catalaunis non potuimus fieri, nisi Cataloni, vel Catalani, Et quia male sonabat Cataloni nomen, remansit altera pronuntiatio Catalanorum: Ex Catalaunia verò commode visa est cadere, au, in, o, mutata diphthongo Catalonia. Hæc autem cum maximo pere congruere videatur horum duorum nostrorum nominum interpretationi,

solum

solumque supersit, vt vel testimonijs alijs, quibus, vel argumentis non omnino aspernendis confirmetur: operæpretiū esse video, vt hæc eadem oratione fusiore, ac probabiliore reperamus.

CAPVT. 8.

NON sum nescius nihil aliud ad nostram hanc nouam Historiā, interpretationemq; nominum desiderari posse viris ab omnibus doctrina præditis, quam vt auctores aliquot probatę fidei in medium proferam, qui dicāt ab Aquitania transmigrasse in hanc nostram regionem coloniam aliquam populorum Catalaunorum, eorumq; qui in cāpis inhabitabāt Catalaunicis. Verum enimvero cum id mihi nō sit integrum præstare: tamen quid legirum, quidue deprehēderim, vnde potuerim adduci, vt id crediderim faciā oratione necesse quēti manifestū. Primū oppidū p̄nobile n̄rs etiā tēporib. extare belgica in Gallia

Gallia videmus, quod Catalaunum vulgo, sed a doctis Catalanum appellatur. Huius porò episcopus dictus Catalanensis, vnus est ex duodecim illis quos pates Franciæ appellant. Et vero præter hoc oppidum illud fuisse olim traditur iuxta Tolosam urbem, & campos illos Catalaunicos celebres, vt ex historiographis pleriq; & magis verisimilia narrantes demonstrant, ob victoriam, quã Goti, franciq; cum duce Romanorum Etio de Hunnis, & rege illorum Athila reportarunt. Et horum quidem duorum oppidorum vtrum vtro prius conditum fuerit, & vtrum vtrius extiterit colonia: non remur huius esse loci disquirere, contenti demonstrasse Catalaunos in Gallia fuisse, atque etiã nostra hac tempestate extare. Ex ipsis autem Catalannis populis colonos venisse olim nostram in hac regionem tradit ex nostris scriptoribus Petrus Tomicus, qui narrat ex Gallia Aquitania venisse cū Augerio duce plura quã viginti quinq; millia Catalanorū. Et Catalanos ille quidẽ eos appellat, nō Catalaunos

saunos, sicuti ducem Augerium principẽ nominat Otgerum Catalonem ab oppido, vt hi dicūt, Catalone, cui præerat nomen habentem. Neq; id mirum: quoniã scribens lingua nostra vernacula populos illos ita appellauit, vt nostra vulgari lingua erant appellandi. Sed præter hũc auctorem id ipsum constans fama gẽtis nostræ refert, ea scilicet, quæ de Augerio Gotlante Catalauno, seu Catalone cricũ fertur. Præter hos autem Catalaunos, qui venisse huc traduntur cum illo duce Augerio, scribunt complures docti viri, Blodus nimirum, Nauclerns, M. Antonius Sabellicus, quin & historia illa Annonjana Ayzonem nobilissimũ quendam visigotum, quem Aydonem aliqui, alij verò Naydonem vocant, præfectum Aquitaniæ, cum aliqua manu illorum quibus præerat, ac quibus suadere potuit, vt ad suos cognatos in Hispaniam transmigrarent, venisse olim ex Aquitania in hanc partem Hispaniæ, urbemq; dolo cæpisse Aufonẽsem, multaq; huic oppido castella proxima eaq; quam munitissima,

regionemq; hanc omnem regi Ludouico Caroli Magni filio eripere conatum; nisi per Bernardum Barcinonis tū comitem fidum regi Ludouico, præstantissimumq; ducem conatibus illius itū fuisset obuiam. Et vero tametsi fuerint irriti conatus Ayzonis, illumq; male perire oportuerit: colonos tamen illos, qui cum Ayzone ab Aquitania huc venerant, nihil oportuit hinc remigrare in Galliam. Etenim relicto malo duce potuerit cum suis cognatis Catalaunis, qui cum Angerio huc prius aduenerāt, in fide regis Ludouici perseuerare. Hæc autem cum ita se habeant, nec parui momēti haberi debeat famæ tam antiquæ testimonium: non videtur esse cur vereri debeamus asserere nostros maiores è Gallia venisse appellatos Catalaunos, a quibus regiō dicta sit Catalaunia, & nos Catalani, & ex Catalaunia sit facta dictio Catalonia. Alioqui si Catalani dicimur, vndecunque nobis id obtigerit nomen, cur regio non debuit nominari Catalonia? Ac rursus si Cata-

Catalonia dicta est regio, cur nos Catalones, aut Catalanij non sumus vnquā vsquam appellati? Non aliam sane ob causam, quam quod ex Catalaunis, v. vocali dempta, quæ fuerat prius vitio gentis Aquitanicæ adiecta, cum a Caris, & Alanis oppidum fuit denominatum Catalaunum nos dicti fuimus Catalani. Adeundemque modum ex Catalaunig nomine factum fuit nomen Catalonia. Sic enim a Mauro deductum est nomen apud nos Moro, & a sancto Paulo, sanct Pol, & a caule, Col, & ab Augerio, Oger, & a causa, Coisa, & ab auro, Or, atque a gaudio, Goig, & a pauco, Poc, & huiusmodi sunt sexcenta alia. Est enim natura le nobis Hispanis itidem, atque Gallis, necnon & Italis vt, au, in, o, vertatur: peculiare vero nobis est Catalanis, vt, o, in, v, commutemus. Quamobrem ex Catalonia, quæ a Gallis, & Italis dicta est Catalogna, a nobis est facta, Catalunya, vel Catalugna, sic ex Bolonia, & Bologna, Bolugna vel, Bolunya, ex Scalonia &

E 2 Scalogna

Scalogna Scalugna vel Scalunya. Quare cum hæc ita sese habeant, nobis nunc superesse videtur, ut quænam sint ulterius animaduertenda, & adnotanda exponamus. Et verò hoc loco nobis illud videtur ostendendum, non cum Gotis hac in nostra parte Hispaniæ Alanos olim cohabitasse, falsumq; in eare fuisse Blondum, sed in ipsa potius, de qua sæpe loquuti fuimus, Aquitania. Quod quidem ubi fuerit demonstratum, liquidò constabit illud aliud Gotalanos, quos docti viri nostram gentem, nostrosq; maiores fuisse contendunt, Catalaunos potius Aquitaniæ extitisse, quam Gotos illos, & Alanos hoc nostra in regione coalescentes. Illi verò ducem habentes primū Augerium Gotlantem Municipio Catalauno præfectum a Carolo Martello, deinde autem tempore Ludouici regis Francorum ducem habentes alterum Ayzonem Visigorum: videri poterunt nostri maiores profecti fuisse ex Aquitania, atq; ex ea parte, ubi Catalauni habitabāt, huc transmigrasse. Hoc autē, ut constare manifestius

manifestius possit, demonstrare & illud conuenit iuxta Tolosatium urbem municipium quoddam fuisse Catorum & Alanorum, quod Catalaunum credi debeat fuisse vocitatum. Id verò fieri potuisse ex eo constare potest, quod Goti non sola in Hispania dominabantur, atq; viuebāt, sed & in vniuersa Aquitania. Quamobrem Alani, Sueui, & Cati permitti vivere inter Gotos, ut Blodus, alijq; Historiographi tradunt, nō in parte aliqua Hispaniæ, sed in Aquitania cohabitauisse cēfendi illi quidem erunt. Ex qua re fieri videbitur & illud quodammodo conspicuum, si Goti post Romam urbem diceram, Aquitaniam prius occupatam obtinuerē, ac deinde sese per vniuersam extenderunt Hispaniam; cohabitantes verò Goti, vel Cati cum Alanis vel in Hispania, vel in Aquitania gentem produxerent Catalaunorum, & quæ oppidum seu municipium habebat Catalaunū: fieri inquam id videbitur conspicuum, Catalaunum oppidum Galliæ Belgiæ coloniam esse putandam, alterorum nempe Aquitanorum

tanorum Catalaunorum. Etenim vnde
nam aliunde prodijisse censendi sunt hi,
qui in Gallia Belgia superstites ad huc
sunt populi Catalaunenses, ac Catalauni
vocati? Verum enimvero id cum dicere
facile non sit, vndenam scilicet prodie-
rint, qui sunt in Gallia Belgia Catalaunē
ses: non desunt, qui negent in Aquitania
Catalaunum oppidum vllum extitisse,
populosque vltos vocatos Catalaunos.
Etenim si in Aquitania Catalaunum op-
pidum vllum vnquam fuit, debent nūc
videri vsq̃iam illius oppidi ruinæ, debet
aliquis fidedignus adferri auctor, qui hu-
ius oppidi alicubi meminerit, debet pla-
nities illa camporum Catalaunorū iux-
ta Tolosates hac etiam nostra tempesta-
te apparere. Sed neque sunt iuxta Tolo-
sam vlli campi Catalaunici, neque vesti-
gia vlla Catalauni antiqui illius, vt aliqui
contendunt, apparent oppidi, neq; mor-
taliū illic viuentium vlli notitiam Ca-
talaunorum habent populorum. Caros
ergo vel Gotos, & Alanos coaluisse in A-
quitania nequaquam potest pro veris-
simi

mili, vt nonnulli volunt, haberi. Testimo-
nijs igitur cuiusdam scriptoris Græci A-
gathij, Rafaelis etiam Volaterrani, alio-
rumq; quamplurimorum, victoriā Hun-
norum illam tam celebrem negant per-
multi partem fuisse a Gotis, francis, ac
Romanis in Catalaunicis cāpis iuxta To-
losam sitis, sed iuxta Rhemenes popu-
los Belgicæ Galliæ, iuxta oppidum Tro-
iam sitū in campania. At verò Catala-
unenses illi Gallicæ Belgicæ, & populi Cata-
launicorum illorū camporum quando
dicentur venisse, aut quam ob causam,
ad hanc nostrā regionem incolendam?
Hæc igitur cum ita se habeant, non ab al-
ijs videbūtur nostri illi maiores dicti Ca-
talauni, quā a coalescētibus in Hispania,
Gotis & Alanis. Quod quidem si verum
est, frustra sumpta est omnis nostra ope-
ra. Quamobrem ne verberare aerem vel
le videar, actum q; prorsus agere, de mu-
nicipio, vel oppido Catorum, & Alano-
rū iuxta Tolosates olim sito, deq; Cata-
launicis ipsīs cāpis, operceptū erit primū
quā hoc loco disputationē interponere.

CAP V T. 9.

IT Catalaunum quidem oppidum, vel castrum si quis perquirat hoc tempore in Aquitania: haud facile fuerit vestigia vlla, aut notitiam illius comperire. Quodque magis nostram disputationem difficilem reddit, si quis vult ex antiquis scriptoribus, nedum ex recentioribus deprehendere, ubi fuerit id oppidum: operam ludet ptoꝛsus. Nihil enim iuxta Tolosates huiusmodi facile erit reperire. De campis autem Catalaunicis apud dictos viros cum presentes, tum antiquos quam frequentissima est illa quidem mentio, sed admodum varia. Etenim alij cāpos Catalaunicos iuxta Tolosates in Aquitania constituunt, alij verò in Gallia Belgia iuxta Rhemēses. Quod si campi quaerantur nunc aliqui iuxta Tolosam: non reperiuntur illic vlli admodum spatiosi quoquo versum te cōvertas: campos autem illos Catalaunicos tradunt Galli scripto-

res

res esse quam longissimos latissimosq; nihilominus tamen locus extat, Les Catalenchs nomen iuxta Tolosates habēs. Quamobrem perdifficile fuerit in tanta rerum obscuritate veritatem ipsam in lucem eructe. Verum enim verò sint hae de Catalauno oppido, deq; Catalannicis campis incerta quantumcunq;: quoniā tamen illud exploratissimum est in Gallia Catalaunū aliquod oppidum fuisse, atq; etiam nostra aetate esse, camposque Catalaunicos: nostros maiores, quorum gratia nos Catalani dicimur, neq; id valde pridem, sed post recuperationem regionis venisse ex Gallia videtur esse quā maxime verisimile. Item & illud Gotos, seu Catos & Alanos nō in Hispania, sed in Gallia in vnam gentem Catalanā coaluisse. Nam cum ante aduentum Saracenorum in Hispaniam, nulla pars Iberiae Catalanos habuisse comperiatur, Catalauni verò, ac Catalani in Gallia fuisse legantur iam multò ante illum Saracenorum aduentum, si ex Gotis vel Catis, & Alanis dicti sunt Catalani: quis erit tam parum

parū prudēs, vt illā nominis Catalanorū
æymologiam non ad Gallos sed ad Go-
tos & Alanos Hispanienses cōtendat ef-
fe refferendum. Hoc autē si nobis liben-
ter concederetur, nō erat causa vlla, cur
diutius in hac disputatione nos immora-
ri sit necesse. Sed quoniam facile id dan-
dum haud quaquam remur: propterea
necessarium est, vt de oppido Catalauno
Aquitaniæ prolixius disputemus. Hoc e-
nim oppidum si constare potuerit exti-
tisse olim in Aquitania, maximū momē-
tum nobis est allaturum ad demonstnan-
dū a Catalaunis Aquitaniæ populis nos
fuisse nūcupatos Catalanos. Quoniam
igitur ex eo probat Blondus ex Gotis, &
Alanis coalescentibus in vnā gentem
olim factos nostros maiores in hac ipsa
nostra regione Catalanos, quoniam Ala-
ni ex Lusitania descendentes sese fidei
Gotorum tradiderunt, Goti verò ne vn-
quam rebellare illi possent, in medio cō-
fidere Alanos iusserūt, hoc est in hac no-
stra regione, quæ media erat inter Aqi-
taniā a Gotis possessā, & vterioiem
Hispa

Hispaniam: quoniam igitur, inquam, ex
eo Blondus suam de Gotis & Alanis cō-
firmat opinionem: nullus propterea vi-
deri nobis potest auctor cōmodior, quā
Blondus idem ad demonstrandum oppi-
dum quoddam extitisse iuxta Tolosates
ipsorum Alanorum propē cāpos Cata-
launicos, quod Catalaunum fuisse nūcu-
patum est rationi quam maxime consen-
taneum. Et verò si propterea iussi fuerūt
a Gotis Alani confidere in medio, hoc
est in hac citeriore Hispania, ne vnquā
respicerent Alani ad Vandalos gentem
amicam, neue ipsi per se rebellatēt: illud
necessario fieri oportuit, vt Alani cū suo
rege suos pagos, suaq; oppida in hac no-
stra haberent Catalonia. Quamobrē in il-
lo valde celebri Hunnorum bello, quan-
do Theodoricus Gotorū rex, Thorismū-
dusq; huius filius vna cum Alanis, Ala-
norumq; rege se cum Meroneo Franco-
rum rege, & Etio Romanorum duce
coniunxit ad pugnam illam quam no-
bilissimā, quam cum Athila rege Hun-
norum in campis Catalaunicis narratur
depugnasse

depugnasse: oportuit sane, vt tum Alani
relictis suis vicis, oppidisq; in Hispania ci
teriore cum rege suo superato saltu Py
reneo in Galliam vbi nullos habebant ip
si vicos, nullumq; oppidum, aduenirēt,
societatemq; belli cum Gotis habentes
in aliena regione nihil animi haberēt ad
rebellandum aduersus Gotos, cum ipsi-
que Hunnis conspirandum. Verū enim
vero res longe aliter sese habuisse tradi
ta est. Etenim Alani cum rege Hunno
rum conspirare voluisse dicuntur in illo
prælio, & oppidum quoddam habuisse
tum tēporis iuxta Tolosam urbem rex
ipse Alanorum traditur ab Abladio hi
storographo, quemadmodum ex histo
ria, quam Blondus ipse conscripsit cuius
libet facile est cognoscere. Quare Blondi
historiam ipsam audiamus: Post multas,
inquit, commissas minoribus in locis, &
oppidis cum cædes, tum rerū omnium e
tiam sacrarum direptiones, secunda ad
Aurelianos Athila fecit Castra, sed duxe
rat interea in Vasconiā Erius, & Roma
nas legiones cum Theodorici apud To
losam

losam sedentis, Visigotorumq; copiis lo
ciorum copias summo studio contrahe
bat. Quod cum intellexisset Athila, pri
mo quid faceret dubius fuisse fertur. Nā
qui semper parui fecisset Visigotos, Ala
nos, Sarmatas, Saxones ab Hunnis sæpe
superatos, fugatosq; Gallos item, & Fran
cos accedentes facile spreuisset, nisi sum
mam Etij virtutem, & rei militaris peri
tiam sibi cognitam timuisset. Conuertit
ergo animum homo Barbarus ad gētis
stoliditatē, & haruspice accito extra ritu
patrio inspicere curauit. Haruspice autem
dubium prælium, ac magnam suorū cæ
dem portendi renunciente in prælium
exarsit haud quaquam dubius, quin sub
lato, vt significari existimauit Etio, si etiā
maiorē sui exercitus partem amisisset
cum reliquijs copiarum, ac supplemētis,
quæ facillimum duceret comparare vt
bis imperio potiretur. Qua adductus spe
amissa Aurelianorum obsidione in Vas
coniam quoq; duxit. Oppositi tales, tātū
que exercitus, quantos in Europam nul
los vnquam conuenisse constat: in sub
iectis

ieclis Tolosæ campis, Catalaunicos tūc
vocabant, aciem in hunc modum, prout
refert Abladius, struxere. Athila mulie-
rum, puerorumq; turbam inter carros
quorum vis maxima eius exercitui in-
erat, ad proximos colles primum se mo-
uit, & inde struēta apertis campis acie se-
se cum Hunnis medium locauit: Ostro-
gotos verò reges Valamirem, Theode-
mirem, & Vindemirem sinistro, Ardari-
cum Zepidū dextro cornibus præfecit:
struētoros autem Theodoricum, Enium
tardauit comperta Singibaris Alanorū
regis perfidia, quem rescuerunt ab Athi-
la corruptum constituisse, cum primum
pugnam conseri ceptum esset ex corni-
bus, in quorū altero locatise sperauerat,
ad hostes transire: & laborantibus in præ-
lio Romanis & Visigotis a tergo instā-
re. Veriti tamen duces, ne, si in perfidum
Singibarem acerbius decernerent, Ala-
nos pessimo loco, & tempore ab aliena
rent exercitui, dissimularunt. Singibare
q; quid fieret ignorāte Municipij, quod
Tolosæ proximū ille obtinebat, portas

ab

ab exteriori parte obice munierunt, &
stationes, ne Hunni possent ingredi, addi-
derūt. Ipsam verò regem cum Alanis cu-
rarunt acie media inter auxilia contine-
ri. Theodoricus exinde cum Thorismū-
do filio, & Visigotis, ne Ostrogotis con-
currerēt, sinistram: Etius cum Romanis,
& Burgundionibus, ac Meroueo franco
rum rege dextrum cornu tenere. Enim
vero quæ Blōdus ex Abladio huius præ-
lij eximio descriptore nobis hunc in mo-
dum retulit, aperte monstrant illa quidē,
Alanos cum suo rege Singibare non in-
colas fuisse tēpore prælij illius nostræ Ca-
talonix, sed sedē suam, & Alanorū suorū
municipiū obtinuisse iuxta Tolosam, cā-
posq; illos, quos a Gotis seu Caris, & A-
lanis dictos fuisse contendimus Catalau-
nicos. Id verò Municipium quod aliud
fuisse credemus, quam oppidum Alano-
rum illic in Aquitania inter Gotos vi-
uere permissorum. Nomen autem mu-
nicipij propterea habuisse apud Abla-
dium, quoniam vt Romani ius mu-
nicipij multis vrbibus, oppidisq; dabant;
sic

sic tunc Goti recipientes Alanos suam
in fidem oppidum illud sic inhabitandū
Alanis tradiderunt, vt municipium esset
appellandum, Alaniq; proinde ipsi mu-
nicipes, & participes iuris Gotorum ha-
berentur. facere verò res huiusmodi po-
tius, quam vlla alia potuisse videtur, vt A-
lani sic municipes, & participes iuris Go-
tici effecti cum Gotis ipsis coalescentes
temporis progressu in Catalanos, ac Ca-
talaunos tandem euaserint. Verum enim-
uero potuit & illud euenire, vt Cati, qui
erāt inter Sueuos in illo municipio cum
Alanis commisti oppido illi nomen pe-
pererint Catalauni, vt Catalaunum oppi-
dum sit ex eo nuncupatum. Campi ve-
rò, quia propinqui erāt dicto oppido Ca-
talauno, Catalaunici propterea sint pro-
culdubio vocati. Et plane nomen cam-
porum Catalaunicorum manifestū, no-
tumq; nobis facit iuxta eos campos op-
pidum aliquod extitisse vocatum Cata-
launum, a quo sint campi ipsi denomina-
ti Catalaunici. Ex historia porro Abladij,
belliq; Hunnorum Alaniprehendun-
tur

tur iuxta campos illos Catalaunicos mu-
nicipiū obtinuisse: Cati verò Suehis cō-
mixti cum Alanis creduntur cohabitaf-
se. Nō parū igitur verisimile videri de-
bet ex Catis, & Alanis, aut ex Gotis, & A-
lanis factos in Aquitania eos, quos maio-
res nostros, & liberatores huius regionis
fuisse contendimus Catalaunos. De Bel-
gico porro Catalauno oppido, quod no-
stra etiam tempestate extat, ac floret, cū
suo nobili episcopo Catalaunensi nō est
cur vereri debeam asserere nomen illud
Catalauni accepisse a Catalaunis Aquita-
niæ olim coloniam aliquam in Belgiam
mittentibus. Et cum a lōgo iam tempo-
re Catalauno oppido, populisque Cata-
launis Aquitania careat, id cur sit factum
mirari neminem oportet, cum profectē
duæ Colonix Catalaunorum ex Aquita-
nia, quarum altera Belgicos fecerit Cata-
launos, altera verò ac posterior Hispa-
nos progressu temporis vniuersos ad se
ex Aquitania attraxerint Catalaunos.
Quod autem ex scriptoribus hi prelu-
m Hunnorum & campos Catalaunicos ad

Belgiam Galliam referāt, illi vero ad Galliam Aquitaniam: non est cur magno pere nos oporteat conturbari. Etenim cum in Aquitania nulli sint a longo iam tempore visi audirine Catalauni, extent autem nostra etiam ætate eiusmodi populi in Gallia Belgia: propterea, qui scribunt, facile potuerunt adduci, ut gloriam illam Hunnici belli ad Catalaunos Gallia Belgicæ malint esse conferendam.

CAPVT. 10.

Verum enim uerò cum parum nostra intersit nota facere, quæ controuersa, parumq; certò declarata reperiuntur de bello Hunorū, deq; Catalaunicis campis, ad Belgiam ne pertineant, an uero ad Aquitaniam: cum magis uerisimilia sint, quæ tradidit Blondus ex Abladio de Municipio regis Alanorū iuxta Tolosam sito, quæ dixit idem Blondus de Alanis in ceteriore.

teriore Hispania iussu a Gotis confidere: satisfactū aliqua ex parte muneri suscepto a nobis uideri poterit, qui demonstrandum id solum recepimus ex Catalaunis Aquitanicis maiorib. nostris nos Catalanos fuisse cognominatos. Etenim si uerba Blondi, quæ ex Abladio ille recitauit, nostram sententiā comprobant: iugulatus suo gladio Blondus erit, neq; aliorum nobis opus fuerit adminiculo auditorū. Quamobrem Blondum ipsum proteste producētes demōstrauisse dici possumus Catalanos dictos fuisse ex Catalaunis, qui cum Augerio illo Catalauno ex Aquitania huc transmigrarunt: Catalanos rursus ex Gotis seu Catis, & Alanis fuisse nominatos illos quidem, qui erant in Aquitania. Qua ex re & nostræ gentis uerā esse historia demonstratur, & eruditorum virorum opinio ostenditur nihil cum ea controuersia habere. Quamobrem finis poni posse cōmode huic susceptæ a nobis disputationi uideri posset, si eorū solū habēda esset ratio quib. ex probabilib. argumētis sit fides.

Verum enimuero cōplures futuros certō scio, quibus nihil haecenus videri possumus praestitisse. Etenim cum nullos auctores magnae fidei producamus, asserētes ex Catalaunis Aquitanicis nos dictos ac denominatos Catalanos, utpote qui non sint repertu faciles, somniasse illis videbimur nec quicquam fide dignum protulisse. Omitto illos, qui campos Catalaunicos, & oppidum Catalaunum in Aquitania quærunt, quibus rem peregrinam facturum videbar, si ex Strabone, Plinio Ptolemæo in Aquitania illa fuisse aliquando demonstrauissem. Quod cum non fecerim, operam lusisse prorsus sum ab illis iudicandus. Quamobrem haecenus nimirum prolixam orationem facientes, ac propterea multis molestam, ac odiosam; facere tamē nō possumus, quin producamus etiam hanc disputationē multo longius, ut, si non omnibus, plerisque tamē satisfacere voluisse aliquomodo videamur. Ac primum quidē de Augerio illo Gotlante Catalauno cum illis nouem heroibus Catalaunos ex Aquitania

nia ducente in hanc Hispaniae partem, est quod verba facere nos multa oporteat: propterea quod non desint, quibus parum probetur, quæ de ingresso Catalanorum, & nouem heroum, quos Barones appellant, cum suo principe Augerio Catalauno seu Catalone, apud nos sunt decantatissima. Hæc enim si liquidò constarent, veritasque pura nullis interpositis tenebris illam obscuriorem reddentibus ad nos peruenisset: non fuisset cur nobis hic labor in scribendo, alijs vero in nostris legendis, ac diiudicandis esset subeundus. Verum enimuero quoniam annorum superiorum infelicitas, nostrorum verò maiorum cura, ac diligentia maior in armis, quam in litteris effecerunt, ut res præteritorum temporum parum sint posteris certæ traditæ: nostræ videntur esse partes, ut in hac tanta rerum obscuritate falsa pro veris non tradentes in discussione verorum elaboramus. Quod enim maius indicium hominis insipientis, ac stulti potest existimari, quam verbis velle facere, ut quæ vera

non sunt, pro veris tamē apud omnes hā
beantur? Quamobrē cū ea, quę de ingres
su nostri Augerij principis traduntur, nō
aliunde nobis nota sint, quā ex maiorū
nostrorū peranti quo sermone, quem Pe
trus Tomicus, nōnulliq; alij nostrates Hi
storiographi recitauerunt: operępretiū
fuerit ex tā multis, quę sermo ille parū
probata videtur tradere, perquirere, quę
nam speciem præ se ferre aliquam veri
similis sint existimanda. Etenim cū nul
lis publicis priuatisue, ac auctēticis instru
mentis cōprobari valeant, careant verō
testimonijs fidei probatę auctorum: sola
superest disputatio illa, quę ex coniectu
ris, & verisimilibus nos ad inuestigationē
veritatis manuducit. Quare de nomine
Augerij primum illud videtur animad
uertendum diuersitatem pronunciatio
nis nihil debere nos conturbare. Siue e
nim Augerius pronuntietur, siue Oge
rius, siue Rogerius, siue Othogerus, siue
Otgerus, vnus semper intelligitur dux
Catalaunorum ex Aquitania huc trans
migrantium. Etenim vnum solum est

nomen

nomē a varijs varie pronūciatū: Anenim
in, o, mutatur a bonis, & ab alijs cōtrario
modo ex, o, au fieri solet. Vnde & ex Au
gerio Ogerius, & ex Ogerio fieri Auge
rius potuit: & ex Ogerio Orgerius, seu O
thogerius, & ex Ogero Rogerius, & ex
Rogerio Ogerius. Ogerij autem, & Ro
gerij multi deprehenduntur extitisse in
Galii, multi etiam in hac nostra Catalo
nia. Quamobrem nihil videtur ob stare,
quo minus hoc nomine dux aliquis Ca
talaunorum olim credatur potuisse ex
tare. Quin potius extitisse olim multos a
pud nos, atq; etiam extare nostra hac tē
pestate Ogerij nomine, videtur illud qui
dem arguere Ogerium, vel Augerium o
lim aliquem fuisse percelebrem virum,
cuius nomen non sint passi nostri ma
iores obliuioni tradi. Deprehenditur e
nim in nostris illis maioribus studium
maximum in nominum quorundam
curiosa conseruatione. Sic in familia
Cardonia Raymundus Folcus, in Mon
cadis seu ijs qui a monte chateno habēt
nomen Gasto, & Napifer, aut Dapifer:

F 4 in

in illis qui denominati sunt a Crucillis, Gilibertus: in alijs familijs alia nomina reperiuntur quam maxime diligenter cōferuata. Quare non leue duxerim argumentum propterea fuisse multos apud nos Ogerios, quoniam princeps ille Ogerius Gotlantes maxime celebre nomē hoc inter nos reliquerit. Cognomē porro Gotlant, seu Gotlantis Germanū vocabulum est: quamobrē vel Germanus, vel dux Germanorum est ille noster Ogerius existimatus. An autem illi nouē heroes Germani fuerint omnes, an Aquitanici non facile dixerim. Verum enimuērō, si famam sequimur, germanos dicemus eos fuisse. Sed cur nouem tantum celebrantur? De numero quidem, de nominibusq; eorum non parua est contentio. Etenim, si princeps Ogerius cum pluribus quam viginti quinque milibus Catalaunorū venisse traditur, proculdubio multo plures, quam nouem viri praestantes armorum gloria inter illos eminuisse sunt iudicandi. Qui verō fuerint illi, nulla tradunt historia.

rem

rem, cum fama per antiqua euulgauisset strenuos aliquot heroes cū Ogerio principe venisse, viderentq; recentiores rerum nostratium scriptores nouem familias maxime in Catalonia excellere: facile fuerunt adducti, vt existimarent principes illarum familiarū nouem Barones fuisse cum principe Augerio, seu Ogerio ex Aquitania huc transgressos. Id verō contigerit ne primis auctoribus illarum nouem familiarum, an alijs, quorum nominatēporis longinquitate sunt oblitterata; potest quidem duci in cōtrouersiam. fit enim saepe, vt gloriam aliorū scriptores recentiores in alios transferāt. Verum tametsi controuersa sunt haec, quae de nouem Baronibus traduntur: Et enim & Gallia suos habuit nouem inclitos heroes, ynde & nostri scriptores potuerunt de nouem alijs inclitis Baronibus Cataloniae verba ad eundem modū, quo Galli facere, & ex familijs magis illustribus nouem heroes eligere: nihilominus tamen ex Aquitania Catalaunos venisse in hanc partem Hispaniae hūc principem

Francisci Calça

cipem virum sequutos Augerium seu
Ogerium maxime videri potest esse veri
simile. Etenim etsi nostris hominib. mul
ta res causam dedisse deprehendantur,
cur in nouem baronibus, alijsque quam
plurimis non omnino veram historiam
tradiderint: tamen in ingressu Augerij
Gotlantis Catalauni ducis Catalaunorū
Aquitanicorum nihil deprehēdi potest,
propter quod constans fama falsam hi
storiam nobis proposuerit pro vera arbi
trādā. Etenim fama nouē Gallorū heroū
institutio præterea Caroli nouē comitū
in Aquitania commonere potuerūt no
stros scriptores, vt, quæ alibi contigerāt,
crediderint in Catalonia ad eundem iti
dem modum cōtigisse. Quinam autem
hi nouem Galli heroes fuerint, si quis ro
get, intelligat eos esse, quos vulgus igna
rus duodecim pares nominat, & equites
duodecim mensæ rotundæ, nimirum
Rholdanum, Reginaldum, Oliuarium,
& reliquos. Non enim hi duodecim pa
res fuere. Etenim sex præfules, tres du
ces, & tres comites duodecim erant pa
res. Neque equites duodecim mensæ ro

de Catalonia. lib. i.

46

tunda: quoniam illi Regis Arnulfi Angli
ci equites fuerunt, sed nouem inclyti he
roes Galli fuerunt barones dicti, quibus
mendaces scriptores attribuerē, quæ er
ant equitum mensæ rotundæ, & duode
cim parium. At verò quid permouere
quæso potuit, vt Augerium quendam
nobis fingerent? Quid permouere, vt tā
multa millia Catalaunorum Aquitani
corum traderent cum principe hoc Au
gerio ex Aquitania in hanc Hispaniæ par
tem transmigrasse? fortassis Aydonis seu
Ayzonis præfeti Aquitanici aduentus.
At verò Ayzo venisse in Hispaniam cū
suis Aquitanicis traditur Ludouici Pij
tempestate: Augerius verò Gotlantes
temporibus Caroli Martelli. Et ille qui
dem venit, vt regionem in libertatem
Christianorum redire faceret: Ayzo ve
rò operam dedit, vt liberata iterum in
seruitutem Sarracenorum restitueret
tur. Iam igitur negari non potest Aqi
tanicam gentem in hanc regionem o
lim transmigrasse. Etenim de aduen
tu Ayzonis seu Aydonis Aquitanici
præfo

præfati præter Annōianam historiam
extant scripti Blondi, Nauceleri, & Marci
Antonij Sabellici libri, aliorumq; multo-
rum, quibus id nobis est factum perquā
manifestum. De ingressu verò illo om-
nium primo Augerij Gotlantis, & Cata-
launorum constans extat fama, a primis
nostris maioribus ortum accipiens, &
quasi per manus tradita posteris ad hāc
perducta vsq; ætatem nostram. Extant
præterea aliqua vestigia, & argumenta,
quæ consequenti nostra oratione nota
fient. Quamobrem non omnino asper-
nenda videri potest nostra hæc nominis
Cataloniæ etymologia, vta Catalaunis
Aquitanicis dicatur deriuata Catalonia.

C A P V T. II.

Et historiam quidem Augerij
Gotlantis Catalauni ab Aquitania
Catalaunos maiores no-
stros hanc in pattem Hispaniæ
ducentis multas ob causas par est, vt am-
plexan-

plexandam ab omnibus censemus. Pri-
mū quod nihil aliud habeat nostra gens
vel scriptum ab externis auctoribus, vel
traditum suis a maioribus, quam hūc
antiquissimum sermonem de principe
Augerio, & nonem heroibus & Catala-
nis ab oppido Catalauno, seu, vt nostri
loquuntur, Catalone iuxta Tolosam si-
to huc aduētantibus. Deinde quoniam
maxime conuenire reperiuntur, quæ tra-
duntur in hac historia cum scriptis Histo-
riographorum Gallorum, & auctorum
aliorum quorumcunq;. Etenim omnes
tradunt post illam irruptionem Sarace-
norum in Hispanias transmigrantium,
in Gallijs Carolum Martellum bellum
gessisse cum Eudōne Visigotho duce A-
quitaniæ: Eudonem autem Saracenos ab
Hispanijs in Gallias accinisse, sed postea
mutato consilio, coniunctis suis armis
cum Caroli Martelli copijs maximam
cladem, ac internitionem eisdem Sara-
cenis intulisse: deinde vero post mortē
Eudonis ducis Aquitanici rediisse in A-
quitaniā Caroli Martelli exercitum,
multaq;

multaq; oppida expugnasse. Quæ cum
ita se habeant, quid obstat, quo minus
sint vera ea, quæ his subijciunt nostræ ge-
tis Historiographi, nimirum in exercitu
illo Caroli Martelli Germanos aliquot
insignes armis viros extitisse, quibus sit
oppidum Catalaunum cum campis Ca-
talaunicis iuxta Tolosam sitis traditum,
inter quos princeps omnium esset Au-
gerius quidam, seu Ogerius, Gotlant, seu
Gotlantes, cui ex oppido Catalauno sit
factum cognomen, vt dictus sit Oge-
rius Catalaunus, & Oger Catalo a vulgo
nostratum hominum. Quibus historijs
Francorum aut Gallorum contradicere
hæc reperiuntur? Quas ob causas fabulo-
sa, & cõficta ab impostoribus aliquibus
hæc iudicabuntur? An quia nullum vn-
quam fuit in Aquitania iuxta Tolosam
oppidum Catalaunum, nulli campi Ca-
talaunici? At verò longe aliter rem se ha-
bere demonstrant cum Gallicæ, tum a-
liorum scriptorum historiæ. An ergo
Augerij vel Ogerij nomen aliquos of-
fendit? Enimvero Ogerios præclaros vi-

ros multos extitisse tradunt historiæ.
Quamobrem nulla causa est, cur fictus
nostrer Ogerius sit existimandus. Sed es-
to: aduersus nos dicat aliquis: Neque fa-
milia huius Augerij seu Ogerij in hac Hi-
storia tradita est, neque patria, neq; alia
præterea multa, quæ erant ad descriptio-
nem tanti ducis per necessaria. Respon-
deo id ipsum maxime confirmare hanc
ipsam de Augerio nostro historiã. Ete-
nim si confixisset aliquis eam addidisset
procul dubio omnes circumstantias, ne-
q; tam detruncata hæc tunc fuissent no-
bis tradita. Nunc verò cum vetus sit quæ-
dam eius principis memoria per manus
hominum tradita: reliquæ solum illius,
& quasi vmbre quædam ad nos peruene-
runt. Quod si mouentur aliqui nouem
baronum quadam suspitione parum ad-
mittenda iudicantes, quæ de illis sunt tra-
dita, quibus non pauca videntur contra-
dicere: dicimus non propterea relicien-
da esse, quæ dicuntur de nostro Auge-
rio, deque Catalaunis venientibus
huc ex Aquitania. Etenim in recitanda
de

de aduentu maiorum nostrorum historia, multa potuerunt interferi, quæ veranequaquam ad eum modum quo narratur euenerunt. Namque inelytos aliquos barones clariuisse inter Catalaunos, qui huc ex Aquitania transmigrarunt, par quidem est, ut existimetur: eos verò nouem fuisse, illaque nomina eorum extitisse, quæ narrantur, id potest vel falsum credi, vel saltem non mediocriter esse controuersum. Verum enimvero quid in causa fuerit, ut nouenarius numerus a nostris scriptoribus sic probaretur; facile est, ut iam alias admonuimus, cognoscere. Etenim nouem barones, seu heroes inter Gallos fuere olim decantatissimi. Carolus præterea magnus in Aquitania nouem comites narratur creasse. Ea cum ad notitiam nostrorum hominum peruenerunt, facile fuit illa transferri ad Catalanos, & cum gloria nouem præclararum familiarum ingens in Catalonia esset, primos duces illarum familiarum dignos putarunt nostri scriptores, quos socios Augerij illius inelyti principis fuisse assererent. Et
fortassis

fortassis, vel omnes, vel saltem plerique illæ familiæ ortæ sunt ex ducebus illis, & socijs nostri Augerij. Nouem verò fuisse illos tum, cum venit Augerius, neque hijs plures, neque pauciores, id fieri non potest e ruditis viris, admodum probabile. Nihilominus tamen, quæ de Augerio principe, deque Catalaunis ex Aquitania huc venientibus memorijs maiorum nostrorum constant, firma, rataque possunt semper permanere. Quæ quidem si reciperentur ab omnibus, non longius esset producenda, quæ de origine nominis Catalonia habetur a nobis disputatio. Illud que facile omnes crederent Catalanos dictos nos fuisse Catalaunis ab Aquitanicis. Catalaunos porro Aquitanicos a Gotis, vel Caris, & Alanis in unam gentem coalecentibus, fuisse denominatos. De principe verò Augerio Catalauno non est, quod nos mirari oporteat nullam apud auctores magni nominis uspiam extare memoriam. Nā cum in prælijs Gallicis non ille primum locum obtineret, in bello vero Hispano mori ei contigerit in
G Empo-

Emporiarū vr̄bis obsidione, idque prius
quā quicquā in ditionem francorū
perueniret factum ex eo oportuit, vt res
illius intacta in Gallia fuerint: in Hispania
vero per pauca remanserit de eo cō
memorata. Etenim neq; sepulchrum il
lius vspiam vifitur, neq; fuerit ne Germa
nus natione certo scitur, neque alia vlla,
præterquā oppido Catalauno iuxta To
losam fuit præfuisse, & cum magna
manu Catalaunorum venisse in hanc re
gionem: iter vero illius fuisse per flumi
nis Garunne ripas. Quamobrem ad val
lem Arenensiorum & ad Palearenses illi
contigerit primum omnium peruenire.
Et quoniam sedes Vrgellensis illis in mō
tibus erat cum suo episcopo, ac canoni
cis, & reliquo clero: euenit, vt per ali
quid temporis inibi Catalauni illi conse
derint, indeq; per Sardaniā emissi, &
deinceps in campum rotundum, ac op
pidum Bisuldunū, de oppugnanda Gerū
dauirbe cogitarint. Verū multitudine ho
stium deterri in vr̄bē Emporias sese dicū
tur contulisse. Ibi vero priuati suo Duce
Augerio narrantur ducē aliū sibi creasse,

ē cuius nobili familia creditur propaga
ti hi, qui nomen a Montecateno habent,
relieta vero obsidione Emporiarū sese
in Sardaniā receperunt, & in sede Vrgel
lensi cōsidēs dux ille nouus comitis cre
ditur habuisse nomē. Huius porro filius
Ermengaudus a Mōtecateno, aut nepos
potius illius, cū temporibus Caroli mag
ni ad oppugnandā vr̄bē Barcinonē adue
nit francicus exercitus cū suis Catalaunis
strenuam operā regi francorum nanans
obtinuisse creditur, vt Borrello comite
creato Aufone, & Rostagno Gerūdē Er
mengaudus ipse comes quoq; Emporia
rū a Carolo magno fieret. Blondus autē
Naclerus, M. A. Sabellic⁹ cū Annonio, &
hoc Emporiarū comite verba faciētes in
nīs prolatione aliquātulū sunt varij. Vt
cūq; tñ hęc sese habeant, Catalauni illi a
lios duces ac comites nō deprehēdūt
habuisse. Et in tractū illū Emporitanū
venisse tradit Catalaunorū eorū pars bo
na, a qb. progressu tēporis nomē vniuer
sa hęc regio sit cōsequuta Catalaunię, &
deinceps Catalonia. Quæ proles vero
fuerit superstes illi Ermēgaudo nō tradit

immo sine liberis defunctus dicitur; quã obrem comitatus Emporiarum peruenit ad quendam Vgonem seu Pontiũ, Comitatus autem Vrgellensis ad Suniarum Vnifredi Pilosi filium. Sed quinam ex illius familia nunc potest extare superstes propago, si mori Ermengaudum cõrigit sine prole vlla? Quoniam quidem Ermengaudus ille fratres habuit, & patruos non difficile fuit id euenisse. Et verò quoniam vel fratres, vel ex fratribus, aut ex patruis nati castrorum aliquorũ domini effecti fuerant; ex eo putamus euenisse, vt baronum tantum titulum hi, qui dicuntur huius esse gẽtis olim deprehendantur obtinuisse. Et vero quæ de nostris maioribus Catalaunis ex Aquitania huc profectis retineri ex antiquitatis memoria potuerunt, hæc tantum supersunt, quæ Petrus Tomicus ex Antiquorum scriptis decerpens nobis in sua historia nota fieri curauit.

C A P V T. 12.

Quoniam

Voniam igitur, propter quas causas euenire potuerit, cognoscimus, cur præter constantem perpetuo famã gentis nostræ ea, quæ de Augerio principe sunt tradita, passim tamen ex libris doctõrũ virorum constare nequeant; adduci debere videamur omnes, vt non falsum sermone m, sed veram historiam hanc, quæ de Augerio principe inter nos circũfertur iudicemus. Eius enim viri famam tãdiu inter nos in totaq; nostra gente perseuerasse non est profecto de nihilo existimandum. Etenim quid causæ potuit esse nostris maioribus, vt eiusmodi fabulam tanquam veram historiam amplexarentur? Et quidem si nullus Augerius Catalaunos duxit ex Aquitania in hanc citiorem Hispaniam a Saracenis recipendam, vndenam potuit Augerij vllius Catalauni, seu Catalonis notitia nostros ad maiores peruenire? Illis, qui figmentum aliquod asserunt id esse, vel cur sint falsa, quæ de Augerio principe tradita sunt, demonstrandum est: vel vnde occasio hal-

lucinādi euenerit est aperiendū. Id cum
nec faciant, nec facere possint, cur nostrę
gentis famā, & testimonium censebunt
esse repudiandā? Cur nostros maiores
tanta bellicę rei prudentia pręditos dig
nos cōtendant, quos mendacij tā impu
dentis condēnare debeamus? Quoniam
inquierit impudentissimū mendaciū de
conditore vr̄bis Barcinonis Hercule, de
q; nona barcha, a qua sit hęc nostra vr̄bs
Barchinona quāsi barcha nona appella
ta, nō minus pertinaciter amplexata est
gens Catalana, quam, quę de Augerio
principe sunt euulgata. Verū enim uerō
res lōge alia hęc est, nihil omnino ad rē
hanc nostram, qua de agimus, faciens. Et
enim cōmune vitium est omnium ciui
tatum, ut cines earū de origine vr̄bis sue
fabules pro veris historijs nobis obtru
dant. Deinde pleręq; vr̄bes modo sint a
licuius glorię, & dignitatis ad Herculem
solent tua prima fundamēta referre. Pre
terea legitur apud Strabonem, aliosque
complures auctores solitus esse cū nonē
nauibus Hercules ipse navigare. Quod
fortassis

fortassis alicui sciolo dedit olim occasio
nem, ut cum Barchinonam audiret dici
hanc nostrā vr̄bem, ab aliqua nona Bar
cha derivatū hoc nomen fuisse existima
uerit. Quamobrē ad naues Herculis no
uem respiciens facile potuit ille quisquis
fuit confingere, quę de nona barcha, id
est naue hoc ad litus nostrum appellēte
circunferretur, fabulam. Verum, quod om
nium maxime animaduertendū est, non
sunt Barcinonenses, neq; Catalani fabu
lę huius auctores existimandi. Etenim
multo antiquiores video scriptores His
panię vltioris fuisse scriptoribus huius
nostrę citioris Hispanię, Comenta ve
ro huiusmodi apud illos deprehēdūtur.
Neq; verō illos a nostris ea accepisse cre
diderim: sed nostros poti⁹ ab illis desum
sisse. Quattuor libros scriptos reliquit Al
fonsus rex Castellę de reb. Hispanicis, v
bi multis verbis nobis tradit hęc de Her
cule, deq; origine Barcinonis orōnē. Sed
quid Alfonsū regē Castellę citē? cū eocō
plures legāt in vltiori Hispa. multo an
tiquiores hęc dē nr̄a vr̄be Bar. cōscribētes

Quamobrem illis primis huius fabulę in-
uentoribus facile potuit contingere, vt
venirent vidētes cum barcha nona mul-
tam affinitatem nomen nostrę vr̄bis Bar-
cinonę appellatę habere, legissent verò
eum nouem nauibus herculem nauiga-
re solitum, venirent, inquam, in suspicio-
nem primum, deinde verò crederent ex
nona naue Herculis hoc est barcha no-
na factam vr̄bem Barchinonam: præser-
tim cum liquido cōstaret tum ex fama,
tum ex varijs auctorum Græcorum, La-
tinorumq; historijs Hercules aliquos di-
uersis temporibus in Hispaniam aduen-
tasse. Quamobrem cum tam multe sint
causę, quę potuerint antiquos illos in
fraudem inducere, vt mēdaciam huiusmo-
di comminiscerentur de Hercule, de no-
nemq; barchis, & de nona barcha, vt illi
loquuntur, quę nomen dedisset nostrę
vr̄bi Barchinonę: in nomine verò Cata-
lonię declarando, & interpretando nul-
lę similes causę deprehendantur interue-
nisse, restare videtur, vt longe aliam ratio-
nem ducamus huius nostrę historię, et
que

que illius fabulę ex historiographis His-
panię vltioris profectę esse habēdam.
Quare non, si faciles fuerunt in hoc am-
plexando barchę nonę figmento, credi-
bile videri propterea debet nostros ho-
mines eadem facilitate fuisse adductos,
vt confictum illum Augerium in celum
tollerent, ductoremq; Catalaunorū eas-
dem falsa credulitate asserēt. Non enim
causę vllę apparent, cur confingi noster
Augerius potuerit, quemadmodum ad-
duci causę confingēdę Barchenonę pos-
sunt: quę manifestę facile cuilibet que-
ant esse. Quamobrem prætermisiss hisce
Herculis, vt Plinius ait, fabulis, & homi-
num vltioris Hispanię commentis, pu-
ram putam historię nostrę veritatem,
quę de nostris maioribus Catalaunis, &
eorum principe Augerio inter nos circū-
fertur perquiramus, regionēq; perserute-
mur, vt hactenus egimus, cur sit & quan-
do dicta Catalonia. Verum enimvero
quoniam ante inclytorum comitū Bar-
cinonensium tempora non reperitur ce-
lebre fuisse Catalanorum nomen, atque
adco

ad eò nomen huius nostræ Cataloniæ: O
peræpretum videtur esse, vt spectemus
historias probatæ fidei scriptorū, & per
uideamus quænam tradantur in illis de
rebus nostræ huius regionis. Magnam e
nim lucem illæ sunt allaturæ ad obscu
ram hanc nostram disputationem.

C A P V T. 13.

AC primum quidem ante Goto
rū aduentum ad conuentū Tar
raconensem pertinuisse tradū
tur pleraq; huius nostræ regio
nis oppida: nullum porro auditur illorū
fuisse cōmune omniū quale hoc est Ca
talanorum nomen. Etenim cōmunia tū
fuere nomina Iberia, Hispania citerior,
Hispania Tarraconensis. Particularia ve
rò locorum ad Cataloniam pertinen
tium erant, Deus bonæ, nomina quam
plurima, Cerretanorum, Emporitanorū
Sardaonum, Cōseranorum, Indigitano
rum, Lartholeætarū, Lelætanorum, si
ue

ue Lætanorum, Cosetanorum, Ilarcao
num, Ilorgetum, Laceranorū, Icocitano
rum, Ausetanorū, Bargusiorum, Aocta
norum, Castellanorum, ac aliorum etiā
nonnullorum. Catalonios verò populos
neq; Plutarchus a Laurentio Valla cita
tus, neq; auctor alius vllus vnquam ad
hanc nostram citerioris Hispaniæ par
tem spectasse tradidisse cognoscitur.
Post Gotorum autem aduentum nobis
haud quaquam cōstare potuit, qualem
habuerint nostræ Cataloniæ loca distri
butionem. Sunt tamen qui scriptum reli
querint extremis Gotorum temporib;
Barcinoni creatos fuisse a regibus
Hispaniæ comites, quod ipsum Ille
dæ, alijsque insignibus oppidis euenisse
ad eundem modum, patet, vt exi
stimemus. Contra Sarracenos autem
Barcinonem referunt sese longo tem
pore inuictam præbuisse. Verum quæ
temporis tandem progressu hac lege de
ditionem fecerit, vt tradita hostibus
vrbe liceret ciuib; extra urbem viue
re in seruitute Sarracenorum futuris.

Quis

Francisci Calçā

Quis autem fuerit ex Afris, qui victoriā huius urbis sit consequutus, ac proinde eius dominium, nondū potuit nobis notum fieri. Rex tamen Athinus quidam ex Saracenis memoratur, a nonnullis Athimas appellatus, qui tempore Caroli Martelli huic nostræ regioni præsidens, cum magna Saracenorū manu Auinionem Galliæ Narbonensis urbem Goti cuiusdam Mauranti hortatu, atq; opera occupauit. Sed inde a Carolo Martello exturbatus Narbonē petijt, cui suppetias ferens Amorreus Rex ex Africa aduentans, in prælio in valle Corbaria nuncupata dicitur mortem obiisse. Athinus autem clam ab oppido Narbone elabens, fertur rediisse in urbem suam Barcinonem. Cum vero seuiret francicus exercitus in Gotos Galliæ Narbonensis omnes, illi ad regem hunc confugientes narrantur sese fidei Barcinonensium commendasse, Atque ad eum modum è furore Martelli euasisse. Huic autem Athino, qui post illius extremū diem successerit, non cōstat. Verum ætate Caroli cognomen

de Catalonia lib. i.

55

gnomento magni duo de gubernatione urbis Barcinonis narrantur acerrime cōtendisse, Sarraceni illi quidem, quorum alteri Addo, alteri Zatis fuit nomen. Id nō aliūde crediderim euenisse, nisi quod prioris pater proxime imperiū illud obtinisset, Zatis verò parens gubernator huius urbis prius illo extitisset. Indigne igitur ferens Zatis potiores partes esse æmuli sui Addonis, cum antea omnes Sarraceni Cordubę regē, vt summum omnium principem, obseruarent, ac reuerterentur: nihil veritus fuit vt Addonem prorsus deturbaret ab urbis regimine venire in Galliam ad Carolum Magnū paciscēs cum illo, vt beneficio ipsius Caroli permitteretur urbis Barcinonis Zatis ipse esse gubernator. Quod consequutus, cum aliquot annos quiete regnasset, opera Addonis æmuli accusatus infidelitatis apud Carolū priuatus fuit Zatis ea dignitate, & Addoni urbis Barcinonis restituta est gubernatio. Ad Zati verò rebellem capiēdum missus dicitur e Gallia firmissimus francorum exercitus, cū quo

quo manus Catalaunorum maiorū no-
strorum, quæ tum saltum Pyrenæum ob-
tinebat coniuncta Catalonia veterem
dicitur omnem in ditionem francorum
regis redeisse. Cumq; opulētissima Bar-
cino in potestate Saraceni gubernatoris
permitteretur esse, Aufonæ comes Bor-
rellus quidam ex Gotis quidem, & Ge-
rondæ Rhostagnus creati dicuntur. Er-
mengaudus autem a Montecatheno du-
ctor Catalaunorum Comes antea voca-
tus a nostro Petro Tomico Vrgellenfis
(etenim cum in saltu Pyrenæo Catalau-
ni considerent, vrbs autem hæc principa-
tum in eo saltu obtineret, comitem Vr-
gelli cum Ermēgandum fuisse oportet)
beneficio huius regis Caroli comes etiā
Emporiarum factus, cum exereitu Cata-
launorum Emporitanum tractum vni-
uersum occupauit. Castrum autem Car-
donæ, & castrum Castellas suos pro-
pugnatores cum firmissimis præsidijs tū
accepisse narrantur. Quanam autem fue-
rit gēs quæ tractū horū castrorū tū occu-
pauit, necnon & Aufonę capū nō est faci-
le

le nūc nobis cōiecturis vllis cognoscere.
Catalaunos autē eos fuisse haud quaquā
credi decet: propterea quod Catalauni a
suo duce Ermēgaudo ne vel latū vnguē
abscedere voluisse sunt existimādi. Quā-
obrem solus saltus Pyrenæus, & tractus
Emporitanus longe lateq; patens Cata-
launos tum habuisse est iudicandus. Ete-
nim saltus ille solos tū Catalaunos reti-
nuit, qui non fuerunt ad bella vtilis: Em-
poritan⁹ verò tractus reliquos armis ge-
rendis, & prælijs idoneos ad se videtur at-
traxisse. Quare neq; regio hæc nostra no-
men Catalaunię tum potuit accipere, ne-
q; aliu inde nomē nouū vllum acquirere.
Etenim cū nulli franci hic cōsiderēt, nul-
li Itali, nulli Germani, nulli Burgūdiones
(exercitus enim huc missus a frācorū re-
ge, vbi depugnatū erat confestim redire
patrios ad lares properabat) necesse fuit,
vt partim Catalauni saltus Pyrenę occu-
patores, partim Goti Gallię Narbonēsis
huius nostrę Hispanię citerioris a Sarace-
nis recuperatæ habitatores fierent.
Quamobrē tametsi essent in saltu Pyre-
næo, & in tractu Emporitano Catalauni

nondum tamen hæc nostra regio Catalaunia poterat ea tēpestate vocitari: Gotia vero, si nomen vllum accipere tum illam oportuit, videtur eo tempore fuisse nuncupanda. Nam Amalricus, quem nostri Aymaricum nominant, vrbis Narbonis vicecomes seu procomes a Carolo Magno creatus. Borrellus autem comes Ausonæ, & Rhostagnus comes Gerūdæ cum propugnatoribus castri Cardonæ, & castri Castraferras, seu Casseres, alij non potuere illi quidem esse quam Goti ex Gallia Narbonensi huc transmigrantes. Verum enimvero quoniam Barcinonametsi Carolo Magno subdita, Saracenorum adhuc erat tractus verò Emporitani a Catalaunis possidebatur; nulla ratione fieri potuit, ut hæc regio nomen vllum eo tempore adipisceretur. Gotia enim cum Gallia Narbonensis tum vocaretur: hæc regio Gotia nullo modo potuit vocari. Quamobrem Hispaniæ nomen adhuc deprehenditur ea tempestate retinuisse. Sed quid denouem comitibus, vicecomitibus, comitoribus, & vassallos

sua foribus hic dicemus? Etenim si Cataloniam vniuersam in hos magistratus distribuit Carolus cognomēto Magnus, quemadmodum Petrus Tomicus tradidit, & nostra gēsasseuerat, Catalauni porro per vniuersam hanc regionem resperficiant: Cataloniam hanc nostram partem hispaniæ vocari iam tum oportuit vcl a principe Augerio Cataloniæ nomen tem nomen, vcl ab ipsismetam occupantibus Catalaunis. Verum enimvero res longe aliter sese habuit. Etenim neq; Caroli magni tempore, neq; aliorum duorum posteriorum regum tēporibus hæc nomina audita fuisse deprehenduntur; neq; proinde est verisimile, etiam nomen comites, vicecomites, comitores, & vassallos a Carolo distributam esse hæc tum provinciam, etiam si postea sit deprehensa sic distributa aliquando fuisse. Quamodrem, ut filum huius historię cōtinuetur, ad Additionem ad Gubernationē Barcinonis vrbis restitutum regrediamur. Is per aliquot annos post. Zaim æmulum expulsam quiete in possessione suæ gu-

Francisci Calca 26
bernationis vivebat, cum Ludouicus Ca-
roli Magni filius rex Aquitanie factus,
exercitum in urbem Dertusam ducens,
in urbem Barcinonem ingredi non est a
Saracenis permissus. Quod agro animo
ferens Ludouicus regressus a bello Der-
tusiensi per Saracenos Narbonis urbis in-
colas egit, ut inuitatus Ado relicta Bar-
cinonis urbis custodia suo fratri ueli Ga-
mico Narbonem urbem ad quoddam
solenne festum adueniret: ubi captus in po-
testatem Ludouici regis venit. Id autem
cum rescire Barcinonenses Gamirum
regulum creant, & ad Cesaraugustanos,
& Cordubenses petitiu auxilia mittunt.
Ludouicus vero, priusquam subsidia ul-
la possent aduenire, cum triplici accele-
rat exercitu, quorum primus angustias
locorum occupauit, aduentum auxiliorum
prohibitorius, alter vero Barcinonem obsi-
dione premebat, cui Rhossagnus Geru-
da comes prepositus fuisse est comemo-
ratus; in tertio vero rex erat ipse ad om-
nes opportunitates paratus. Vbi igitur
nulla sibi adesse viderunt Barcinonenses
auxilia

de Catalonia lib. 1. 38
auxilia, hostem autem pertinaciter obsidio-
nem producere, qui iam per biennium no-
cte sub pellibus egisset, in summa rerum
inopia de se se dededis cepere capere co-
silia. Missitantur, qui de pace agant: pla-
cet regi Ludouico, ut urbs non a Sarace-
nis, ut hactenus: sed a Christianis habite-
tur. Quamobrem fuit regi Gamiro per-
missum ut habitaret extra muros veteris
urbis in loco ubi nunc sunt aedes Henri-
ci Agullanae: ex qua quidem re vicus no-
men habet, & vicus regis Gamiri nuncu-
patur: vulgo, Lo carrer del Regomir, &
alius deinceps vicus a Saracenis retinet
acceptum nomen, vocatus vulgo, Lo car-
rer dels Sarrains, hic porro vicus ille est
qui a via lata ad fontem Angeli vocatum
pertenditur. Quid? nonne in angulo do-
mus doctoris Caragosse extat caput la-
pidem faciem reguli Gamiri refferens?
Ludouicus igitur rex Aquitanie in vr-
bem Barcinonem ingressurus ex Mas-
quita Saracenorum (sic enim Mahome-
tani suum sanum appellant) ad eam sacra con-
feci iussit, cui esset nomen sancte crucis.

Francisci Calça
eam eodem magnifice ornari curauit; Ioā
nes episcopus eius factus fuit; canonici,
regulares dicti, quadraginta creati; vrbis
comes Gotus quidā factus est Bera, vel
Bara nomen habens, Gallorum historie
Beram, aliæ Beronem, sic & Baronem a
liæ potuerunt vocare. Præsidū vrbi cu
stodiendæ totum Goticum dicitur fuisse
positum. De Catalaunis verò nihil ha
bemus, quod hic loqui valeamus, non
dum Barcino parte vlla ad Catalaunos
pertinebat, sed solus saltus Pyrenæus, vt
sæpe diximus, & Emporitani tractus.
Post mortem autem Caroli cognomen
to Magui, cum regnū francorum, & Ro
manum imperium ad hunc regem Lu
dovicum peruenisset: cum opportuit A
quitaniā, in qua regnabat antea dere
linquere. Illi igitur Galliæ parti quendā
Ayzonem Visigotum præficiens Ludo
uicus, procul quam maxime profectus,
occasionem dedit, vt Goti de eripiendā
hæc nostra regione Ludonico regi con
silia inter sese inirent. Ayzon ad regnum
Hispaniæ adspirabat. Goti Galliæ Narbo
nensis

nensis, qui in hac regione erant, id vt fie
ret dabant operam. Verum enimvero ac
cusatus Bara comes Barcinonensis apud
Ludovicum imperatorem, & accersitus
elegit Monomachiam. In ea victus cri
men est passus, & propterea iudicio consi
lij regij cōdemnatus causam videtur de
disse, vt apud nos hostes regis Barz, &
proditores nominentur. Cum ergo peri
culum perdendæ huius partis Hispaniæ
Ludouicus intellexisset, comitem Barci
nonis creat Bernardum quendam ex gē
te Gotica Galliæ itidem Narbonensis per
quam strenuum virum. Huius tanta vir
tus extitit, vt Gerūda, & Emporiæ, & Bar
cino in fide Ludouici Regis permanse
runt, partibus alijs huius regionis ad Ay
zonem deficiētibz: propter quod fuit
per aduentum Ayzonis multum deuasta
ta hæc regio. Quamobrem facessentibus
hinc Gotis illis Galliæ Narbonensis, qui
patres Ayzonis sequuti fuerant, locus da
tus fuit Catalaunis habitatoribus Pyre
næi montis, & in tractu Emporitano cō
sidentibus, vt per vniuersam hanc regio

nem sese effundere inciperent, inuitati
præsertim ab alijs Catalaunis Aquitani-
cis, qui cum Ayzone ipso aduenerant.
Sed comitē Bernardo euocato ad custo-
diā regis Ludouici, quidā Vnifred⁹ Got⁹
comes Barcinonis credit in locū Bernar-
di illius fuisse susceptus. Traditur hic ante
quam comes fieret inhabitauisse vallem
in confluentis regione, dominumq; fuis-
se castri cuiusdam, cui Ria est nomē. Hu-
ius filius Vnifredus cognomento Villo-
sus, seu Filosus patris non fuit successor;
verum Salamonem factum post necem
Vnifredi patris comitem occidēs comi-
tatum Barcinonensem recuperauit. Et
cum apud Carolum Caluum frācorum
regem esset Normanorum tum bello oc-
cupatum, & Saraceni in regionem hanc
nostram irupissent, peneq; vniuersam
regionem suam effecissent, dono cōces-
sam hanc sibi vniuersam a rege Carolo
provinciam scitur suis viribus, ac copijs
recuperauisse: quā tamen comitis titulo
ytq; regis francici Beneficiarius esset cū
vniuersa

vniuersa sua stirpe possessurus. Genua hu-
ius donationis Iuris consulti feudum no-
bile seu honoratum appellant. At verò
cum iuuari a rege Carolo Caluo nequi-
uerit Vnifredus, eumq; vniuersa hæc re-
gio Saracenis plena nihil opis Vnifredo
ex Gallijs venienti ferre posset: quis non
facile credat Catalaunos in Aquitania ad
huc extantes omnes sequutos hunc co-
mitem ad cognatam gentem suam è ser-
uitute Saracenorum liberandam fuisse?
Quamobrem cum primos Catalaunos
ex Carisleu Gotis, & Alanis coalecētes
Aquitania habuerit, colonia missa vna
in Belgiam, altera verò cū Augerio Got-
lante in Hispaniā traducta, iturus exhan-
sta maxime Catalaunis ipsa Aquitania
propter Ayzonem Hispaniam occupare
meditantem: mirum nemini videri de-
bet, si prorsus sequētibus Vnifredū comi-
tem illis, qui supererant, Catalaunis om-
nibus prorsus priuata, neq; id dudū, (sed
iā ab illis antiquis tēporibus nulla nunc
vestigia Catalaunorū aquitania habeat.

H. 4. Quæ
be

Qua etiam ex re & illud est facile perci-
pere, quare tanta confluit ex Aquita-
nia in hanc partē Hispaniæ multitudi-
ne Catalaunorum, non tamen Catalaunia tan-
dem regio hanc nostra acceperit, & nos a
Catalaunis illis simus vocati Catalani, &
regio deinceps sit dicta Catalonia.

CAPVT. 14.

Etum enim uerò cum non de-
futuros uideā, quibus hæc pa-
rimur argute a nobis disputata
videantur dicantq; non solos
Catalaunos, sed ex vniuersis Gallijs innu-
meros populos huc confluxisse, & Belgi-
cos, & Celticos, & Aquitanicos, & Pro-
vinciales, quin & Germanos, & Anglos;
ac etiam Italos: porto ex antiquis Hispa-
niis numerosa multitudo superstes erat,
tamen Saracenis seruiens, & ex iisdē an-
tiquis Hispaniæ incolis multis se in mu-
nitissima quædam loca receperant, qui
sele ex exercitibus francicis coniungentes
ad

ad victoriam ex Saracenis comparandā
non paruum adiumentum sunt illi putā-
di attulisse: Quam obrem nō satis plene
causæ videntur reddi, cur a solis Cata-
launis, qui multis doctis viris videntur
numquam in Aquitania extitisse, nos di-
cti simus Catalani: eas obres maximum
operæ pretium facere videbimur, si ple-
nius causas hæc reddiderimus, satisfac-
ientesq; aliqua ex parte his, quibus non
potest placere nos a Catalaunis denomi-
natos, operam præstus non luisse repe-
riemur. Ac primum quidem illud om-
nium potissimum animaduertendū pro-
ponimus, ex tam multis, tam varijsq; gē-
tibus, quæ huc sese contulisse cum exer-
cibus regum francorum leguntur: non
aliam gentem potuisse facere, vt nomen
nouū hæc pars Hispaniæ acciperet, quā
illam, quæ eo animo huc commigrabat,
vt fixas sedes in ea esset habitura. Quam
obrem cum constet Gallicis ex historijs
solitas omnes gentes exercituum fran-
corum finitis bellis cōtinuo sese suos ad
penates recipere, Catalaunos uerò cum
multis

multis Gotis ex Narbonensi Gallia perti-
naci constantia colonos huius Hispaniæ
tractus esse voluisse: non erit cur mirum
esse possit ex solis Aquitanicis Catalau-
nis nomen nouum hanc partem Hispa-
niæ accepisse. Sed cur non & ex Gotis?
Quoniam Narbonensis Gallia iam a lō-
go tempore Gotia appellabatur. Quam
obrem totus tractus Rossellionensis, in
quo maxime abundabant Goti, pars Go-
tiæ erat. Catalauni verò Pyrenæum sal-
tum, hoc est Sardaniam, sedem Vrgelle-
sem. Palearienses, cum valle Aerensio-
rum in initio occupauerant, & Capstriū
eam regione Confluentana: sed nondū
Catalauni nomen exortum vsquam fue-
rat. Vbi vero ex Catalaunis illos montes
occupantibus bellicosam inuentus cū suo
comite Ermengaudō cognominato à
Montecatheno, cumq; suis comitoribus
& vassalioribus in campos Emporitani
tractus descendit, & Saracenis deuictis
sedes figere firmas in ea parte Hispaniæ
nostri maiores ceperunt: tunc Catalau-
nia regio Catalaunorū auditi fuit cepta:
Gotia

Gotia vero nequaquam. Etenim, in Em-
poritano tractu rari Goti sese cum Cata-
launis coniunxerant. Quamobrem eos
Gotos, qui ex Gallia Narbonensi sese in
Hispaniam effuderant, Barcinonem vr-
bem, Aufoniam, Castrum Cardonæ, Ca-
strum Castaserras occupauisse Historiæ
Gallicæ demonstrant. Hi porro Goti cū
dispersi per varia loca cum Hispanis illis
qui Saracenis seruierant cohabitarent,
nullam causam potuere dare, vt nomen
ab ipsis hæc regio nouum acciperet. Ca-
talauni autem in tractu Emporitano co-
cervati non potuere id non efficere. Oc-
cepit igitur Emporitanus ille tractus ex
Catalaunis inibi cōsidentibus vocari Ca-
talaunia. Cumq; eagēs idioma haberet
suum differens illud quidem nonnihil
ab idiomate Gotorum Narbonensis
Galliæ, differens a sermone Hispano-
rum, qui Saracenis seruierant, differēs ab
omnibus alijs hominibus: sensim tamē,
nescio quā vi obtinere cepit, vt per vni-
uersam regionē, & prouinciā hanc nostra
hoc

hoc idioma diffunderetur, ac vbiq; ex illis Catalaunis extarent incole, atq; ad eū modum pederentim est effectū, vt a Pyrenco saltu ad Rubricatum vsq; flumen interiectum spatium Catalaunia sit vocitata, ex indeq; ipsa Catalonia, fecisse vero hoc Catalauniæ nomen nonum ita exortum videtur, vt ex Aquitania reliqui Catalauni, tametsi multo temporis spatium, huc tamen sese omnes tandem transtulerint, & penitus vacua Catalaunis Aquitania remanserit: etenim cognatio illos huc attraxisse putanda est. Eamq; ob causam fieri videmus, vt ex Gallia Narbonensi vicina admodum nobis, ex Celtica, ex Belgia non tam frequentes Galli ad nos veniant, nobiscunq; habitent, quā ex Aquitania illisq; locis, qui sunt Tolosæ vrbi circumfusi. Nam cum iam olim captus fuisset fieri hic cōfluxus propter cognationem illorum Catalaunorum: natura gētem vicinam nostris qui olim illic fuere, Catalaunis inuitante, perseue-
rat ad hanc vsq; diem frequens illorum Gallorum ad nos cōfluxio, & aduērus.

Et

Et cum Cantabri, Nauarri, Aragogenſes vicini Gallis ſint, non' minus quam nos Catalani: id nequaquam experiuntur. Quamobrem illud, inquam, animaduertendū magnopere videtur, quid permouere poſſit Gallos illos Aquitanicos, vt huc ſeſe tam libenter conferāt, quod mihi maxime apparet demonſtrare noſtros maiores olim Catalaunos fuiſſe Aquitanos. Maiores porro noſtros illos intelligo, in quibus ſummum vigit olim ſtudium, vt hæc noſtra prouincia a Saracenorum ſeruitute liberaretur. Hos autem nullos alios par eſt intelligere, quam, vt ſæpiſſime diximus, Aquitanicos Catalaunos. Etenim cum ex Catiſ, aut ex Goſiſ & Alanis coaleſcentes quidam homines campos illos Catalaunicos, & oppidum Catalaunum ſolum obtinerent, & quaſi in alieno ſolo retenti parum libere pro animilibituris gerere permetterentur: in magnam gentem exercentes non ad modum quieti eſſe poterant. Quamobrem in Belgiam olim miſſa iam vna bene magna colonia fuerat. Tempore igitur

tur

tur Caroli Martelli cum liberi a Domi-
nio ducis Aquitanici Augerium illum
Gotlantem, & aliquot strenuos Germa-
nos sibi prapósitos haberent: facile pos-
tuerunt adduci, vt ad recuperandam His-
paniam citeriorem Christianoq; cultui
restituendam permouerentur, ac inflam-
marentur. Augerium autem principem,
& germanos illos heroes multe sunt cau-
sa, quæ potuerunt ad id faciendum inui-
tare. Primum quod in Aquitania consi-
dentes soli inter hostes quamplurimos in
maximo periculo esse videbantur: Eudo
enim Visigotus, vt dux vniuersæ Aquita-
niæ imperauerat. Hæres huius Vuayfa-
rius, quem alij Gayferos nominant, vel
Hunoldus, cum non bene sese cum
Carolo Martello gessisset, arma Caro-
li Martelli in sese conuertit. Sic enim ait
Annonius: Eudo dux mortuus est. Hoc
audiens præfatus princeps Carolus, inito
consilio procerum suorum, denuo Lige-
rem fluuium transit, & vsque Garum-
nam, & urbem Bardegalensem & Ca-
strum Blauiam veniens occupauit. Hoc

in tractu occupatæ partis Aquitanix a
Carolo Martello campi Catalaunici cū
oppido Catalauno traduntur extitisse.
Nostri Historiographi commemorant
tum a Martello campos Catalaunicos
cum Catalauno oppido Augerio Got-
lanti, & germanis quibusdam fuisse tra-
ditos custodiendos, & gubernandos. Id
sane nobis ex Gallicis, aliorumue scripto-
rum historijs non innotuit, sed solæ no-
stræ Cataloniæ historiæ describunt, ac
enarrant. An verò fides sit habenda il-
lis trahi potest in controuersiam. Ni-
hilominus tamen optimo quique iu-
dicio præditi maxime nostris historijs
huiusmodi assentientur. Cum enim
hæc nullo repugnent modo his, quæ
per alios probatos scriptores tradita
sunt: constans autem Catalaunorum
omnium fama, cum præsentium, tum
præcorum illorum pro certissimo, ac
sibi exploratissimo asseneret: nulla
caussa esse potest, cur non ab omnibus
hæc pars historiæ fidem emereatur.

Iam ergo cum Vvaifarius dux filiusque
Eudonis, aut Hunoldus Aquitaniam ob
tineret, præter ea quæ in ditionem Caro
li Martelli venerant, nõ satis quietam ha
birationem illam Augerius, & Germani
illi equites futuram sperabat. Animi por
rò Catalaunorū, quibus præsidebat Au
gerius, præferoces, & ad gerendum bel
lum aptissimi multum spei rei bene gerē
dæ illi principi, germaniq; equitibus da
bant. Commigrare igitur aliquo deside
rantes Catalauni illi Aquitanici maiores
nostri, Augerius verò, & Germani equi
tes, qui cum illo principe eò venerant,
non oppido illo Catalauno contēti pro
animorum suorum egregiorum magni
tudine facile facilius tam præclarum ag
grediendum conceperunt, seseq; ad præ
standum illud accinxerunt. Hos igitur si
maiores nostros fuisse agnoscimus, &
primos ex Gallia ingressos in Hispaniam
confidentesq; in Pyrenæo saltu Caroli
magno temporibus cum francico exerci
tu agrum Emporitani, ut nostræ Hi
storici tradunt, occupasse: non est cur de
beamus

beamus vltius perscrutari, vndenam
nos Catalani possumus videri denomina
ti. Sed roget nos hic fortasse quispiam,
cur Emporitani tractum primum om
nium factum Catalaunorum maiorum
nostrorum dicam, cū Rossellio pars om
nium prima videatur a Saracenis fuisse
recuperata. Hoc autem si verum est, cur
Rossellionensis regio non prima voca
bitur Catalonia? Quoniam inquam, nõ
in potestatem Catalaunorum Rossellio
nensis regio venerat, sed, ut iam alias a no
bis indicatum fuerat, in potestatem Go
torum Gallie Narbonensis transierat, a
Saracenis tamen prorsus illa quidem ha
bitata. Sardia vero, sedesq; Vrgellensis,
Palaeritenses item, & vallis Arenensiorum
Catalaunorum primū omnium fuerunt
illæ quidem: verum Catalauniae nomen
illæ regiones nondum habere ceperunt:
propterea quod in saltu illo Pyrenæi
montis latentes tum Catalauni parum
clarum nomē per orbem vniuersum ha
bebant. Post victoriam vero, quam in
gressi iam in Hispaniam facere consequu

xi, tunc cœperunt esse celebres, & illorū
propterea regio Catalaunia sensim cœ-
pit nominari, sensim inquam: propterea
quod neq; Caroli Magni, neq; Ludoui-
ci Pij, neq; Caroli Calvi temporibus cite-
rior hæc Hispania aliud nomen habuisse
legitur, quam Hispania. Annonianæ ve-
ro Historiæ interdum marcham Hispa-
niæ, ac limitem nominant hæc nostram
veterem Cataloniam, interdum verò fi-
nes Aquitanorū. Sic enim in libro quia-
cto sub finem capitis quarti scriptū ex-
tat apud Historias illas: Ordinavit autē,
inquit, Carolus nimirum magnus illo
tempore in finibus Aquitanorum circū-
quaque firmissimam tutelam: nam civi-
tatem Ausoniam, Castrum Cardonā, Ca-
stafetram, & reliqua oppida olim dē terra
munivit, habitariq; fecit, & Borrello co-
mitem cum congruis auxilijs tuenda com-
misit. Capite porro xi. de Bernardo co-
mite Barcinonis hæc narrantur: Bernar-
dum etenim Hispaniæ partium, & limi-
tum comitem cameræ suæ præfecit. Rur-
sus libri quarti cap. 100. idem Bernardus
comes

comes his verbis dicitur ad custodiā Re-
gis Ludouici ab vrbe Barcinone iussus,
fuisse transigrare: Bernardum inquit,
illæ historiæ, comitem Barcinonæ, qui ea-
tenus in Marcha Hispaniæ præsidebat, ca-
merarium in palatio suo constituit. Ca-
pitis autem 115. hæc etiam sunt verba: Lo-
tharium filium suum cum magis fran-
corū copijs ad Hispanicā marchā dire-
xit, & cōperto quod saraceni ad marchā
venire timerent, redeunte ad Aquitaniam
fratre, ipse ad patrem Aquilgrani reuer-
titur. Capite vero 114. cum de damnis sit
sermo, quæ per Ayzonem rebellem Mar-
chæ Hispanicæ inferebantur: cōtra cum
dicitur imperator Ludouicus filium suū
Pipinum Aquitaniam regem cum im-
modicis Francorum copijs regni sui
terminos tueri præcepisse. Quod ita
factum fuisset, nisi ducem desidia, quos
Francorum exercitui præfecerat, tar-
dius quam necessitas postulabat is,
quem ducebant ad Marcham, venisset
exercitus. Item paulò inferius ijs, qui ad
Marcham Hispaniæ mittendi erāt, quid

vel qualiter agere deberent imperavit.
Paulò item superius hæc sunt scripta: im-
perator Helisacharem præbyterum, &
abbatem, & cum eo Hildebrandum, at-
q; Donatum comites ad motus Hispani-
cæ Marchæ cõponendos misit, ante quo-
rum adventum Ayzo Saracenorum au-
xilio fretus multa eiusdem limitis custo-
diis aduersa intulit, atq; assiduis incur-
sionibus in tantum fatigauit, vt quidam
illorum relictis, quæ tueri debuerant ca-
stellis, recederent: defecitq; ad eum Ba-
ræ seu Beræ filius Vuillemundus, necnõ
& alij complures nouarum rerum geni-
ticia leuitate cupidi. Iunctiq; Saracenis
Ceretaniam, & vallengem rapinis, atque
incendijs quotidie infestabāt: cumq; ad
sedandos, ac mitigandos Gotorum atq;
Hispanorum in illis finibus habitantium
animos Helisachar Abbas cum alijs ab
imperatore missis multa, & propria indu-
stria, & sociorum consilio prudenter ad-
ministrasset: Bernardus Barcinonæ co-
mes Ayzonis insidijs, & eorum, qui ad eū
defecerant, calliditati, & fraudulētis ma-
chinatio

chinationibus pertinacissime resisteret,
atq; eorum temerarios conatus veritos,
essiceret, exercitus a rege Saracenorum
Abdiramano ad auxilium Ayzoni feren-
dam missus Casaraugustam venisse nū-
ciatur. Ex his tam multis a nobis ex li-
bris Annonianis citatis locis liquido cõ-
stat nostram hanc regionem, nūquā Go-
taloniam, sed Hispaniam, aut marcham
Hispanicam, aut partes limitesq; Hispa-
niæ, aut fines regni Aquitanici fuisse tem-
poribus illorum francorum regum no-
minatam. Marchæ porrò nomen Goti-
cum esse facile est suspicari, ex qua qui-
dem dictione Marchionis nomen est de-
rivative, vt sit nimirum Marchio, cui ali-
qua sit marcha tradita, & commissæ cu-
stodienda, & gubernanda. Marcham ve-
rò limites, seu portum interpretatur, vnde
marchiones illi putantur esse, qui Gæ-
ce dicuntur liminarchæ, hoc est portuū,
seu limitum regni custodes, & gubernato-
res. De his verò sic loquitur historia
Annoniana libri quinti ca. 2. Accersuit
filium iam bene equitantem cum omni
populo

populo militari reliquis tantum Marchio-
nibus, qui fines regni tuentes omnes, si
forte ingruerent, hostium arcerent in-
cursus. Hos autē Marchiones libri quar-
ti cap. 113. custodes limitis hispanici no-
minat: interea, inquit, Pipinus Rex si-
lius imperatoris, ut iusserat cum suis
optimatibus, & Hispanici limitis custo-
dibus Aquilgrani venit. Hos autem Mar-
chiones non alios, quam comites ipsos
huius nostrae regionis, par est intelligere.
Non quod nesciam diversos esse titulos
Marchionum, comitumq; sed eam histo-
riam Annoniam comites interdum mar-
chiones appellare declarant verba eius-
dem libri cap. 109. ubi legimus: Comites
Marchiae Hispanicae trans Sicorin flu-
uium in Hispaniam profecti vastatis a-
gris, & incensis quamplurimis villis, & ca-
pta non modica praeda regressi sunt. Nam
cum Marchiae Hispanicae comites nomi-
nar, & comites pro Marchionibus, &
marchiones pro comitibus accipi sole-
re manifeste demonstrat. Totam igitur
provinciam, hoc est Hispaniae partem
illam

illam, quae ditionis regum Francorum
facta fuerat, Marcham Hispanicam fuisse
dictam est hinc quam exploratissimū.
Eiusdem autem lib. 4. Historiae Anno-
nianae cap. 85. Barcinona, inquit, ciuitas
in limite Hispanico sita, quae alternan-
te rerum eventu nunc francorum, nunc
Saracenorum ditioni subijciebatur; tan-
dem per Zatum Saracenum, qui tum ea
inuaserat regi Carolo magno reddita
est. Marcham ergo Hispanicam, limi-
temq; Hispaniae cum Barcinonem, tum
etiam Cataloniam nostram veterem di-
ctam manifestum est tum extitisse. Ve-
rum enimvero cum Historiae Annonia-
nae dicat ad sedandos, & mitigandos Go-
torum, & Hispanorum in illis finibus ha-
bitantium animos: est quidem animad-
uersio dignum, ut, quoniam sint intel-
ligendi hi Gotti, disquiramus. Etenim
Annonius omnes habitatores huius
tum Provinciae videtur ille quidem
Gotos, & Hispanos solum appellare.
Vbi ergo erant Catalauni? Et Gotti
illi quoniam quae sunt accipiendi?

Francisci Calæa

Gotalani nimirum dicet illi, qui nos Catalanos contendunt ex Gotis & Alanis denominatos. Sed, si id est admittendum, Hispani quinam erunt existimandi Nonne Gotalani, qui, ut horum fert opinio, ante aduentum hostium fidei Affiorum in ipsa vivebant Hispania? Nonne ipsi Hispani sunt intelligendi? Verum, cum fusio in oratione hæc indigeant, nouo quodâ sumpto principio de eis agamus.

CAPVT. 15.

NON sum quidem nescius Annoniana verba illa varias in partes trahi posse, multisq; sensibus accommodari, quantumcunq; sint illi inter se diuersi. Etenim nonnullos scriptores video, inter quos noster est Carbonellus, noster etiam Franciscus Tassus, qui scribunt nostram hanc regionem Catalonię vocatam fuisse olim Gotiam. Quamobrem hoc in loco Gotos nõ verentur Gotalanos Hispaniæ gentem quandam

de Catalonia. lib. 1.

quandam interpretari. Hispanos autem dicent eos, qui non ex progenie Gotorum erant, sed ex antiquis Hispaniæ habitatoribus, qui ante Gotorum ingressum incolæ erant: progenies videlicet fœnicum, Carthaginensium, Græcorumque, ac Latinorum, aliarumque antiquarum gentium quæ narrantur in Hispaniam incolendam diuersis ætatibus venisse. Verum nostra longe alia est sententia. Gotos enim non intelligendos esse Gotalanos eos, quos hi volunt, cõcedemus. Non enim apud Annonianam Historiam hi Goti, de quibus Annonius loquitur, ipsius Hispaniæ gens aliqua erat, sed gens potius Galliæ. Est enim apud hunc scriptorem Gotia Galliæ illa Narbonensis. Quare Goti illi, & Hispani in illis finibus habitantes, in quibus res Ayo Visigotus turbabat, sic sunt inter sese, nostra ut fert opinio, distinguendi, ut Hispani intelligantur hi, qui Saracenis seruerat & e seruitute illorum fuerant liberati: Goti verò Galliæ Narbonensis homines, quibus reges francorum post captam Barcinonensem hanc regionem

nem, & partem Hispaniæ inhabitandam
dederant. Quamobrem & ipsos Catalaui
nos Aquitanicos Gotorum illorum no-
mine contenderim esse comprehendendos.
Etenim cum in Aquitania inter Go-
tos ipsos viverent, & ex Gotis & Alanis
dicti Catalauni a multis credantur, Go-
torum nomine ab Annonio significan-
tur. Et quamquam hi, qui Aquitaniam
obtinabant, Visigoti vocarentur: tamen
frequenter dicuntur Goti ab Historio-
graphis, & Gotorum nomine intelligen-
tur. Quas ob res Hispanos apud Anno-
nium homines natos in Hispania, illicq;
alios & educatos accipiemus, tam qui-
dem eos, qui venerant in Saracenorum
potestatem, quam aliquot alios, qui sese
munita aliqua in loca subdlexerant. Go-
tos verò illos, qui ex Gallia Narbonensi,
& Aquitania cum Ludouico in Hispa-
niam ingressi fuerant, aut cum alio fran-
cico exercitu, & quibus reges Franco-
rum oppida expugnata, e manuq; Sara-
cenorum recepta custodienda, & admi-
nistranda tradiderant. In hunc eam mo-
dum

dum loquitur de his Annonius libris. ca. 4. Porro post hæc Bara, seu Bera comite
Barcinoni ob custodiam relicto cū Go-
torum auxilijs hyemand gratia ad pro-
pria remeant. His ergo verbis cum An-
nonius asserat hæc Gotorū auxilia Bar-
cinoni custodiendæ relicta urbem iam
in potestate regis frāncici positam firmio-
rem reddidisse: Par quidem esse videtur
vt intelligamus ceteras vrbes, atq; oppi-
da, ac castra, quæ in potestate illius regis
venerant, similibus Gotorū auxilijs red-
dita fuisse firmiora. Verū enim verò hæc
Gotorum auxilia quid aliud suspicabi-
mur fuisse, quam Gotos ex Aquitania,
& ex Gallia Narbonensi cum Francico
exercitu ad inhabitandam hanc regionē
transmigrantes? Et gotiam cur nostram
ipsam Hispaniam dictam credemus? Li-
quido enim constat apud Annonium,
& alias Gallorum Historias Gotiam
Galliam esse Narbonensem, & ipsam e-
tiam Aquitaniam. Quare Bernardus
comes creatus post comitem Baram,
seu Beram Barcinone, deinde ad custo-
diam

diam regis Ludonici vocatus Marchio
Gotiæ scribitur ab ipso Annonio fuisse
factus: tempore nimirum illo, quo Barci
nonis comes Vulfredus erat ille, quæ no
stræ historiæ primum tradunt Barcino
nis fuisse comitem. Cum hoc ergo tem
pore Marchio Gotiæ esset Bernardus: Go
tia non hæc Hispania, sed Gallia illa Nar
bonensis erat intelligenda. Annonius præ
terea libri quarti cap. 114. Defecit, inquit,
ad Ayzonem & filius Baræ seu Beræ no
mine Vuilemundus, nec non & alij cõ
plures nauarum rerum gentilitia leuitate
cupidi. In his verbis gentilitiæ leuitatis
gentem indicat, quæ sit solita nunc stare
pro francis regibus, nunc contra francos
rebellare. Hoc autem propriū fuisse Go
torum Aquitanie, Gallieq; Narbonensis,
& Annonins, & alij scriptores notum fa
ciunt. Goti enim Aquitanici contra Ca
rolum Martellum regem Cordubæ Ab
derramenum in Gallias accinerant: Go
ti verò Narbonensis Gallie regem Athi
num in urbem Auenionem, atq; Nar
bonam aduocauerant. Idem ipsi vtriq;
Goti

Goti septies contra Pipinum Caroli Ma
gni parentem traduntur rebellasse: con
tra verò Carolum Magnum Hunoldus
Aquitanicus: contra Ludouicum Ayzõ
iple. Quamobrem cum tantam experi
rentur francorum reges in plerisq; Go
tis infidelitatem: verisimile videretur esse
inter omnes Gotos Catalaunorum emi
cuisse fidelitatem, illorumq; proinde gẽ
tem maxime omnium cultam, & proba
tam excreuisse adeò, vt vniuersa hæc re
gio ab his acceperit nomen, simulq; pro
inde nos ex maioribus illis nostris Cata
launis dicti, vt nunc dicimur, Catalani.
Verum enimverò cum in libris multo
rum scriptorum ordinis non inferioris
nos scripti legamur Catalani secundam
syllabam e vocali obtinente, minime ve
rò Catalanialiunde potius videri possu
mus denominati, quam a Catalaunis.
Quamobrem haud quaquam dissimula
ri debet vel a Castellis, quæ sunt in hac
parte Hispanie vel Liuiio teste innumera,
vel a populo antiquo Castellanorum, cu
ius Ptolemæus meminisse placere aliqui
bus

bus nos vocatos esse Catalanos. Etenim si initio dicti fuimus Castellani: Deinceps quam facile fieri potuit, ut dicemur Catalani. Præterea si Hispania vltioris viri Castellani ex quibusdam Castellis sunt denominati, Et Hispania ipsa vltior Castellæ, & vulgo, Castillæ: cur nos vel a nostris antiquis Castellanis, quos Ptolemæus in hac nostra regione collocat, & viri docti populū ducat? Cardonæ interpretantur, vel a Castellis tam multis non fatebimur appellatos fuisse nostros maiores Catalanos? Etenim si illi Hispani, qui in aduentu Saracenorum sese in Castellæ recipientes, strenueque pugnantes effecerunt, ut francicus huc veniret exercitus, regioque hæc nostra à seruitute Maurorum liberaretur, ex suis tam multis Castellis Castellani fuisse vocati: nos quidem nomen videmur proculdubio inde accepisse, ut nunc dicamur Catalani. Quamobrem cum hæc nobis sic ad manum esse poterant, non erat, cur in alijs sententijs examinandis distorqueremur tantopere, ac moraremur. Verum
enim

enimvero cum liberum esse omnibus velim in hac tam obscura, & cōtrouersa questione decernere quemque iuxta animi sui sententiam: nemini velim molestum, ingratumque esse, quod nos hanc opinionem non amplectamur. Etenim multa sunt, quæ id fieri prohibeant. fama primum nostræ gentis, quæ ab Augerio Catalone viginti quinque millia Catalanorum ex Aquitania huc ducente nos dictos Catalanos commemorat. Hæc porro cum vna perpetuoque constans, ac nunquam euariata ad hæc usque tempora perseuerauerit, procul hinc iungere, cessare videtur hanc tam præter opinionem nostrum omnium etymologiam. Quid enim Laurentius Valla vir aliqui tam de bonis litteris benemeritus, quid alij sexcenti viri eruditissimi, ille quidem cum suo oppido Catalone, alij verò cum suis Gotis, & Alanis; Quid quælo apud nostram gentem consequuti sunt? Numquam gens nostra recedere vetari ab opinione, sententiaque voluit. Quamobrem hoc argutum cuiuscunque
primum

primum extiterit commentum (nemine enim lacerari, ac damnari mea oratione velim) nullum periculum est, ne gens nostra, ut veritatis manifestæ promptuariū admittat, amplexetur, ac sequat. Deinde illi, qui sese loca in tutissima receperunt, non castella, sed antra quædam videntur potius occupasse, in illisq; latuisse. Quid? loca munita apud nos omnia castella appellantur? nonne sunt fortia? nonne sunt bastia? nonne sunt fortalitia? liceat quæ so mihi verba ipsa ponere, quibus maiores nostri vti fuisse deprehendantur. Cur igitur a quibusdam locis quibus nomen fuit Castellorum, quam ab antris, a bastiis, a fortalijs, a forcijisq; illi fingentur Castellani denominari? an quia a Castellis potuere denominari, propterea denominati maiores nostri Castellani indicabuntur? Hispaniæ vltioris homines a Castellis Castellani sunt denominati, ergo & Hispaniæ citioris incolæ ad eundem modum sunt a Castellis Castellani, deinceps verò Catalani existimandi nominati? Hæc quidem vera futura erant, si causa

causa par, eademq; ratio virobique vigeret. Illi nullas alias causas habent, cur potuerint Castellani videri vocati, præterquam Castella quædam vrbis Burgorū: nos verò habemus causas innumeras, & maxime probabiles, cur Catalani, & non Catalani simus vocādi. Quid autem nos huc adferre quæ hactenus enarrauimus iuuabit, si, qui legerint superiora, nō sexcentas alias causas nostri fuisse nominis fateantur? Et a Castellanis quidem, qui putantur Cardoniani tractus esse populi, vocati esse non possumus Catalani. Et enim omnia illa Castella corruisse constat ad aduentum Saracenorum. Nam, ut refert Annonius Carolus cognomento Magnus ordinans illo tempore in finibus Aquitanorum circumquaq; firmissimam tutelam ciuitatem Ausonam, Castrum Cardonam Castaserram & reliqua oppida olim deserta communiuit. Si igitur in aduentu francici exercitus deserta fuere hæc Castella, qui potuere esse hi Castellani a quibus nos simus denominati Catalani? Præterea Castella, si vlla
k fuere

fuere illa tempestate, cum mauri huc ingruerunt, omnia deprehenduntur venisse in potestatem Saracenorum, præter paucissimam montis ipsius Pyrenæi. Quamobrem multo fuit difficilior huius nostræ provincie recuperatio. Iam quis illud non videat ulteriorem Hispaniam propterea vocatam Castellam, quoniam apud urbem Burgos in quibusdam munitissimis Castellis sese quidam a Saracenorum inuasionibus tutati sunt. Quare illi merito Castellani potuerunt vocari, & regio Castella castellorum, & deinde per declinationem primam Castella Castellæ, vulgo, Castilla. Et cum in initio comes esset Castellæ creatus, & Rex Navarræ progressu temporis illum comitatum per uxorem fuisset consequutus, & filium natu minorem, Ferdinandum vocatum, regem Castellæ creasset, Ferdinandus verò rex Legionensis per uxorem iidem factus fuisset, euenit, ut magis placuerit nomen Castellæ quàm Legionis, indeq; solùm Castellæ nomen utraq; regna comprehendit. His verò regnis cum addita fuerint alia quam

quàm plurima, semper Castellæ nomen solum remanens vniuersam vltiorem Hispaniam depra Portugaliam suo significato expressit: non ob aliud quidam, quam quod vniuersa hæc Hispania in ditionem venit eius, qui rex Castellæ erat nominatus. At in hac nostra Hispania citeriore, quæ & Tarraconensis appellabatur, horum nihil simile contigit. Nulli enim Castellani imperium vllum habuisse reperientur apud nos, qui porrogantes illud vniuersæ regioni dederint nomen. Nam si id euenisset, quemadmodum ignari rerum nostrarum aliqui forte contendunt, a Castellanis facti nostri homines Catelani regione vocauissent Catelaniam. At vero regio semper dicta deprehenditur Catalonia, non ergo a Castellanis sumus existimandi nomen hoc nostrum traxisse. Etenim si proprietatem nostri sermonis animaduertimus: a castellanis nos non solemus formare Catelanos, sed ut iam superius annotauimus, Castlanos, atq; inde Carlanos, & a Castellanis non Cataloniam, sed Castellaniam, deinde Castlaniam, & Carlaniam deriuamus.

Francisci Calça

Quamobrem cum Cataloniae nomē nū-
la ratione patiatur nos, a Castellis posse
denominari Catelanos; causam aperia-
mus, cur tamē passim scripti reperiamur
Catelani. Et vero tanti momenti hoc ar-
gumentum nominis Cataloniae putan-
dum est esse, ut causa nulla alia sit existi-
manda mouisse superiores nostros Cata-
lanos, ut Cataloniae nomen ab Augerio
Catalone contenderent esse deducen-
dum. Etenim optime nouerant nostros
maiores ab Aquitania cum Augerio illo
aduenisse, & Catalanos, seu Catalaunos
illic fuisse vocitatos: sed quoniam a Cata-
lanis facienda erat Catalania, nō autem
Catalonia; propterea nuspiam commo-
dius putarunt nomen Cataloniae dedu-
ci potuisse, quam a duce Catalone. Qua-
re cum optime cōstaret illis nostros ma-
iores antiquissimos Catalanos fuisse nū-
cupatos, si tamen in Cataloniae nomine
bene deriuando tantopere turbati sunt,
quanto magis illos perturbari oportuis-
set in Catalanorum dictione? Et quidē
Catelani non a Castellanis quidem, sed
a Cate

de Catalonia. li. i.

75

a Catalanis demutata dictione dicimur
ab aliquibus, nimirum a Valentinis. Ete-
nim Valentinorum hoc peculiare est, ut
e loco, a, multis in locis pronuncient, &
scribant: idq; adeo vrget, ut & ex nostris
plerique idem ad exemplum illorum fa-
ciant. Iam ergo quando Alfonso Ara-
gonius rex quartus Neapoli vinebat, tur-
ba magna virorum eruditorum, qui au-
lam illius regis frequentabant, multum
consuetudinis cum Valentinis habebat,
utpote maxime bonarum litterarum stu-
diosi. Et cum a Valentinis nos dici Ca-
telanos viderent: inde effectum fuit, ut
in doctorum plerorumq; scriptis Catela-
ni pro Catalanis nominemur. Quamob-
rem cum veram huius scriptiois cau-
sam videamus: non est cur de Catalaunis
Aquitanicis maioribus nostris existima-
dis sententiam commutemus.

C A P V T. 16.

kē Quoniam

Francisci Calça

Quoniam autem ex Aquitania;
ac proinde ex Gallia Catalau-
nis maiores nostros profectos
huc transmigrasse contendi-
mus: querendum videtur de Idioma-
te Catalanorum antiquorum, è quo hoc
nostrum, quo utimur, tametsi valde im-
mutatum, ortum tamen habuisse negari
haudquaquam possit: querendum, in-
quam, videtur, consentiēne fuerit cum
sermone illorum Aquitanicorum, & cā-
pis Catalaunicis vicinorum Gallorum,
an magis cum alijs Gallia sermonibus
cognitionem habere illud quidem de-
prehendatur. Et verò dicturos sat scio
continuo plerosq; nostrum massilien-
ses, & Occitanae linguae populos omnes
magis similem linguam habere linguae
nostrae, quam illos Aquitanicos, idque
adeo, ut ex provincialibus Massiliensibus
potius, & ex Occitanae linguae homi-
nibus nos hunc sermonem consequuti,
quam aliunde simus existimādi. Quam-
quam enim illos, Galli cum sint, ex Gal-
lorum

de Catalonia. lib. i.

74

lorum aliorum commercijs multa Gal-
lica verba habere oporteat; sic tamen in-
loquendo nobiscum illi consentiunt, &
nos cum illis, ut pene unius gentis, ac na-
tionis utriusque esse videamur. Verum e-
nimvero si rem ipsam altius repetimus,
& sermonem illum primorum Catala-
norum, qualis extiterit, consideramus:
noster antiquus ille sermo cum sermo-
ne Aquitanicorum consentiēte maxime
iudicabitur. Hoc autem vel ex eo mani-
festum omnibus potest esse, quod anti-
quus noster sermo non Catalaunicus,
ut nunc nominatur, non provincialis, sed
Limosinus fuit appellatus. Id vero ene-
nisse non ob causam aliam credi par est,
nisi quod eorum erat hominum sermo,
qui Limosini dicuntur. Limosini por-
ro sunt, aut qui Limosium oppidum in-
colunt Electensis diocesis, aut qui sunt
Lemouices, vulgò dicti, Los de Limo-
ges. Lemouices vero illi ipsi sunt,
qui vicini erant Catalaunis Aquitani-
cis, & cum hi Lemouices Limosini,
K 4 v vulgo

vulgo nunc etiam vocentur, & Limosinū
oppidum colonia horum sit existiman-
da & nos propterea nostrum antiquum
sermonem Limosinum vocauimus, quo-
niam idem esset, atq; sermo ipsorum Le-
mouicum: hæc certe res vna inter innu-
meras argumento nobis maximo vide-
tur esse ad opinandum nostros maiores
Aquitánicos fuisse Catalaunos. Etenim
a Limosio oppido Electensis episcopa-
tus noster sermo Limosinus haudqua-
quā potest esse vocatus: propterea quod
Limosium oppidum non peculiarem si-
bi vllum sermonem habeat sed commu-
nem vniuersæ linguæ Occitanæ. Quare
nulla causa est, cur ab vno oppido, ac nō
a tota prouincia nomē debeat accipere.
At verò si a Limosinis Lemouicibus di-
citur noster antiquus ille sermo vocita-
tus Limosinus: id propterea factum in-
telligemus, quoniam in illo solò, in quo
fuerant olim Catalauni, nunc non alij ex-
tent, quā Lemouices, seu Limosini. Sed
quid de illo antiquo nostro sermone Li-
mosino vocato dicam? Idem ne per vni-
uersam

uersam Cataloniam putandus est existit
se? Minime gentiū: sed solus sermo Em-
poritanorū Germanus fuit Limosinus.
Rossellionēses enim cū populis Occita-
næ linguæ, vt nostra tempestate, ita olim
deprehenduntur valde similem sermo-
nem habuisse. Emporitanorum autem
antiquissimus sermo hic ipse est, quem
Limosinum verum ac Germanum no-
minamus. Cum enim Catalauni, non cū
ylla alia gente commisti in Emporitano
agro confederūt: in alijs verò Cataloniæ
partibus Catalauni quidem habitauerunt,
sed cum alijs gentibus commisti sermo
sincerus Emporitanorum fuit, aliarum
verò partium Cataloniæ non item. Alię
enim partes a Gotis, & gentibus Occita-
næ linguæ contaminatæ, aliæ verò a vici-
nis Aragonēsis, Aliæ verò ab antiquis
Hispanis ac ab alijs etiam gentibus con-
fusa: idioma Limosinorū atq; adeo anti-
quorum Catalaunorum haudquaquam
exprimere perfecte, consummateq; potue-
runt. Proinde nostra tempestate Virgellē-
ses, & Ibericēses, seu Dertusani valde dif-
ferentes

ferentes in loquendo reperiuntur ab ip-
sis Emporitans, & hi valde sunt diuersi a
Rosellionensibus. Nos verò Barcinonē
ses siti in medio inter Emporitanos, &
Vrgellenses ab utrisq; atq; adeò ab om-
nibus alijs Catalanis maximopere discre-
pamus. Quamobrem si ad antiquum Ca-
talanorum idioma recurimus, a quo
nunc prorsus videmur abiisse, si tamen
recurrimus ad illud, cum non Provin-
ciale, non Narbonense, nō Tolosanum,
non Gallicum dicatur, sed Limosinum:
reddit manifestum nobis hæc Limosini
sermonis appellatio, ynde credere nos o-
porteat denominatos fuisse Catalanos.
Quare illud nunc querendum videtur
restare, ac inuestigandum, cum nomen
Cataloniæ caput hæc regio habere, qua
ratione, quoue modo id euenerit, con-
sensuue procerum nostræ gentis id vt
fieret decreuerim, an regis alicuius Frã-
cisci decreto, & iussu, an verò comitis
Barcinonensis constitutione aliqua, an
potius fortuita aliqua, & temeraria causâ
alijs vt sit in nominibus? Simul autē atq;
fuerit

fuerit a nobis de ea re disputatū agemus
de comitibus, principibus Cataloniæ no-
minatis, propter quos dictus est princi-
patus Catalonia, qui primi omnium illi
fuerint, quoru primū: ac (quod maxime
presens ad rē facit) fuerintne Catalauni,
& Aquitanici, an alterius nationis existi-
mandi. Et verò quoniam ex historijs ip-
sis id nobis constare non potest, reuertē-
dum videtur ad diuinandi, atq; per con-
iecturas, & argūmenta quedam conijciē-
di viam, & rationem. Et quidem qua ra-
tione factū sit, vt nomen nouū hæc pars
Hispaniæ acciperet, Cataloniaq; nomina-
retur, si ex historijs nos cognoscere opor-
teat: nihil illi quidē nobis adlūmētū sunt
allaturæ. Etenim neq; Gallorū libri vlli,
neq; Itolorū, aliarūve gentiū quicquam
ea de re in se cōtinent, quo possimus in
hac quæstione veni aliquid cōprehēdere.
præter hoc vñ, nimirū ex decreto regū
Francorū nūquam fuisse constitutum, vt
hæc regio nomen huiusmodi haberet.
Quod si ad nostros venimus Historio-
graphos, ad nostrasque leges antiquas, si
mul

mul & illud constabit non comitis vilius
sanctione aliqua, non procerum nostræ
gentis decreto nomen fuisse huiusmodi
positum huic nostræ regioni. Verum e-
nimvero quid de Petro nostro Tomico
dicam? cui visum fuit nominis huius au-
ctor em fuisse Carolū cognomento Ma-
gnū, qui in memoriam Augerij Cata-
lonis hanc regionem decreuerit dici de-
bere in posterum Catalonia? Hic etiā
cum Philomenam quendam Caroli Im-
peratoris a secretis citet, apud plerosque
nostræ gentis homines, multum auctori-
tatis in ea re, & assensus est assequutus.
Sed quoniam ille cum suo Philomena
parum prudens in illis dicendis habetur,
quæ ad nominis huius etymologiam per-
tinent: cum præterea omnes actus ipsius
Caroli scriptis Philomenæ contradicāt,
in quorum plurimis de hac nostra regio-
ne Carolus loquens nomine Hispaniæ
eam semper designat: adduci cogimur,
vt existimemus, neq; regum, neque co-
mitum, neq; procerum decreto vlllo fa-
ctum, vt pars hæc Hispaniæ vocata sit Ca-
taloniam

taloniam. fortuitam igitur, temerariamq; a-
liquam causam, cum aliam adferre ne-
queamus, par est, vt indicare solerti quo-
dam inuento annitamur. Et verò duæ
videntur inter omnes potissime statuen-
dæ causæ, altera quidem nostrorū homi-
num, altera verò externorum. Etenim
cum Emporitani tractus solos haberet
in initio Catalaunos, eosq; cum nullis a-
lijs permixtos, aliæ vero partes huius no-
stræ prouinciæ Gotos multos haberent
ex Narbonensi Gallia huc profectos, ali-
quos Prouinciales, aliquos Sardos, aut
Sardanos, a quibus traditur progressu
quodam temporis denominata Sarda-
nia ea, quæ prius Ceritania vocabatur: A-
liquos item antiquos Hispanos, aliquos
Germanos, aliquos tandem gentium a-
liarum: fieri videtur ex eo potuisse vt Ca-
talauni soli nomen proprium inter om-
nes tum haberent, & proinde regio eo-
rum Catalaunia diceretur primum, & de-
inceps Catalonia. Hoc verò nomē cum
semel receptum fuerit, & Catalauni sen-
sim sese per vniuersam hanc Hispaniam
effude

effuderint, & suum sermonem dissemina-
uerint: effectum videtur, vt peculiare no-
men cuiusdam partis commune esset to-
ti huic prouinciæ. Altera item est causa
in Gallis ipsis in Aquitania relictis consi-
deranda: vt cum tam multos Catalaunos
ab Aquitania huc venisse viderent, illi au-
tem ad eos visendos, aut ad viuendū cū
illis huc se conferre vellent, ceperint di-
cere sese ad Catalaunos ire, non autem
ad Hispanos, atq; inde enenisse videtur,
vt illi ipsi ceperint regionem appellare
Catalauniam, ex illorumq; Gallorū ser-
mone prima ratio nominis huius facien-
di sit profecta. Et quod de huiusmodi
questionis discussione dicendum nobis
occurrit, tantum est.

C A P V T. 17.

Veniā autē ex duabus supradic-
tis causis considerari potest, vtra
mihi verisimilior appareat de-
clarari: non verebor illud asse-
rere ab ipsis in Gallia relictis Aquitanicis
videri

videri potius, qā ab vllis alijs hominibus
factū hoc nomen Cataloniae fuisse. Ete-
nim hac nostra tempestate cum vna Ca-
taloniam putetur esse hac nostra regio: A-
quitani tamen homines in plurali illi
quidem numero Catalonias appellant,
vulgo nimirū dicentes, Las Catalunyas.
Id autē cū alibi nō fiat argumēto maxi-
mo fuerit nomen id ab illis Aquitanicis
nā factū fuisse regioni. Etenim cū illi vi-
derūt post primā Cataloniā, quæ sese dif-
fundebat è saltu Pyreneo ad flumē vsq;
Rubricatū, adiectā fuisse alteram Catalo-
niā è Rubricato fluuiō extēta, vsq; ad
Aragoniam, ac Valētiā: hanc totā pro-
uinciā Catalonias perpetuo vocarunt
Les Catalunyes vulgari suo sermone eas
appellentes. Hoc autem cur illi soli face-
rent, nisi factores primi nominis Catalo-
niæ illi ipsi extitissent: sed iam his valere
iussis de comitibus, vt propolimus, per-
trahemus. Et comites quidem nouem-
ne sint a Carolo Magno creati cum toti-
dem Vicecomitibus & Valuasoribus:
quēadmodum Petrus Tomicus nobis
suis

sis in Historijs ex quamplurimorum aliorum nostratum scriptorum opinione, & sententia exposuit, venire sane potest maximam in controuersiam. Illud tamen extra omnē procul dubio dubitationem est, nouem comites etate Caroli Magni nunquam in Catalonia extitisse. Primum quoniam illius regis etate Catalonia non ultra flumen Rubricatū protendebatur: quamobrem Tarraconēsis comes nullus vspiam gentium extare poterat. Bisuldunēsis portò Comes nullus vspiam tum legitur fuisse, cum præsertim Ermengaudus comes Emporitani & Rostagnus Gerundēsis comes vniuersum tractum episcopatus Gerundensis occupasse tum videri possint. Et cū Rostagnus hic comes Gerundæ fuisse regnante Carolo Magno in Gallicis historijs legatur: in numero verò illorum nouem comitum non a Petro Tomico recensetur: manifestū profecto sit omnibus Petrum nostrum Tomicum in hac parte, ut in alijs multis, fuisse hallucinatum. Iam in Ceritania nullus videtur comes potuisse

tuisse eo tempore extare. Etenim si Ermengaudus a Montecatheno, quemadmodum noster ipse Tomicus assent, Vergellensis comiserat, utpote dux, princepsq; omnium Catalaunorum, saltem Pyrenæum occupatum, Sardaniam verò seu Ceretaniam in eo saltu occupatam quoq; tum fuisse a Catalaunis Tomicus idem ait: ea tempestate manifeste constat vnum eundemq; fuisse Vergelli, & Sardanæ comitem, quin etiam & ipsarum, ut alias dictum est a nobis, Emporiarum, & tractus totius Emporitani. Cumq; in libris Gallicarum historiarum comes Antonæ Borrellus tradatur Carolo rege, atque etiam Imperatore adhuc superstite fuisse: Rostagnus verò Gerundæ. Ermengaudus autem Emporitani, & Bataille Gotus, seu Bera Barchinonis: & præter hos nulli alij (etenim & de Paleatensium comite valde obsecurum est, an eo tempore vllus vspiam fuerit, propterea quod Paleatenses videntur tum ad Ermengaudum illum principem Catalaunorum pertinuisse) quæ a Tomico no-

stro traduntur de nouem comitibus tū
a Carolo Magno Imperatore creatis in
Catalonia videtur quidem in quam ma-
ximam quandam venire questionem.
Et quamquam Tomicus non auctor hu-
ius esse historię videatur, sed Philome-
naille, qui sese a secretis Carolo Magno
adfuisse ait: nihilominus tamen uterque
maximopere contradicentia libris scri-
ptorum omnium historiographorum a-
liorum dixisse reperitur. Et quoniam de
his fusiore oratione hic nobis disputare
nō licet, id firmum maneat potuisse qui-
dem Carolum Magnum in nouem co-
mitatus hanc nostram regionem distri-
buisse, quemadmodum Philomena ille
nobis apud Tomicum tradit, verū enim
uerō rerum successus hanc distributio-
nem numquam deprehendetur admissi-
se. An autem consequentium regū Fran-
corum ætatibus id euenerit, vt nouem
fuerint Episcopi, nouem Comites, toti-
dem Procomites, totidem Comitesses,
ac totidem Vassallos: id hoc loco tra-
ctandum non recipimus: dabitur alio tē-
pore commodior id faciendi opportu-

nitās. Quamobrem ad ea, quæ huius pro-
pria sunt loci, recurramus. Quoniam er-
go constat Caroli magni æuo Ermen-
gaudum fuisse comitem Emporiarum,
Rhostagnum comitem Gerundæ, Boro-
rellum Ausonæ, & Baram seu Beram co-
mitem Barcinonis: Ludouici verò tem-
pore Bernardum Barcinonis fuisse comi-
tem primum post ipsum Beram, & dein-
de quendam Vnifredū, quē gens nostra
Guifre appellat nonnulli Iaufredum no-
minandum putant, aliqui Godofredum:
queramus, hi fuerint ne Catalauni, an al-
terius nationis. Et de Ermengaudō qui-
dē Emporiarū comite aliud primū om-
niū querendū videtur, fueritne is Ermē-
gaudus ille a Montecatheno Arnaldi co-
mitis filius, quē Tomicus ait comitē Vr-
gellēsem extitisse, & sine prole vlla super-
stite decessisse. Nā, si idē fuerit, facile erit
aperire, cuius nationis sit fuisse existiman-
dus. Et quoniam multum nostra refert
eundem fuisse demonstrare; primū om-
niū id videtur esse expediendū. Etenim
si idē nō est, & Catalauni hunc Ermēgau-
dum

domi a Monte Catheno ducem, principē
comitemq; Vrgelli, vt assertit Tomieus;
habebant ille aliter Firmengaudus tempo-
ribus Caroli Magni, atq; etiam Ludoui-
ci filii, huius, qui potuit cum Catalaunis
Emporitanum traatum occupantibus
comites Emporitanos existeret. Quam ob
rem cum ex fama antiquissima a maiorib;
bus nostris ad nos vsq; perseverante co-
stet, post Augerium illum principem, &
elus obitum in ipsa vrbis Emporitarum
obsidione ducem creatum Catalauno-
tum quendam heroem familie illius, cui
a monte quodam Catheno factum fuit
nomen, atq; huius filium, aut nepotem
Ermengaudum a Monte Catheno no-
minatum comitem Vrgellensem dictū
imperium eorūdem Catalaunorum ha-
buisse: negaratione nulla potest, si ro-
tus Emporitanus tractus ad aduentum
Francisci exercitus in potestatem Cata-
lanorum venerit, hunc eundem Erme-
gandum a Monte Catheno cognomina-
tum comitem tum Vrgellensem, comi-
tem quoq; Emporitanorum fuisse
mih

extitisse. Quod quidem si datum fuerit,
quemadmodum dandum proculdubio
videtur hunc Ermengaudum Emporia-
tum comitem a rege Carolo Magno crea-
tum haud verēbuntur Catalaunum no-
minare. Etenim inter Catalaunos natus,
ac nutritus, & ex Catalauna matre geni-
tus, atq; etiam fortassis & ex Catalauno
patre, cum nō Catalaunus habēatur? Est
Germanus fuit ille, qui cū Augerio pri-
cipe aduenorat. Est, ex Boiaria, hoc est
Bauaria profectus, ad oppidum Catala-
num venerat: filius huius, nepos, atq; alij
posterij cur non Catalauni habēbuntur?
Et de hoc Ermengando quidem non vi-
deo cur non Catalaunum fuisse debea-
mus indicare: De Rhodstagnio verō Ger-
da comite plāne, quid loquar, haudqua-
quam habeo. Sic & de Borrellō Ausone
comite potuere illi quidem Gotti Galie
Narbonensis esse. Bara autem seu Bera
comes Barcinonis, atq; Bernardus in eis
locum postea fuisse aut mihi Gotti fuisse
ex Narbonensi Gallia apparent. At Vil-
fredus alterius Vulfredi Pilosi patris pro-

culdubio mihi Catalaunus videtur esse
appellandus. Et per eum quidem factū
dixerim, vt Catalauni, qui in solo tractu
Emporitano confidebant, & saltu Pyre
næo, sese per vniuersam Cataloniam sen
sim sparserint, & tandem nomen Cata
launiae vniuersæ dederint regioni. Vnifre
dum igitur illum omnes dant incolam
fuisse confluentanæ regionis dominum
Castri Riani. Confluens autem cum nō
ad Rossellionenses, sed ad comitem Sar
daniae, seu Ceritaniae pertinuerit, qui co
mitatus Catalaunorum, non Gotorum
Galliae Narbonensis erat: dicere iure pos
sumus, cum Catalauni confluentis regio
nem occupatam sibi habuisse dicantur,
Vnifredum illum Confluentis incolam
Catalaunum quoq; extitisse. Hæc si ve
ra non essent, lingua illa Catalaunorum
quomodo in hanc urbem, in huncq; tra
ctū Barcinonensem peruenisset? Sed quo
nam Catalaunus ille erat, sic Barcino
facta fuit Catalaunorum. Et cum multos
hic annos in suo comitatu egisset, occi
susq; fuisset in Gallia iuxta oppidum Po
dium

diam vocatum, occupassetq; hunc comi
tatum quidam Salamo, vel Francus, vel
Britannicus: non difficile fuit Vnifredo
Pilofo, illius Vnifredi filio Salamona
occidere, comitatumq; hūc recuperare,
Catalaunis nimirum Catalauni comitis
proli magis, quā externo homini fauen
tibus.

CAP V T. 18.

Voniam autē Catalaunus co
mes Emporiarum Ermengau
dus, Catalaunus etiam comes
Barcinonensis Vnifredus, in
causa esse potuere, vt Catalauni saltū Py
renæi montis tenentes primum in agrū
Emporitaniū descenderint, deinde ve
rō in urbem venerint Barcinonem, vnde
illis facile fuerit per vniuersam deinceps
regionem se sensim diffundere: id
qua ratione illis euenire potuerit, vt ma
gis manifestum reddatur, ex historijs co
mitum Cataloniae nonnulla adijciamus.
Et quidē qui fuerint Ermengaudus illi a

Monte Catheno cognominato comiti
Vigellensium, & Emporiarum successores in
predictis comitatibus non omnino certum est a
nostris historiographis redditum. Tomicus enim
comitem Vigellensem eum fuisse tantum, & sine prole
die suum extremum tradit, clausisse. Petrus
autem Carbonellus hunc Ermengaudum plane
ignorasse videtur. Primum enim comitem
Vigellensem nobis proponit Suniarium Vulfredi
Pilosi filium, atque ante hunc nullum ait fuisse
aliu comitem constitutum. De Emporitanoru
autem comitatu uterque nihil scriptum reliquit.
Neutri plane visus est Ermengaudus hic comes
Emporiarum extitisse. At vero Gallicæ historiæ id
attestatur Caroli Magni temporibus, & Ludouici
cuius filij comitem Emporiarum Ermengaudum
fuisse. Anonius enim libri quarti cap. 90. de hoc
Emporiarum comite Ludouico Caroli Magni filio
rerum tum potentie, & facinus quoddam præclarum
patrante sic est loquutus Mauris & Corcica
ad Hispaniam cum multa præda redeuntibus

deuntibus Irmingarius comes Emporitanus in
Maurica insidias posuit, & octo nauas eorum cepit,
in quibus quingentos, & eo amplius Corsos
captiuos inuenit. Id autem nostri Ermengaudus
facinus Blodius quoque referens his verbis nobis
exponit: Interim Sataceni Africa ad Carthaginem
incolentes cum Italia insulas per Ambulach
Hispani gentis suæ regis pacem quiescere
molesto ferret animo, Corsicam inuaserunt.
Hos facta iugenti præda onustos Hispaniam
versus nauigantes Ermengaudus comes
Emporitanus, qui Mauricam pro rege Italico
gubernabat apertis aggressus mari fudit, &
nauibus eorum octo interceptis quingentos
Christianos, qui capti ducebantur, liberavit.
Et quidem quem hi Ermengaudum, vel Irmingarium
nominant, nostri appellant Ermengaudum, vulgo
Emengon. Cumque a Carolo Magno creatus
comes Emporiarum longo tempore postea
vixerit sine prole obisse credendum est,
quæ admodum nostris tradit Tomicus. Etenim,
qui deinceps post Ermengaudum

gandū factus comes Emporitarum fuit;
neq; filius, neq; cognatus huius fuisse as-
seritur. Sed Vgo Pontius quidem fuisse
traditur, cuius posterii nomina huc lon-
go tempore retinuerunt. Sic & comita-
tus Vrgellensis, quem Tomicus eidem
Ermengaudō tribuit, & verisimile quidē
est illum ante comitatum Emporitanū
hunc Vrgelli comitatum habuisse: non
ad prolem vllam, neq; ad cognatam ali-
quem huius Ermengaudi peruenit. Ete-
nim Suniarius Vuisfredi cognomento Pi-
losi filius comes factus post mortem hu-
ius Ermengaudi a nostro Petro Tomico
dicitur. Quod quidem verisimile appa-
ret. Etenim, cum duo huic Suniario fue-
rint ex filio suo Borrello nepotes, mino-
ri natu comiti Vrgellensi creato Ermen-
gandi factum fuit nomē in memoriam
scilicet primi comitis Vrgellensis Erme-
gandi. Et cum natu maior Raymundus
Borrellus comes creatus fuerit Barcino-
nis: hic natu minor Ermengaudus nomi-
nis huius secundus omnem posteritatem
in comitata succedentem habuit nomi-

ne Ermengaudi nūcupatam. Et si quis
nunc roget, cur, cum primus Ermengau-
dus ex eorum familia erat, quæ nomen
habebat a monte quodam Catheneo,
idem Ermengaudus, tametsi prole orba-
tus, ad suos tamen gentiles, & agnatos
hos comitatus redire non curarit: respō-
sum Petri Tomici consideret asserentis
Comitatum Vrgellensem, cum Ermen-
gaudus sine prole ex viuis excederet, ad
comitem Barcinonis Vuisfredum cogno-
mento Pilosum pertinuisse. Verum nō
decerunt, qui id pernegent, sed potius ad
regem Francorum asserentius creandi a-
lium comitem spectauisse. Etenim si ius
Vuisfredi ipsius fuisset, comes Emporita-
nus ad eundem modum factus aliquis
ex liberis Vuisfredi extitisset. Hoc autem
haud quaquā ad eum euenit modū. Ete-
nim Hugo Pontius, qui reperitur post
Ermengaudū comes Emporitanus, for-
te quia proles alia præter comites con-
stitutos illi non fuit, nihil cognationis
deprehenditur cum hoc Vuisfredo ha-
buisse. Præterea Phridericus Bernardi il-

lius, qui ante Vulfredum comes Barcinonensis extiterat, filius cum Petrelatensis comes creatus a Carolo Caluo fuisset, si ius omne comitatum praedictorum ad Vulfredum cognomine Pilosum iure vltimo pertinuisset. Creabat certe francorum rex comites: sed cum Vulfredus multum apud francorum regem posset, facile obtinuit, ut ad suos filios hi comitatus bona ex parte redirent. Qui vero de familia erant Montis Catheni, cognati nimirum Ermengandi huius comitis, cum rati tum apud illos reges non valerent, suis praefectis castris, aut oppidis titulum baronis longo tempore habentes inter nouem barones primum locum dignitatis obtinuisse sunt semper existimati. Et vero comitatus quando fuerint nouem facti non facile dixerim. Etenim variatum fuisse inter scriptores nostros antiquos hunc numerum compertio. Nam liber manuscriptor inter libros bibliothecae templi maximi Bargimonensis repertus constantem asseruerat non comites nouem, sed duodecim potius in Catalonia excelluisse.

Principatus autem non regnum, non ducatus, non Marchionatus Cataloniae propterea fuit dictus, quoniam comites quotquot erant, principes Cataloniae omnes erant, omnes potestates esse dicebantur, pares erant, vni in alterum nihil habebat imperij, ab vno ad alterum non erant appellationes, non erat recursus, sed potius ipsum ad Francorum regem. Quam obrem hi comites concordesset, in res se vnam potissimum rem spectabant, Saracenos ut quam maxime procul a se abigerent, ut se inuidios contra hostes praestarent qualescunque. Barcinonensem ergo comitem in bellis summum imperatorem habebant: pacis vero tempore horum quisque suo in comitatu supremus erat princeps. Catalonia ergo quae primum pars quaedam erat regni Aquitanici, & Marchiae Hispanicae regis Aquitanorum vocata, principum horum ac comitum vocatorum facta provincia nomen principatus ex eo quidem obtinuisse est existimanda, & per se pedetentim a regibus Francorum neglecta, propter

Francisci Calça

pter concordiam principum consequi
ta fuit, ut comitem Barcinonensem ha-
bēs quoddam veluti caput vnum quod-
dam per se esset corpus, vna quædam re-
spública, quæ generale Catalonia est a-
quam longissimo tempore vocata. Sic
ergo comes Vrgellensis, comes Palearē-
sius, comes Sardanię, comes Bisulduni,
comes Emporiarum, comes Rossellio-
nensis, cum comite Barcinonēsi, cumq;
suis Vicecomitibus, Comitoribus & Va-
suatoribus, ac militibus, necnon & cum
inclutis Baronibus cōcordi animo prin-
cipes Cataloniae effecti aduersus omniū
hostium impetum instructissimi Dei op-
timī maximi beneficio maximopere vi-
guerunt. Erat autem vniuersa hæc pro-
vincia, & initio cum solum vsq; ad flu-
men Rubricatum extendebatur, & cum
postea ad fines vsq; Valentia, ac Arago-
nia ampliata fuit; erat, inquam, illa qui-
dē vniuersa vna ratione in episcopatus
suos diuisa, erat & ratione altera in suos
distributa comitatus. De his autem distri-
butionibus cōsequenti libro prolixius a
nobis

de Catalonia lib. i.

25

nobis est agendum. Quamobrem nunc
comites, qui floruerint in hoc principa-
tu, annotasse contenti ad alia præstringē-
da properemus. Horum autem vnum vi-
detur maxime dignum explicatu, cur sic
familia comitis huius Ermengaudi cog-
nomen consequuta a monte quodā Ca-
theneo. Etenim a monte illo Catheneo
cognominata in initio, a monte Cathe-
no postea fuit nuncupata, deinde verò a
Monte Cathano, & tandem de Monca-
tha, & nunc vulgo, de Moncada. Et mōs
quidem Catheneus in Germaniane fue-
rit, an alibi, dicere non habeo. Castrū ta-
men extructum super quēdam bene ex-
celsū collem distans a Barcinone vr-
be per millia passuum septem in regio-
ne Vallensium nomen hoc a longissi-
mo tempore obtinet ut castram mon-
tis Catheni dicatur. An verò castrum
hoc nomen habuisse sit existimandum
a comitis huius cognato aliquo, an iam
olim Gotorum, & Saracenorum tem-
pore illi colli huiusmodi fuerit nomen,
hoc plane latet. Quod si in Germania
hic

hic monserat, nomēq; huc delatum est
per primum illum, qui cum Augerio ve-
niens princeps, & dux omnium in obli-
dione vrbis Emporiarum Catalaunorū
factus fuit. Sed cur non credemus hunc
mōtem Catheneum in Pyrenæo aliquā-
do salto vocatum fuisse? Cur non existi-
mabimus Catalaunorum ducem Cathē-
nis quibusdam contra impetus hostium
montis quasdam partes muniuisse? cum
præsertim extant adhuc armillæ quædā
ferreæ in collibus quibusdam, vt ex eo
propugnandi, & muniendi montis gene-
re huic familiæ factum sit nomen. Et ver-
rō hæc habeant sese quocunq; libuerit
modo: familiæ tamen nomen semper ce-
lebratissimum extitit, & extat etiam nostra
ætate omnium familiarū celebratissimū.
Sed cur cum in Pyrenæo fuerint Pōpei-
trophæa, & armillæ ferreæ ex eo adhuc
in rupibus appareāt, & cathēnis trophæa
indiguerint quibus in illis armillis con-
seruarentur, cum constet Catalaunos cū
suo duce in Pyrenæo consedisse, in-
quam, dux ille a monte illo Catheno no-
men

men sum fuis non existimabitur?

CAPVT. 19.

DE reliquis autem familijs no-
uem heronū qui in Catalonia
Barones sunt dicti, disputari e-
tiam ad eūdem posset modū:
vtrum monti, ac castro inibi extructo
baro nomen Pinosij dederit, alibi item
Cernilionis, alibi Herillij, alibi Ripellorū,
alibi Angulariæ, alibi Ceruariæ, alibi Ma-
taplanæ, Alibi Alemani: an vero cū hæc
nomina antiqua iam fuerint ante Sara-
cenorum aduentum, Barones illi domi-
ni facti horum castrorum ex illis suas ac-
cepere cognominationes. Et quidem fa-
milia Alemani rem hanc videtur facere
omnem extra controuersiam. Etenim
primus auctor huius familiæ Petrus Ale-
manus neq; nomen vlli castro a suo fecit
nomine, neq; ipse ab vlllo castro nomen
accepisse cognoscitur. Nullum enim ca-
strum, nullus locus Alemani nomen ha-
bere, aut habuisse in vniuersa Catalonia
M inuenitur

inuenitur. Et Petrus ille Alemانيus, dominus fuisse legitur oppidi Guimerani, Castriferrantis, & Populae ferrantis. Præterea traditur ab eisdem nostris historiographis, qui eum venisse ante cum Augerio dicunt, profectum ex Alemania in Galliam aduenisse cum illis, qui suppetias latum venire Vnifredo cognomento Piloso, cum venit Vnifredus ex Gallia ad recuperandam a Saracenis Cataloniam. Quamobrem non videntur omnes hi barones cum Augerio aduentasse ac nomina sua castris quibus presidebat dedisse. Quæ quidem de re cum alibi sita nobis exactius disputandum: satis facit hæc præstrixisse hunc in modum. Et vero, ut ad negotium nostrum regrediamur, ex his baronibus, aut ex nouem primis auctoribus harum tam celebrium familiarum Petrum Alemanium, cum primū huc venerit, non facile dixerim Catalanicum fuisse. Nomen enim illius id me facere omnino prohibet. De reliquis vero potest in utraq; parte ex æquo copiosa institui disputatio. Sed vnde cumq; pri-

mi illarū familiarū fōtes emanarint: prōgenies certe quidē, & familie scie Catalaunorū cognomine maximopere nobilitarunt. Etenim cū provinciales alicubi in Catalonia nomē locis fecerint, alicubi Sardi, ille familie non alio quā in Catalaunorū nomine, eminnerunt. Sed obijciat fortassis hoc loco quispiā: si Catalauni Pyrenæū saltum solū habebant, & Emporitani tractū, Goti autem Gallie Narbonensis reliquas Cataloniae partes: qui fieri potest, ut barones Cernuariae, Angulariae, Ripellarū, Ceruillonis, Mōris catheni, Pinosij, Mataplanæ, quæ loca neq; saltus Pyrenæi erant, neq; tractus Emporitani, sese in nomine Catalaunorū tam magnifice redderēt apud omnē posteritatem cōmendabiles? Cur non potius id factū fuisse putabitur in Gotorū nomine ac proinde Gotalanorum? Respondemus Gotos plerūq; defecisse a rege Frācorū Ludonico, cū rebellauit Visigot^{us} ille Ayo, præter Bernardū comitē Barcinonē. Catalaunos verò Pyrenæi saltus, & Rhodagōn Gerundæ comitē cū Ermēgaudo

Francisci Calça

& toto tractu Empositano in fide usque
perseuerasse; unde Catalauni nomē per
petuum fidelium conseruasse traduntur.
Et ex ea re euenit, ut ab alijs Catalonæ
partibus exturbatis infidelibus Gotis Ca
talauni sese per totam Cataloniam effun
derent, & vniuersæ huic prouinciæ Ca
talonix nomen darent: in hocq; prom
de nomine sese illi barones tam laudabi
les efficerent. Verum enimvero declarā
dum hoc loco, notumq; reddendum vi
detur, cur hi barones, alij comites, alij vi
cecomites, alij comitores, alij vassal
los, alius magnus comes stabularius, alij
magnus senescaldus sint in Catalonia o
lim vocati. Id enim, si non aliunde, quā
ex Aquitania profluxerit, maxime notū
videtur factum nostros maiores nō fuisse
se alios quam Aquitanicos Catalaunos.
Et quidem Baronis nomen negari non
potest latinam vocem esse, verum, quæ
apud M. T. Ciceronem in hac significa
tione non accipi solet. Quid autem ve
re Baro sit apud illum Romanæ eloquē
tiæ fontem facile dici non potest: vulgo
tamen

de Catalonia lib. I.

91

tamen baronis nomē præclaro cuiuslibet
viro accommodatur. Et duplex est hu
ius dictionis significatio, vna quidem
communis, altera verò particularis. Et
verò communi vocis huius significatu
duces, comites, vicecomites, marchio
nes, & alij viri primarij Barones vocantur:
idq; duplici modo, altero quidem, quo
Baro nihil aliud esse creditur, quam vir a
lienus excellentis dignitatis, altero verò
quo subditos respicit. Atque ita quicun
que imperium in subditos exercet, vas
sallos vulgò dictos. Baro ille quidem so
litus est appellari. Hoc igitur imperium
cum in suos clientes vassallos vocatos,
& duces, & comites, & vicecomites, &
Marchiones, quin & reges exerceant: Ba
rones propterea dicuntur omnes hi esse.
Locus autem in quo imperium hoc e
xercetur siue castrum sit, siue oppidum,
siue vicus, seu pagus Baronia dictione ge
nerali appellatur; particulari verò aut
ducatus, aut comitatus, aut marchiona
tus. At verò particulari significatione ba
ronix nomē titulus est quidam inferior

Francisci Calça

estulis comitis, vice comitis, Marchionis,
& ducis. Cū enim imperiū, & iurisdic-
tionem haber aliquo in loco quispā in cliē-
tes aliquos, vassallos vulgo dictos, parti-
culari vocis huius significatu, cum neq;
sit dux, neq; marchio, nec comes, nec vi-
cecomes, batonis titulum obtinet, & ter-
ritorium, seu locus huius imperij Baro-
nia particulari significatione quoq; ap-
pellari solita est: præsertim si regis, aut im-
peratoris, aut alterius principis diploma-
te hunc titulum, aut dignitatem est con-
sequutus, aut alioqui id a rege principe-
ue alio traditum alicui, emptum aut do-
natum, aut ratione alia fuerit acquisitū.
Sic habere videmus sacrum imperium
suos duces, suos marchiones, suos comi-
tes, suos barones, ac suos etiā milites, vt
dignitas & titul^{us} intelligatur militis quo-
que esse. Sic regnum Aquitania: ducatus
interdum nomen obtinēs suos illos no-
uem habuit comites, suos vicecomes,
& suos barones. Quare cum Catalauni
ex Aquitania profecti pari dignitate pro-
prie præclaris factis fulgere cuperent: a
franco

de Catalonia. lib. x.

92

Francorum rege consequerentur, alij qui-
dem vt comites crearentur, alij verò vt
baronis solum ferrent titulum. Et illud
quidem iacer comitatum, & Baroniam
particulari significatione acceptam inter-
est: quod baronia intra fines sit alicuius
comitatus, comitatus verò non sit intra
fines baronia: vilius. Etenim cum sit tota
Catalonia vel in nouem, vt plerique au-
tunt, vel in plures, aut pauciores co-
mitatus a Regibus Francorum distribu-
ta: Baronia intra fines aliquorum comi-
tatuum continebantur, & propterea ge-
neralis iurisdicção comitum erat, particu-
laris verò baronum. Quare nō baro im-
perium habebat in comitem, sed comes
in Baronia: & Baronem in bellum eun-
tem non comitabatur comes, sed e con-
trario comitem Baro comitari teneba-
tur. Hoc autem titulus baronis illis præ-
stabat, vt loci cellus vniuersa nullam præ-
staret seruitutem, sed prædium liberum
esset. Lucis consulti autē francum alodium
id genus prædij vocant. Seruitutes porro

Francisci Calça

duplicis sunt generis, alia enim sunt Em-
phiteusæ, alia verò feudæ. Barones ergo
ipsi, ut barones, neque Emphiteutæ: cu-
iulpiam erant, neque feudi ratione cui-
quam serviebant. Baronibus verò mul-
ti erant Emphiteutæ, multi etiam (ut vul-
gus loquitur) feudatarij. Et Emphiteutæ
quidem census præstant: clientes verò,
seu feudatarij bellicas quasdam servitu-
tes. Ut igitur principes, & potestates Ca-
taloniæ, hoc est comites illi antiqui, quo-
rum Catalonia principatus erat, in fran-
cum allodium, seu allodium suos comi-
tatus obtinebant: sic & Barones sua præ-
dia, hoc est suas baronias. An verò hic ti-
tulus Regis Fræcorum munificentiæ an-
tiquis, & novem illis decætatæ heroibus
sit tantum concessus, an verò comitum
quoque aliquorum largitionibus incertū
plane est nobis, tamen Tomicus Caro-
lo Magno largitiones huiusmodi tri-
buat. Ut enim falsus fuit in eo, quod di-
xit pares factos barones potestatibus: sic
& falsus mihi videtur in creatione baro-
num horum, cum dicat eam soli Caro-
lo

de Catalonia. lib. i.

93

lo Magno esse acceptam ferendam. Pe-
trus enim Alemanius ab ipso Tomico
vntus ex novem fuisse traditur. At hunc
tempore Vuiscedi Pilosi venisse dicunt,
atque huius comitis beneficio factus baro
est existimandus. Quod vero hi barones
pares potestatibus non fuisse manifestū
est. Atrocium enim criminum puniitio
comitum tantum fuit, ut nostræ leges an-
tiquæ declarant. Et verò num initio Ba-
rones per sese criminum puniendorum
potestatem habuerint ullam, venire po-
test in controuersiam. Etenim Guillel-
mus Raymundus a Monte Cathenoin
suo territorio, seu baronia beneficio co-
mitis Barcinonensis potestatem snerat
consequutus criminum puniendorum
usque ad mutilationem membrorum.
Id autem diploma penes nos aliquando
fuit. Quod, cum in primo horum baro-
num deprehendatur, non erit difficile in
reliquis simile fuisse existimare. Et in co-
mitatu quidem Vrgellensi fuisse barones
Ripelliarum, Angulariæ, & Cernaræ: in
Barcinonensi verò barones Cerullionis
& Montis

& Montis Cateni: in Palearensi verò
Baro Herillij: baro verò Maraplane ad
comitatum Sardinie pertinuit. Baro au-
tem Pinosij in initio ad Vrgellensem spe-
ctavit: sed quoniam Baro quoq; Mara-
plane factus non multos post annos fuit
ipse Pinosij baro, comitem Sardinie
folitus est sequi Petras verò Alemanus
se Baro Guimerani tantum fuit, comitē
sequutus fuit Vrgellensem, nisi malumus
sequutum fuisse Bareinonensem id enim
non omnino nobis est certum. Neque
etiam illud constat satis bene, quando re-
ges Aragonum aliquibus horum baro-
num imperium omne, omnemq; iurisdic-
tionem vel vendiderunt, vel sunt elargi-
ti. Etenim ex eo tempore quo reges hoc
facere ceperunt, qui loca emerunt cum
omni iurisdictione se pro baronibus ha-
bere sunt soliti: cū alioqui veri barones
non sint, nisi qui titulum hunc regia la-
gitione id expresse designante consequū-
tur. Sed num præter novem illos alij vlli
olim extiterint, non erit abs re quærere.
Et verò publica quædā acta per antiqua
depre

deprehensa sunt, quæ ostendunt in fami-
lia eorum, qui vocantur a *Scintillis* pri-
mum auctore eius familie a Carolo Ma-
gno dominū fuisse creatū castri de Scin-
tillis. Et in familia eorum, qui cognomi-
nantur a *Crucillis* reperitur Gilabertus
quidam dominus multorum locorū vel
tempore Caroli Calvi, vel Caroli Magni
extisse. Qui porro sunt de familia *Iosa*,
dominium dicuntur consequuti fuisse
iam a tempore Caroli Magni Castri *Io-
sa*, quod castrum nunc est eorum, qui di-
cuntur Pinosij; Castrum vero Pinosij, vñ
de hoc nomen fuere illi consequuti, est
hòc tempore ipsorum *Iosarum* propter
quandam permutationē olim inter eos
contractam, & peractam. Quare non fue-
rit piaculum opinari præter novem illos
in elyros barones aliquos alios olim exti-
tisse. Et d̄ baronibus quidem hæc pro ar-
gumento huius loci sufficiant: alibi reli-
qua tradentur.

CAP V T. 20.

Francisci Calça

Votum autem f. cum a nobis est, quid sibi baronis velit nomen sic & nomen comitis venit excutiendum ad eundem modum hoc loco. Et comes quidem apud Latine loquentes is est, qui it cum aliquo, quasi comiens, id est simul iens, & aliam ut ducem sequens. Dux porro is est, qui aliquem ducit. Ducere autem, & trahere differunt, ut volentes, & sponte sequentes ducamus: trahamus autem inuitos, & sequi nolentes. Sed hæc duo nomina ducis, & comitis in alia significata abierunt. Dux enim exercitus est, qui omnibus imperat militibus: Comes autem alienius oppidi potestas est, aut alicui generi hominum, aut negotiorum ius dices. Sic enim potestas Tolosæ comes aliquando dictus fuit; sic comes stabuli est, qui ius dicit in bello equitibus; & comes sacri palatii is erat, qui negotijs palatii præfectus erat. Et comes quidē ad ducē refertur: refertur & ad principē quālibet. Quoniam igitur comites, iudicii legati, præfecti, quæstores cum magistratibus

de Catalonia lib. 1.

95

tibus missi in provincias ius dicebant: sic evenisse creditur, ut, cui committitur iurisdicatio ab aliquo principe, comes sit ceptus cum honorifico quodam titulo appellari: id autem contigisse maxime deprehenditur Imperatorum iam Constantinopolim habentium pro sede sua temporibus: quorum ad exemplū multi deinceps reges suos comites fecisse dicuntur. Sic Theodoricus rex Romanorum tempore Leonis imperatoris, & consequentium imperatorum apud Cassiodorum multos comites habuisse in urbibus, reperitur. sic & Reges alij vel Francorum, vel Gotorum & in Gallia, & in Hispania suos habuisse comites in magnis urbibus a nobis leguntur. Ducis vero titulus ad eundem modum supremæ cuiusdam dignitatis introduci cepit. Etenim cum Imperatores Constantinopoli confidentes suos Exarcos crearunt, reges in sui regni partibus præcipuis, suos duces constituabant. Et ducum quidem erat militare supremum imperium: comitum vero munus erat iudicandi, & pacis opera exequendi.

di. Quamobrem dux vnus comitibus
cōpluribus solitus erat imperare. Et cū
regna in aliquot ducatus distribui sole-
rent: ducatus ipsi in comitatus diuidebā-
tur: comitatus porro in vicecomitatus,
Senescalias, ac baronias, ac baiulias. Dur-
catus igitur Aquitanie cum Regis no-
mē accepisset: placuit, vt Catalonia pars
regni Aquitanie facta suos comites ha-
beret, & tota in comitatus esset distribu-
ta. Hi vero nouem fuisse dicuntur: An au-
tem pauciores fuerint incertū est. Et ex
comitibus alij quidem temporarij erant
hoc est ad tempus quoddam constituti:
alij vero dum vita comitum superstes es-
set alij autem, & in vitam suam, & poste-
torum omnium, atq; in perpetuum co-
mites fiebant. Et ex his comitibus perpe-
tuus alij in seculi quodam faudo consti-
tuebantur: alij vero in faudo quodam ge-
neroso, ac nobili, quale feudum dicunt
fuisse comitis Vulfredi cognomento Pi-
losi. Qua quidem in re non videtur ad-
diendus esse noster Petrus Tomicus, qui
asserit a Carolo Caluo Francorum Re-

ge dono accepisse nostrum comitē Vni-
fredum vniuersam Catalonia, eiusque
factum dominum perpetuum, ac supre-
mum. Quod si verum esset, nō ille comi-
tis titulum, sed regis sumpsisset: Neq; per-
misset, vt in actis rebellionum tempus
regum Frācorum semper apponeretur.
Etenim longo tempore, quæ fiebant in
Catalonia, regum Francorum annis desi-
gnabantur. Neq; præterea ad Francorū
reges facta fuisset ab vllis Catalanis pro-
uocationes, seu appellationes. Præterea
cui oportuisset tres fieri concordias, &
transactiones inter Barcinonensem co-
mitem, & Francorū regem, qui ius seu-
di a comite Barcinonensi requirebat: si
non in feudali iure vllō Barcino regum
erat? Sed Petro Carbonello fidē habea-
mus. Hic enim Vulfredum cognomen-
to Pilo sum lege faudi generosū, ac nobi-
lis comitatum Barcinonensem a Caro-
lo Caluo in perpetuū accepisse, & tradidit,
& quo instrumento publico id constet,
ostendit. Et cum Barcinonenses hūc pri-
mum comitē comitū suorū constitunt:

de reliquis comitibus Barcinonensibus
illud solum videtur adijciendum, eos ex
natu Francorum regum solitos fuisse de
pendere, non aliter atque nunc dependet
hi, qui dicuntur proreges, locum tenen
tes, generales, ac gubernatores. Quam
obrem quomodo se habuerint illi primi
comites Emporiarum, Ausonæ, Gerun
dæ, Petrelatæ, Paleariensium, Virgelli, Ce
ritanæ seu Sardanæ, Rossilonis, Bisul
duni, haud certo quidem possum defini
re. Crediderim tamen primos comites
ex natu regum Francorum dependisse.
Mox adductos fuisse reges illos, ut lege
nobilis fundi hos comitatus tradiderint.
Tamen si ex his aliquos dixerim cum aliis
quibus alijs à comite ipso Barcinonensi
iam fere vniuersæ Cataloniæ dominatæ
creatos fuisse. Comitatus enim Bisuldu
nensis à comite Mirone videtur institui
tus, is enim filium suum Olibanum cog
nomento Cabretam traditur creasse
comitem Bisuldunensem, ac Ciritanum.
Olibanus verò ex filijs Bernardum ma
iorem natu comitem, reliquit Bisuldu
nensem:

nensem: Vaisfredum verò aut Vrisfredum
minorem natu comitem creasse dicitur
Ciritanæ. Id tamen an per Regem Frā
corum impetrauerint, an verò ipsi per se
egerint, nō est nobis adhuc certum, atque
exploratum redditum. Nihilominus ta
men cum Bergadanum comitem, cum
Minorisensi creatum postea legamus a
Barcinonensi comite, & a comite Ciritā
no: cur non & illos quoque creatos a co
mite Barcinonensi tum existimabimus?
Certe, si coniecturis in hac re vllus est
locus, videtur comites Cataloniæ caput
habentes Barcinonensem comitem sic
se habuisse, ut regem Francorum potissi
mum respexerint, quamdiu bene in Gal
lia inter filios regum conueniebat. Verū
cum turbari res Francorum ceperunt,
Catalauni comites vnam rem publicam
habentes, & concordī animo commu
ne bonum Catalauniæ principatus pro
videntes facile obtinuerunt, ut veluti re
guli quidam absoluti suis in comitatibus
singuli horum essent. Et comes quidem
Barcinonensis inter hos maximopere e
minebat

minebat, cum propter urbem Barcinonensem excellentiam, tum verò propterea quod urbs Minoris comitatus Ausonæ, & Gerundæ eius comitis erant. Comites vero Biluldoni, Geritanæ, & Vergelli ex comitis Barcinonensis cognatione, & familia prodierant. Comes autem Palearensium, Rosellionis, & Emporiarum si non eandem cognationem, & sanguinis vinculum cum hoc comite habebant, a concordia reipublicæ Catalaunicæ gubernatione non recedebant. Quamobrem Borrellum comitem Suniarij filium, cum urbem Barcinonem amisisset, ad eam recuperandam illi suppetias omnes tulerunt. Et Raymundum Berengarium huius nominis primum ad tam præclaras res gerendas, quas ille cum tanta laude gessisse traditur, non destituerunt. Et quanquam reperiantur frequenter causæ Catalaunorum olim in Galliam, hoc est in Aquitaniam adductæ fuisse: comites obtinere postea, ut nulla causa extra suum comitatum egredieretur. Vbi verò rex Francorum cum Barcinonensi comite contendere cepit, & tran-

& transactionibus quibusdam eueit Barcinonensis comes, utriusque omne regum francorum ipse deinceps obtineret, ex eo tempore causæ ex alijs comitatibus ad comitem Barcinonensem per provocationem adductæ fuerunt: sic multa iura regia, quæ regaliter vocantur, ad hunc ipsum comitem pertinuerunt. Ita tandem Barcinonensis comes totius Cataloniae princeps, & potestas suprema evasit. Et de singulis quidem Cataloniae comitatibus nunc non est locus agendi: Quæ verò in communi dicenda erant, hæc quidem possunt satis multa videri. Quamobrem ad vicecomitem tractatum accedam.

C A P V T. 21.

VT proconsul, & prætor, sic procomes dicendus erat: sed eueit loquendi usus communis, ut vicecomes dicatur is, qui comes non est, sed vices gerit comitis. Et verò cum in Aquitania comites suos vicecomites haberent, ad illorum exemplum Catalani

comites vicecomites quoq; habuere. Et tempore quidem quo ex nutu regio comites vrbibus dabantur, vicecomites ab eisdem francorum regibus verisimile est solitos fuisse creati. An verò a Carolo cognomine Magno nostri nouem vicecomites tum sint facti, quādo factos Petrus Tomicus tradit, venire potest in disputationem. Nam cum ex fama prisorum hominum in hanc opinionem nostræ gentis homines adducti sint, vt fidē his, quæ narrat Tomicus, habeant: videtur satis firma hæc de nouem vicecomitibus sententia. At verò cum ex illis nouem procomitatibus, vicecomitatus scornalbonis nullo vñquam tempore extitisse deprehēdatur: procomitatus vero Agerensis multis tœculis post traditur ab ipso Petro Tomico institutus esse post hoc nouem Caroli ipsius Magni: reliqui etiam vicecomitatus prædictorū nouem, si foundationes ipsorum in actis antiquis spectantur, multo post Carolū Magnum reperientur cōstituti: certe quidem non est, cur vereri debeamus in cōtrariam

trariam sententiam accedere. Quamobrem liberam facientes potestatem opinandi vtrum libuerit: solum, quæ in vtrāque partem adferantur adnotare constituimus. Et initio quidē ex publicis scripturis vicecomites eorundem oppidorū reperivntur fuisse facti, quorum oppidorum comites aliqui creati erant. Quamobrem filij comitum natu maximi vicecomites aliquando fuere, si Vicecomes alius nullus extabat oppidorum eorundem, quorum oppidorum comites parentes erant. Providisse enim videntur reges Francorum, cum alicui oppido comitem creabant, vt vicecomes etiam illi eidem oppido adesset. Quamobrem Barcinonensis Vicecomes antiquis frequenter in scriptis legitur: Vicecomes itē Gerundæ, necnon & Vicecomes Tarracōnæ. Vdular dus autem Vicecomes Barcinonensis fuisse reperitur in nostris antiquis legibus illis, quæ vñtici Barcinonæ vocantur: Pontius autem Vicecomes Gerundæ: Tarracōnæ verò Vicecomes Berengarius quidam, & Vicecomes Barcinonis

cinonis quidam Arnaldus Mironis fuisse
etiam leguntur in donatione Berengarii
Raymundi Tarracensis urbis, qua eā do-
no dedit Berengarius Vicensi episcopo
creato Tarracensi ab Urbano secundo
pontifice maximo. Quare tamen non a-
lia nobis publica instrumenta hactenus
occurrerint, quæ tamen rependi spero,
non verebor ad eundem modum Vi-
cecomites fuisse olim Emporiarum, Bi-
sulduni, Rossellionis, Urgelli, & Palcar-
sum asserere. Et titulus hic omnia vice-
comiti tribuebat, quæ erant comitis, cōi-
te tamen absente: presente vero comite
multa quædam vicecomitis erant ipsius
iura. Nam in bello presente ipso comite
id erat comiti Vicecomes, quod regi ma-
gnus comes stabularius. Quare viceco-
mes Cardonæ cū Barcinonensis comes
Rex Aragonum factus fuit, magnus co-
mes stabularius vocatus semper nostris
in Historijs deprehenditur, cum alioqui
per se aliud nō esset ipse, quam Car-
donæ Vicecomes. In eadem autem urbe
Barcinone præter comitem, & Viceco-
mitem

mitem quidam alius erat Magnus Senes-
callus, seu (vt nostri loquebantur) Senes-
calcus nominatus. Et hūc id esse urbi cre-
dimus, quod extra urbem erant oppidis
vicisq; illi, qui a bainlādo quodam bacu-
lo bainlini, Bayliui, seu baiuli nominati
fuere. Iudex enim, seu præses ordinarius
in urbe hic erat Senescallus, vt in oppi-
dis, vicisue baiuli, ab hisq; prouocatio-
nes erant ad comitem, & eo absente ad
Vicecomitem. Senescallus autem Barci-
nonensis ille baro erat, qui dominus ca-
stri Montis catheni existerat. Castrum
autem novum Barcinonis urbis ad hūc
pertinebat, & ad Bainlinum huius, seu ba-
iulum, vt castrum vetus ad Vicecomi-
tem, & ad Vicarium eius. Hæc autem
constant ex his, quæ in regio Archiuo
continentur. Et inter alia munera Sene-
scalli hoc vnum, & valde insigne inter
cetera fuisse reperitur, quod in singula-
ribus certaminibus (quæ Græce dicun-
tur Monomachia duella vulgo) ad Se-
nescallum pertinebat ius habendi, &
N 4 præstan

praestandi solum certaminis tutum utri-
que certatori: solum autem ipsum certami-
nū certaminis vocare soliti sumus. Vix
autem Senescalli, cuius linguae primum
omnium extiterit haud scimus, sed ab A-
quitania venisse ad nos Galliae Historiae
demonstrant. Aquitaniae enim comites
suos vicecomites habuisse, ac Senescal-
los in urbe, extra verò urbem in oppidis,
ac vicis suos baiulinos: Quin etiā & Vas-
si in Aquitania creati a Carolo Magno
leguntur. Vassi autem dictio cum dictio-
ne Senescalli Geterum, & Alanorum vo-
cabula fuisse nobis apparent. Et vassi qui
dem illi videntur intelligendi, qui equi-
tatu praefecti erant, non quidem omni-
nam Vicecomes, aut Magnus comes sta-
bularius id munus obtinebat. Sed cum e-
quitatus in aliquot partes praecipuas, ne-
pe turmas distributus esset: unicuique par-
ti, seu turmae Vassi ipsi praefecti erant, du-
cesque proinde equitum sunt intelligē-
di. Cum ergo duces, Marchiones, comi-
tes, vicecomites reges Francorum crea-
bant in Aquitania, Vassos quoque consti-
tuebant

tuebant. Horum autem alteri regij dice-
bantur, alteri vero dominici. Et regij qui
dem vassii erant, qui fidem regi dabant se
in bello regi numquam cum suis equi-
tibus defuturos: dominici verò, qui non
regi, sed alicui domino hanc dabat fidē,
nimirum aut comiti, aut vicecomiti, aut
alij cuius. Et verò ex vasso factus est vas-
salus: autem est, qui alicui dat fidē se
promptum semper fore ad militandum
cuius domino, siue is comes sit, siue
Baro, siue alius dominus. Et vassi quidē
in Aquitania sic sunt intelligendi: in Ca-
talonia verò comitores olim, & Vassi
fuerunt appellati. Sed comitoris nomē ma-
gis frequens fuit. Vassi autem per se non
audiebantur nominari, sed in nominibus
tantum Vassalorum. Erant enim Vas-
salores vassorum id est comitorū Vas-
si. Ex vassis vassorū namque dicti sunt cor-
ruptis dictionibus Vassalores, quasi vas-
si vassorum. Comitores enim, qui veri
vassii erant, id est equitum ductores, suos
habebat subditos alios vassos, id est equi-
tum particulares duces. Etenim decem
equitas

equites ad unum Vassum Vassorum, val
uassorem vocatum pertinebant; & mul-
ti Vassuassores unum comitorem, & val-
sum superiorem habebant: Multi verò
comitores unum Vicecomitem obser-
uabant. Sumus ergo Imperator omnium
in bellis in Catalonia post comitem Vi-
cecomes erat. Præfæti verò alii, aut e-
quitum turmis comitores dicebantur in
Catalonia: Vassi dicti in Aquitania. Vas-
si autem vassorum, & voce corrupta val-
uassores appellati decem equitibus præ-
fecti fuisse sunt intelligendi, vel saltem,
ut minimum, quinque equitibus, ut le-
ges nostræ antiquæ vſitaci Barcinonis
appellare manifeste demonstrant. Sic e-
nim inquit leges hæ: Si quis interfecer-
it Vassuassorem, si quidem Vassuassor il-
le quinque milites habuerit multetur quin-
tuplo eius, quo multandus est is, qui mi-
litem peremerit: quod si plures milites il-
le Vassuassor habebat pro numero mili-
tum, quos habebat, maior debet multa
iussa esse: Militis autem occisor vinctus
tunc auricocti duodecim multa patiatur.

Si

Si quis autem occiderit comitorem duplā
multā soluat eius, quā solvere debet Vas-
suassoris interceptor. Occidens verò vice
comitem multā dupplā uumeret eius
multā, quæ ab interfessore comitoris est
exigenda. Manifestum reddunt hæ qui-
dem leges vassuassorem id esse apud ma-
iores nostros quod in exercitu Romano
erat Decurio. Apud illos enim pedi-
tes suos habebant Centuriones, & Cen-
turiones suos præfectos cohortis, & præ-
fecti cohortium suos tribunos militum
legionib. præpositos: Equites verò suos
habebant decuriones, decuriones suos
præfectos turmarum, & præfecti turma-
rum equitum suum magistrum. Et pro-
pter hanc ratione nomen dicebatur mi-
lites centuriani, & decuriani. Centuriani
quidē cum per suos Centuriones pedi-
tes distinguebantur: decuriani vero cum
equites distinguebantur per suos decurio-
nes. Denique equites plus minus clien-
tes, seu vassalli erant, si sic mihi fas est loqui
vni vassuassoris, id est decurionis. Dno 3. 4
aut plures vassuassores vassalli erant seu
clientes

clientes vnius comitoris. Comitor autē
erat vnius seu turmae, seu alie praefectus.
Duo verò aut plures comitores pro ma-
gistro equitum habebant ipsum viceco-
mitem. An autem cliētes, seu vassalli fue-
runt comitores vicecomitis, an comitis:
certo dicere haudquaquam habeo. Mea
tamen fert opinio & comitores, & vice-
comitem clientes seu vassallos, seu feū-
datarios, siue beneficiarios comitis om-
nes esse existimādos: quin etiam & inter
dum ipsos Vassallos. Vt enim dari pos-
sint comitores aliqui, quorum Vassallo-
res clientes, seu vassalli extiterint: plerof-
que tamē Vassallos crediderim comi-
tis ipsius clientes, beneficiarios, ac feūda-
tarios esse habendos. Milites verò haud
quaquam: omnes enim cliētes erant suo-
rum Vassallorum, praeter aliquos custo-
diae comitis, vicecomitis, aut comitoris
destinatos. Est ergo Catalonia intelligen-
da olim sic fuisse distributa: vt tamquam
principes & potestates supremas suos ip-
sa haberet comites. Quare tota in comi-
tatus certos erat distributa, nihilq; prop-
terea

terea erat in Catalonia, quod non ad ali-
quem illorum comitatum pertineret.
Comites deinde suos habebant. Viceco-
mites seu procomites: ad hos autem ali-
qua bona pars comitatus pertinebat ra-
tione feudali, vt dici solet, a comite illis
assignata. Praeter vicecomitem autē ha-
bebant etiam comites suos comitores,
quibus etiam pars comitatus alia eadem
ratione tribuebatur, & ultra hos habe-
bant quoq; suos vassallos suas partes
habentes dicti comitatus. Sed hi omnes
in bellis ductores erant suorum ordinū.
Ordines verò horum ex equitibus con-
stabant: equites autem non erant ab alijs
regnis quærendi, sed potius in comitatu
nutriendi. Quamobrem qui volebat dig-
nitate fulgere Vassallis, eum habere o-
portebat equites decem, aut plures, & vt
minimum quinq;. Hi porro equites vel
Castlani erant Vassallorum, vel aliqua
praedia habentes in feudali lege a Vassal-
loribus, vel stipendium a Vassallo ac-
cipiebant, vt se, suosq; equos alerent quā
commodissime. Sic audimus in multis
locis

locis aliqua prædia vocari Canallarias?
Sed nō soli vasualliores huiusmodi equi-
tes habebant. Nam & comitores, & vice
comites & comites ipsi suos quoq; equi-
tes feudetarios, ac clientes, seu vassallos
prædijs, aut castellis honorificis donatos
nutriebant. Quin & ex illis inelytis baro-
nibus pleriq; suos alebant equites ad bel-
la, sua illis prædia seu fenda tradētes. Sed
dixerit quispiam hoc in loco comitores
ipsi nonne dicēdi sunt illi barones inely-
ti, quemadmodum Petrus Tomieus as-
seuerat? hic enim ait, nouē barones, quia
pares erant potest.ribus, & comites dici
non poterant, quia non habebant suffi-
cientem agrum, qui posset comitatus vo-
cari, vocari fuere, propterea quod habe-
rent parem cum comitibus potestatem,
comitores. Id si placet cuiuspiam Tomici
inuentum non reluctabor, neq; quem
quam morabor, quin, si volet, sequatur.
Verum enim uero me magis mouet nō
istorū iurisperitorum sententia, & au-
thoritas, qui asserūt comitores olim nō
fuisse barones, sed eos ipsos, quos nunc
nobiles

nobiles vocatos fuisse audimus. Quare
nobilis a Scintillis, nobilis a Mōte clauso,
vulgò de Mōelus vocatus, Nobilis a san-
cta pace, & reliqui, quos Tomieus ipse
nobis enumerauit nobiles, comitores
fuisse sunt intelligēdi. An hi soli? haudqui-
dē, sed hi cum multis, qui olim extitere,
alijs. Sed quid causa est, cur comitores
prius dicti, nobiles postea maluerūt ap-
pellari? Id vnde euenerit, facile cognoue-
rit, qui animaduertet ante vnionē Cata-
loniæ, & Aragoniæ viguisse nomina co-
mitorū: post vnionē verò illam initā, de-
fuisse pedentim celebrari nomen comi-
torum, & introduci nomē nobiliū. Cau-
sa enim sic in promptu erit. Nam facile
est videre apud Aragonenses Nobiles
id fuisse in bello, & in præfectis Ala-
rum, seu turmarum ducibus, quod e-
rant in Catalonia comitores. Mixti er-
go Catalani Aragonensibus nomen
Aragonensium maluerunt, quam suum
obtinere: nam si privilegia nobilium
Aragonensium quam magna erant spe-
ctentur: mirū nō videbitur, quod nobilis
nomen

nomen comitoris sit nomini prælatum.
Cum præferum Nobilis ipsum nomen
per se magis sit plausibile, & honorabile.
Sed occurrit, quod rogem: nouem haro-
nes erāt ne olim maioris dignitatis, quā
comitores, aut nobiles, an minoris præhe-
minentiæ? Respondeo difficile esse id de-
finire. Interdum enim harōnes reperiu-
tur fuisse in aliquibus bellis comitores,
interdum tantum auxiliares. Et cum le-
ges nostræ antiquæ id omnino non desi-
niant: nobis non videtur præscribendum.
Quamobrem quæ vox sit comitoris, vi-
deat potuerit emanare ostendamus. Et
verò Græcū etymō a nobis adferri non
poterit multis, lat scio, placere: nihilo ta-
men secius græcam adducam etymolo-
giā. Cum enim in exercitiis Græco-
rum, qui ordines ducebant, Cosmitores
reperiatur appellati; quare a Cosmitori-
bus non dicam dictos fuisse nostros co-
mitores, id est nostrarum turmarum du-
ctores? Sunt autem turmae terdeni equi-
tes. Vassallos ergo decē equitum du-
ctores: comitores autem triginta equitū,
& trium

& trium Vassallos retores sunt in-
telligendi. Hi portō in initio dicti Vassi
in Aquitania, cosmitores, & deinde co-
mitores maluerunt apud nos in initio
nominari: quemadmodum postea reli-
quo nomine comitorum Nobiles voca-
ri etiam eis fuit libitum. Sed qui malū,
inquiat quispiam, nomen Græcum Cos-
mitoris nostris maiorib⁹ placere potuit.
Quoniam innumera sunt vocabula alia
græca in nostro sermone huiusmodi,
quod alias D. O. M. bene iuuante sumus
demonstraturi, in Aquitania enim idio-
ma Græcum olim viguisse ex optimis au-
ctoribus fiet quam manifestissimum.

CAPVT. 22.

Quorum autem gratia hæc tam
multa a nobis proxime enarra-
ta fuerunt sunt huiusmodi, vt
nos nimirum maiores alien-
de quam ab Aquitania huc demonstrē-
tur non transmigratione, & non alij existi-
mentur

mentur fuisse, quam Catalauni Aquitani. Hæc autē ita se habere nomina vassorum, Vassuassorum, comitorum, Senescallorū, Bainlorū possunt quā apertissimè ea ostendere, & confirmare. Vnde enim Vassi, vnde Vassuassores, vnde comitores, Senescalli, baiuli peruenire, quam ab Aquitania ad nos potuerit? Rursus si ab Aquitania, qua ratione, quæso, alia, quam si maiores nostri Catalauni Aquitanici putentur extitisse? Quod autē ad nomen vassorum attinet, a quo & nomē profluxit vassalli, vt intelligatur in Aquitania id nomen vigens ad nos peruenire potuisse: operæpretium esse duco verba historiæ Annonianæ li. 5. ca. 1. animaduertere, quæ sunt huiusmodi: sciens porro rex sapientissimus, atq; perspicacissimus regnum esse veluti corpus quoddā & nunc isto, nunc illo incōmodo iactari nisi consilio & fortitudine, velut quibusdam medicis sanitas accepta tutetur: episcopos quidem, modo quo decuit, sibi deuinxit. Ordinavit autē per totā Aquitaniā comites, abbatesq; necnō alios plurimos

mos, quos vassos vulgò vocant, ex gēte illos quidem francorum, quorū prudentia, & fortitudini nulla calliditate, nulla vi obuiare fuerit tutum: eisq; cōmisit curam regni, prout vtile iudicauit, finū tutamē, villarūq; regiaram ruralem provisionem. Et bituricę ciuitati primò Vmbertum, paulò post Sturmum præfecit comitē. Porro Pictauis Abbonē, Pictagoricis autem Vuidbodum: Sed & Auernis Iterium: necnon Vallagiæ Bullū. Sed & Tolosæ Corsonem (Hunc autem alij Tarcinū nepotem ex sorore Caroli Magni vocatum volunt) Burdegalis signinum, Albigenisibus verò Haimonē, Porro Lemouicibus Rotgerium. In his quidem historiæ Annonianæ verbis illi plurimi vulgò bassii vocati nobis argumento sunt Vassuassorum nomen illinc ad nos emanasse. Cumque Catalonia pars esset regni Aquitanici: distributio nouem comitatuum in Aquitania a Carolo Magno facta credita est a nostris hominibus in Catalonia esse intelligenda. Vnde manifeste deprehendi-

O 2 dimus

dimus, a quo fonte emanarit hæc nouenarij numeri tam celebris historia. Quæ quidē nouenarij historia si falsa est: magnam tamen occasionem accepisse ab Aquitania videtur. Si autē vera est illa: ita se potuit res habere quoq; in Catalonia, vt se habuisse in Aquitania deprehenditur. Cum enim res nostræ ab Aquitania huc sint putandæ esse perductæ: necessarium videtur fuisse, vt quoniā illinc nostri maiores Catalauni huc venire, distributiones agrorum, & præfecturæ, ac comitatus, cæteraq; alia ad Aquitanorum formam sese haberent, ad eandemq; rationem omnia instituerentur. Quamobrem quia comites nouem creati illic cōtingerant: ideo & in Catalonia nouem videntur potuisse in initio instituti existimari. Et quoniam in Aquitania vicecomites comitibus aderant, necnon & Vassif, vt Annoniana demonstrat historia: propterea Catalauni Aquitanici illi quidem existentes prius, postea vero incolæ facti huius Hispanicæ portionis ad exemplum suorum Aquitanorum & comites & vice

& vicecomites, & vassos vassorum, Vassallos dictos habuerunt. Quæ quidem res cum aliunde prouenisse in Catalonia quam ex Aquitania non reperiatur: manifeste videtur illa quidem ostendere nostros maiores non aliunde huc, quam ab Aquitania trāsmigravisse. Verum enimvero vt ex Annoniana historia nomen Vassorum maximè cum nostris Vassallos ribus conueniens demonstrare videtur illud quidem nostros maiores, & huius nostræ regionis liberatores Aquitanicos fuisse Catalaunos: ita nomen Senescalli, nomenq; vicarij, & baiulinorum cū sexcentis alijs nominibus ex libris Gallorū scriptorum, ac potissimum Aquitanorū possunt id ipsum reddere magis confirmatam. Nicolaus igitur Bertrandi in libris quos edidit de rebus Tholosanis in ea parte, in qua Tholosæ comitatū præcelluisse inter nouem Aquitanicæ comitatus ostendere nititur, sic de comitatibus, vicecomitatibus, & Senescallis comiti Tholosano subiectis est eloquutus: Postquam vero Tholosæ comitatus, in-

O 3 quit,

quit, per manum summi Pontificis ad regiam Franciæ domum pervenit: vltimo de comitatu Tholosano extracti sunt in frascripti octo comites, scilicet Armeniaci, Fuxi, Fesenciaci, Pardiaci, Conuenarum Insulæ Iordani, Castrensis, & Bigoræ cum suis terris, ac Baronij. Vicecomitatus itidem cum suis amplis territorijs, nimirum Narbonæ, Vtiensis, de Lautreco, de Caracagno, Conseranensis, de Paulino, de Monteclaro, & de Villamuro. Vterius & de prædicto comitatu Tholosano remanserunt, & sunt ad regiæ manû, ac mensam coronæ domus regiæ Franciæ spectantes quinque magnæ Senescalliarum, nempe Tholosana, Carcassonæ, Bellicadri, Agenensis, & Ruthenensis. Et in prædictis quinque Senescallijs sunt viginti egregiarum ciuitates pontificali sede honoratæ, quarum duæ sunt metropolitane, videlicet Narbonensis, & Tholosana: reliquæ sunt Ausciensis, Mimataensis, Viuariensis, Nemausensis, Magalo, Agathensis, Biterrensis, Condomiensis, sancti Pontij Thomei, Carcassonensis, Eleatensis, Mirapicensis

picensis, sancti Pauli, Vaurenensis, Albienensis, Riuenensis, Lombariensis, Agenensis. Alibi autem & de baiulij, seu balluijs est sic eloquutus. Verum de exinde prouenientibus emolumentis nostri receprores, & thesaurarij ordinarij Senescallarum, & balluiarum faciebant, tenebantque facere receptas, atque computa quæ admodum de alio dominio nostro. Et verò ex his hunc in modum Nicolai Bertrandi scriptis manifestum redditur Senescallos, & Senescallas, & Balluias, seu baiulias nomine deprehendi esse, quæ ab Aquitania sint ad nos olim perductæ. Quid mirum? dixerit quispiam, si pars regni Aquitanici erat Catalonia, si Regi Francorum parens, si armis Francorum exercituum maurosum infidelium è potestate recuperata? Nihil verò horum id cogebat fieri in nostra regione, nihilque magis propterea mores, & instituta Gallorum nostram in hanc Cataloniam suere transferenda. Etenim leges Goticas, non leges Gallorum, non Aquitanorum nostri maiores

Francisci Calça

fuere in initio amplexati. Quamobrem
si multa traducta fuisse ab Aquitania in
hanc regionem ad nos videntur: nō ob
aliam causam transportata ea fuisse cre-
dere par est, quam propterea quod sint
nostri maiores ex Aquitania huc olim
traducti. Nam si leges Francorum, Gallo-
rumue nostri maiores in initio despexe-
rūt, quid aliud poterat maiores nostros
postea permovere, vt cætera ab Aquita-
nia huc transferrent, nisi cognatio, me-
moriaq; suæ primæ originis. Et quidem
Senescallus comiti adfuit Barcinonensi,
Baro nempe montis Catheni, aut ex fa-
milia eiusmodi profectus aliquis. Quam-
obrem in Platea sancti Francisci ante æ-
des eorum qui cognominati sunt a Mō-
te Catheno mos est, vt Rex, Regina, aut
eorum primogenitus in primo in hanc
urbem ingressu magna quadam cum so-
lemnitate ab vniuersis ordinibus huius
urbis recipiatur, vt pote ante ædes Senes-
calli. Qui verò aliorum principatus Ca-
taloniæ comitum Senescalli extiterint,
cum nondum legerim, haudquaquam

inte

de Catalonia lib. I.

109

integram mihi fuerit dicere. facile autē
adducit, vt existimem singulis Catalo-
niæ principibus, hoc est comitibus illis
præcis suos Vicecomites, (uos Senescal-
los adfuisse. Necnon & ipsorum viceco-
mitum vicarios, & baiulos ipsorum Se-
nescallorum. Vt enim apud Aquitaniam
in Vicecomitatibus sui fuere vicarij, & n
Senescallijs sui baiuli seu bayliui; sic ego
putarim in Senescallijs, & Vicecomitati-
bus principatus Cataloniæ suos baiulos,
& suos Vicarios olim quoq; extitisse: vi-
carios inquam vicecomitum, & baiulos
Senescallorum. Nam, qui nunc dicuntur
apud nos Vicarij, & baiuli, locum obti-
nent antiquorum Vicecomitum, & Se-
nescallorum. Quæ de re in libro quarto
Deo bene iuuante abunde pertractabi-
tur. Sed Tholosanos Senescallum & Vi-
catium habuisse animaduertamus, atq;
ex verbis eiusdem Nicolai Bertrandi co-
gnoscamus: dominus noster rex, inquit,
Carolus intravit Tholosam 26. Febru-
arij, anno 1442. cum magno exercitu, & re-
cessit octaua Aprilis sequentis: introiit
etiam

etiam dominus Delphinus nomine Ludovicus filius regis Francie: successiue regina Francie, eorumque tempore prolatum fuit arrestum per modum provisionis a curia parlamenti Tholosæ, ut omnes officarii regij villæ, & Senescallii Tholosanæ indistincte de præsens Senescallio, & viguerio Tholosæ solam & dumtaxat in futurum haberent contribuere talibus omnibus, & subsidij regis pro eorum bonis, quæ possident de antiqua contributione. Cum omnes igitur ministros, seu (ut ille loquitur) officarios regis tradat Nicolaus hic contribuere iussos, præter Senescallum in vrbe Tholosæ vicariū quoque institutum fuisse. Senescallū autem ait idem Nicolaus in capite de doctoribus præsidem esse provincie ad quem pertinebat, præter alia multa, exequi sententias a consiliis pronunciatas. Iam ergo cum vnde ad nos venire potuerint Vicecomitem nominis, Vassorum, seu Vassafforum, Senescallorum, & vicariorum intelligimus: non parum manifestum

manifestum ex eo redditum credimus vnde sint existimandi prodijse nostri maiores Catalani. Etenim si non alium fontem hæc habuisse possunt, atque ipsam Aquitaniam: cur verā in hac parte Petri Tomici, nostræque gentis historiā non iudicabimus esse, vbi maiores nostri traduntur cum illo Augerio huc trās migrasse ex Aquitania? Verum enimvero cum in Aquitania nouem creatos fuisse comites a rege Carolo Magno Annonius & Nicolaus Bertrandi tradiderint, atque permulti: quem nō tacita pulsant cogitatio, & percuntatio, Catalauni Aquitanici quem ad comitatum illorū nouem pertinuisse sint existimandi? Cur etiam, cum tanta gens essent, ut foras colonias mitterent, Catalaunorum ipsorū oppidum iuxta Tholosam situm suum comitem per se se non sit visum dignū obtinere? Responsum huic percuntationi facile fuerit reddere. Etenim vicinia vel Tholosæ vrbis, vel lemoicū, aut alterius cuiuscunque magni oppidi Catalaunos ad se pertraxit, ut per se hi comites non

Francisci Calça

non sint visi digni habere. Præsertim cū
Colonie hinc deductæ minores hos po-
pulos reddidissent. Etenim ante tempo-
ra Caroli cognomēto magni Augerius
noster Gotlantes 2500 Catalaunorum
illinc huc deduxerat, vnde antea dedu-
cta etiam fuerat Colonia Caralaunorū
Belgiæ Galliæ. Ad quem tamen comi-
tatum sint relati, qui hoc tempore super-
stites erant, liquido non constat: nos ta-
men ad comitem Lemouicum eos perti-
nuisse autumamus. Etenim Limosinus
sermo noster antiquissimus id demon-
strat, si modo a Limosinis Lemouicibus
noster ille sermo nomē accepit. Qui ve-
rò & campos Catalaunicos, & Catalau-
num oppidum vicina Tholosæ vrbi ani-
maduertet, non verebitur ille quidem fa-
cile adduci, vt existimet ad comitē Tho-
losanum Catalaunos spectauisse. At vero
Catalauni campi mensuris vulgo Leucis
dictis distare ab vrbe Tholosa septē tan-
tum a Nicolao Bertrandi tradūtur. Sed
in longum exporrecti esse dicuntur & a
Roberto Senali, & ab eodem Nicolao
pluribus

de Catalonia. lib. I.

111

ribus quam centum ex iisdem mensuris.
Quamobrem eorū pars aliqua ad Tho-
losanum comitem, pars verò alia ad Le-
mouicas pertinuisse potuere. Et illud
certe non prætermittendum apparet pri-
mum Lemouicum comitem Rogeriū
fuisse vocatum. Quāobrem non fictus
noster Augerius seu Ogerius Gotlantes
credendus est, quem Laurentius Valla
Rogerium non Ogerium nominat. Ete-
nim Rogerius Lemouicum factus fuit
comes a Carolo Magno: Rogerius vel
Ogerius, aut Augerius, vel Ogerius do-
minus oppidi Catalauni a Carolo Mar-
tello factus cur non poterit existimari?
Certè vicinia & propinquitas Catalau-
norum, & Lemouicū, quod vno in po-
pulo reperitur euenisse, in altero euenire
potuisse maximopere coarguit. Et nes-
cio an Rogerij seu Ogerij Gotlantis no-
men Catalauns vicinis Lemouicibus im-
perantis in causa fuerit, vt idem nomen
comiti illi Lemouicum Rogerio pone-
retur. Me quidem non mediocriter no-
men comitis Lemouicum Rogerij nun-
cupati

cupati pmouet, vt existimē Catalaunos
ad Lemouices. Hipertinuisse autē cū di
minuti admodū fuisset per expeditionē
illam Augerij Gotlantis: non mirum pro
pterea videri debet, si digni visi non sint
qui remanserant perpuci per se comitē
in suo oppido Catalauno habere. Hoc
autem oppidum vbi extiterit, nobis non
certo constar: locus vero pugne illius A
thila regis Hunnorum des Catalones e
tiam nunc vocari dicitur a Nicolao Ber
trandi, & ad Abbatem Moysiaci pertine
re. Quæ cum ita sese habeant manifestū
quodammodo nostra opera factum pu
tamus, cur distributiones nostræ Catalo
niæ in comitatus, vicecomitatus, Comi
torias vulgo Condorias appellatas, Val
uaslorias baronias, senescalltos, Vicarias,
& baiuhas sint factæ, curq; eiusmodi no
mina in Catalonia, minime vero in Va
lencia, in Aragonia, & in alijs Hispaniæ
partibus reperiantur. Per Catalaunos
enim maiores nostros hæc ad nos per
uenisse ab Aquitania deprehenduntur:

CAPV T. 23.

Non enim à Carthaginensibus,
non a Pheniciis, non a
Persis, seu Aramæis illis pri
mis Hispaniæ incolis, non a
Latinis, non ab antiquis Gothis, non a
Vandalis, non a Sueuis, non ab Alanis
Hispaniam obtinentibus, non a Sarace
nis, qui post hos omnes nostram hanc
regionem complures annos occupatam
tenere, profecta hæc videntur: sed ab
ipsa Aquitania Catalaunos illos maiores
nostros illa huc transtulisse Gallicæ Hi
storiæ demonstrant. Demonstrare etiā
videntur aliarum gentium Historiæ, in
quibus nostra non sic consentire cum re
bus gentium aliarum Inueniuntur, vt
in historijs Gallicis reperiuntur congrue
ad amissim cum Aquitanicorum po
pulorum rebus omnia. Quid porro de
vsiis seu vsaticis nostris, & consue
tudinibus.

rudinibus Cataloniæ loquat? Vnde credemus ea initium suum primum habuisse? A Gouisne incolis antiquis Hispaniæ? At horum leges in initio nostri maiores per aliquot annos sequuti repudiarunt, postmodum despexerunt, antiquarunt. Iuris autem dictiones, & æqua iudicia in vñibus, & consuetudinibus suis commodissime, ad suamq; naturam quam maxime conuenienter posita videntes Gotici legibus prorsus abolitis, vsus & consuetudines suas, quas vñicos appellarunt in codicem quendam relatas pro sacrosanctis Cataloniæ legibus habendas esse statuerunt. Estq; operæ prætium animaduertere consuetudinum illarum nonnullas antiquissimas Catalanorum consuetudines nominari. At verò quorū quæso Catalanorum? Etenim si non magnum spatium temporis effluxit a recuperatione regionis ad Raymundum Berengarium, cuius operæ vim iuris scripti consuetudines ille Goticis legibus abregatis obtinere ceperunt: Catalanorum certe quidem regionis huius incolarum antiquissime

simæ consuetudines vocari haud quaquā merebantur. Nam si post Vulfredum cognomento pilosum consuetudines ille sensim vigere inter Catalanos ceperunt propter centum annorum cursum, ant his nō omnino multo pluriū, antiquissimæ non erant appellandæ. Quamobrem Catalaunorū potius Aquitanorū consuetudines illas antiquissimas fuisse cōuenit existimare. Catalaunorum inquam illorū qui in Aquitania ex Sueuis, & Catis & Alanis coalescentes inter Gotos considere iussi vsus quosdam suos, suasq; consuetudines quasdam inter se se habere studuerant, tametsi legibus Gotorum gubernarētur. Erat autem horum Catalaunorū in Aquitania non prorsus obscurum nomen. Quamquam enim inter Gotos positi, & Gotici iuris essent participes: nihilominus tamē Rempub. suam ipsi non inglorij administrabant, suaq; iura priuata, & pecularia habebant. Hi autem in multis Gallorum, aliorumq; historiis si non Catalauni semper: Alani tamen interdum, & interdum Cati nominabantur. Id vero ex Michaelē

P Ritio,

Francisci Calça

Ritio, & præcipue ex Ioâne Picardo Truteriano facile deprehēdet, qui apud illius quintum librum Priscæ celtopædiæ legit Pipinum Caroli Martelli filium Alanos in Aquitania subiugauisse, eius autē hæc sunt verba: Nos Caroli Martelli vir, tutem suspicimus, cuius armis tres potētissimi Hispanorum, Astorumque reges, Abdiramus, Amorrhæus, Athinusque occubuerunt: cuius filius Pipinus virtutis paternæ imitator Alanos in Aquitania subiugauit. Michaelis vero Ritij verba in lib. 1. de regibus Hūgaricæ sunt huiusmodi: Eodem duxit Erhicus, qui præter legiones Romanas auxilia Catorum, regisque Theodorici) Merouicum regem Saponum, Sarmatasque, & Britones, aliosque præterea multos in castris habuit. Auxilia porro Catorum, auxilia Alanorum quorum Rex erat singibaris intelligit. Quos quæso Alanos Ioannes Picardus Truterianus designat? Eos nimirum, quos cū Suenis, & Catis ostendimus ex Blondi historia cum rege singibere municipiū in campis Catalaunicis obtinuisse. Hi vero propter circūfusus Gotos Gotalani ab a-

de Catalonia. lib. 1.

114

liquibus creduntur dicti: ab alijs vero a Catalis cū his comixtis Catalani, seu Catalauni sunt nūcupari. Vitiū enim illorū populorū Aquitanorū fuisse cognoscimus, ut Catalanos dixerint Catalaunos, sic enim apud Iuliu Cæsare lib. 7. belli Gallici Vergillanus Vergagillaunus pronūciatur. Et vero ab Aquitania innumeri ex Catalaunis illis in hac partē Hispaniæ cū duce Augerio Gotlāte, & postea cū Ayzone traducti: vbi Goti erāt aduc per multi & Hispani vetusti, qui Saracenis seruierāt, cōplures præterea Goti alij, qui ex Gallia Narbonēsi huc trāsmigrauerāt cū alijs aliarū nationū hominibus quā plurimis: primis quidē tēporibus legibus Gothicis causas dirimi vniuersæ permiserūt. Verū enim vero tēdio legū illarū nō multa post secula affecti Caralanni legibus Gothicis valere iussis, ac prorsus explosis suos se ad vsus, suasque ad consuetudines totos conueterunt. Quæ quidem res maxime verisimile nobis reddit nostros illos maiores, qui primi omnium nomē Cataloniæ huic nostræ regioni pepererunt

runt, oriundos fuisse illos quidē ex Gallia Aquitania. Etenim si Goti potius fuerāt illi, & Alani, vt Blondus autumat, in hac ipsa nostra regione iam a quamlongissimotempore in vnam gentem hic coalescentes, ante Saracenorum aduentum legibus vsi Gothicis, cur liberati de potestate eorum, iugum etiam cum iam excussissent regū francorū, leges Goticas sic exosi fuerūt? Natura, inquires, nonas in dies properat edere formas. Cur igitur si nostri maiores Goti erant, & Alani legibus Gothicis nouas alias leges addere non curarunt? Cur nomen maluerit, & vim omnem legum Goticarum tollere, & nouū nomen legum suarum superinducere, vsiticos nimirum illas nouas leges appellantes? Enimvero Cati & Alani, hiq; oriūdi ex Aquitania illi nostri maiores erāt, nullo vero modo in Hispania facti Goti, & Alani. Hi vero, quando huc transmigrarunt, variū quoddam genus hominum secum cohabitare compererunt. Etenim ad fuere Hispani vetustissimi cum ex Phœnicibus, alijsq; antiquioribus populis oriūdi,

di, tum ex Carthaginensibus, latinisq; progeniti. Prætereā non defuere veteres complures Gati superstitēs, aut prognati ex Gotis illis, qui ante aduentum hostiū florentes sese in seruitutem redigi passi fuerant. Aduenierant etiam noui Goti Gallie Narbonensis, qui sese cum Francis exercitibus huc contulerant. Tandem ex Germania, Italia, vniuersiq; Gallijs transtulerant sese huc in initio variarum nationū homines quamplurimi. Quamobrē primis illis quidem annis leges illas Goticas quarum vsus antea in hac regione maximus fuerat, oportuit omnino ab omnibus obseruari. Verum enim vero gens nostra Catalaunorum eorum, qui ex Aquitania huc transmigrauerant, numero longe reliquis nationibus superior vbi tandē nomen, & imperū suū per vniuersam diffusam prouinciam vidit, omnesq; iam huius regionis incolas Catalaunos, seu Catalanos nuncupari: Gotorum leges odio habere cepit, ad suos vsus, & consuetudines sese conuertens. Id autem cum Raymundo Berengario inclyto Barci-

nonis comiti obscurū non esset: indicēs
Catalanis comitia de consilio prudentis
simorum virorum Goticas abrogauit, prorsus
q; aboleuit leges; & vsus, cōsuetudines
q; Catalanorū scriptis mādās pro legibus
habēdas proposuit, quæ vsatici Barcinon-
is fuerūt appellatæ. Et nomē quidē vsa-
ticorū id manifeste arguit, ac demonstrat,
ea, quæ vsu, & cōsuetudine aliquādo fue-
rāt alicubi obseruata, deinceps perpetuo
ab omnibus obseruāda proponi. Obser-
uati vero vbi hæc Cœpisse sunt putāda, ni
si in Aquitania, vnde Gallicæ historiæ ostē-
dunt venisse ad nos & Idioma, & rerū ple-
rarūq; præcipua instituta? Quæ res, quis
nō videt, quā validū nobis præbere videa-
tur argumētū, vt maiores nostros Cata-
launos factos ex Catalaunis Aquitanicis
audacter asseramus? Hoc autē si propte-
rea minus recipiendū iudicatur, quoniā
præclarorū authorū testimonijs nō po-
tuit a nobis certius demonstrari: nihilomi-
nus tamen id nos proferre in mediū de-
cuit, multisq; de eo verbis disputare, do-
ctos vt viros extimulemus, vel ad per-
uesti

uestigāda huiusmodi testimonia, vel ad
magis probabilia tradēda, vt quoquomo-
do tandem ad veriora, certioraque, quā
nunc apud nos extāt, perducamur.

C A P V T. 24.

T vero illud valde mirādū no-
bis prorsus esse videtur potuisse
vlla ratione fieri, vt primis tem-
poribus vim omnē legibus Go-
ticis obtinētibus in hac nostra regione
vsus vlli, aut cōsuetudines Catalanorū e-
xotirētur, radicesue villas agerēt, ac tandē
leges ipsas Goticas prorsus ab ipsis Cata-
lanis eliminarēt, & malā in crucē iuberēt
facessere. Etenim vsus, & cōsuetudines le-
ges scriptæ nō sunt illæ quidē, sed a dīb⁹,
& exemplis aliquorum hominum intro-
duci incipiunt, & pederentim vim concē-
pere alijs hominibus ea exempla imitan-
tibus. Id vero qui potuisset contingere si
Goti erāt, & Alani ipsius Hispaniæ nostri
primi maiores Goticas ipsas leges, mini-
me vero frācicas, aut Gallicas mordicus
P 4 ample

Francisci Calæ.

amplexati? quid quæso potuisset facere, ut Goti suas Goticas leges sic fastidirent? Alani fortassis ab ingenio Gotorū diuersi? At vero Gotalani ex Gotis coalescentes, & Alanis, ut Blondus contendit, leges Goticas gratas, & charas non minus quā alij Goti habuisse sunt iudicandi. Quamobrem non Gotos, sed Catos, & Alanos arguit fuisse nostros maiores ab Aquitania huc profectos illa vsuum, & consuetudinum sic introducta, sic radices firmas agens contra Goticas leges nomothesia. Etenim Cati cum Sueuis, & Alanis iussi confidere inter Gotos in Aquitania Goticas leges seruabant illi quidē, verum suos vsus, suusq; consuetudines, ut ipsorum poscebat natura, & ingenium, & in Aquitania, & in hac nostra regione, in quam transmissi grauerant, introducere numq; cessarunt. Etenim cum aliud ingenium esset Alanorum, Catorum, & Sueuorum, aliud vero ipsorum Gotorum: ex eo factum videtur proculdubio, ut contra Goticas leges Catalani ex Catis, Sueuisq; facti, & Alanis in Aquitania, deinde vero huc traducti,

de Catalonia. lib. I

117

etiā, tam valide sese erexerint, ut Goticis legibus prorsus antiquatis suos vsus, & consuetudines pro legibus perpetuis nobis custodiendas obtruderint. Quid enim aliud potuit esse in causa, ut cum regū Frācorum exercitibus domiti sint Saraceni, & a dominio huius regionis deturbati, ij autē, quibus tradita fuit ea regio ad incolendum non Francorum leges, non Aquitanorum aliorumue Galorum seruare voluerint, sed ad leges Goticas respexerint in initio, deinceps vero non multas post annorum decades illis legibus prorsus antiquatis, vsus, & consuetudines vim omnem iuris obtinuerint? Nihil aliud sane adferri vlla ratione poterit. Non enim Franci, qui ad expugnanda oppida huius tractus veniebant, incolæ, & habitatores huius regionis fiebant: sed illi ipsi, qui Saracenis seruierant, seruire Gotis Gallia Narbonensis, & Catalanis, qui in saltu Pyrenæo diu dilituerant, cogebantur. Horum autem Catalanorū multitudo cum Emporitanum agrum, ut demonstrauimus in initio Bellorum Gallicorum, seu Frācorū exercitum

exercitum occupasset: ad urbem autem Barcinonem non tam magnus numerus eorum confluxisset, pluresque propterea Goti Galliae Narbonensis, & ex reliquijs Gotorum Hispanorum, quam Calalani Barcinonem urbem incoherent: necesse fuit in hac urbe leges Goticas propterea prioribus annis tãquã facta recta custodiri. Verum enim vero quando Catalani sese paulatim per vniuersam prouinciam effuderunt, in nomenque suum cunctos abire viderunt, dederunt operam illi quidem, vt leges Goticae protinus antiquarentur, vsus autem, & consuetudines ipsis magis gratæ, ipsorumque ingenio magis conuenientes vim omnem in Catalonia obtinerent. Quod quidem euenire numquam potuisset, si Catalani non ex Catis, & Alanis in Aquitania coalescentibus, sed ex Gotis & Alanis in Hispania ipsa commissis prodijissent. Quambrem cum ex ingenio Catorum, & Alanorum diuerso, ac differenti a natura Gotorum prouenisse appareat, vt pro legibus

bus illis Gothicis vsus, seu vsatici Barcinonis vim omnem iuris in vniuersa Catalonia haberent, atq; etiã nũc habeant, pro uerisimili statui a nobis videtur posse, quod hætenus demonstrare tam longo sermone cõtēdimus primos maiores nostros, atq; adeo illos ipsos, qui nomen regioni huic dederũt, vt Catalonia nũcuparetur, Catalaunos extitisse huc ad nos traductos olim ab Aquitania. Quod ipsum demonstrat verba quã plurima ipsorũ vsuũ, seu vsaticorũ: more enim meagētis meloqui nũc oportet, quæ manifeste deprehenduntur cũ sexcētis alijs huc profecta fuisse ex illa ipsa Gallia. Ea vero sunt vsatici ipsi Baussa, Bausatior, fellonia, reptamentum, reptare, guidaticum, guidare, acuydare, disfidare, aguayt, sergiun, missaticum, sagio, Missaticus, Aliscara, cantera, batalla, purgare se perbatallam, aut per iudicium aquæ frigidae aut aquæ calidae, aut de caldera, seu de caulera, vassus, vassallus, vassaticũ, vassallatiõ, manibus suis cõtēdare se alicui in vassaticum seu in vassallaticum, alicui fidelitatem

Francisci Calça

tatem iure iurando prom tere præstare
homagium alicui, accipere aliquem in se
niorem suum, esse iuniorem alicuius se
nioris, dare alicui domino potestatem
parare, empara realis, firmare de iure, fati
ca, faticare, domicelli, senioraticum, sen
dum, feudetarius, feudatarius, homo pro
prius, homo solidus, homo ligius, homo
afflocatus, casatus, amatus, mansuarius,
mesouerus, bordarius, mansus, mansura,
borda, pernata, hæreditagium, honor, ha
uere, bouaticum, herbaticum, terraticum,
carnaticum, pontaticum, pedaticum, lez
da, moneraticum. Deus bone quæ mon
stra verborum, & his alia innumera confi
milia! Horum autem verborum quæ sit
vis, quæ propriæ significationes, qui vo
let pernosse libros consulat scriptorum
Aquitanicorum. Exeorum sane lectione
quid sibi hæc verba velint ille quidem co
gnosceret, & vnde ad nos deuenierint, intel
liget quam manifestissime Quæ cum ita
sint, & tantus consensus verborum no
strorum vsuum, & cōsuetudinum reperia
tur cum Aquitanicorum moribus, & legi
bus:

de Catalonia lib. i.

119

bus: cumq; noster antiquissimus sermo
cum sermone Limosinerum, qui sunt A
quitani, conueniat, indeq; apud nos acce
perit nomen, nec præterea aliunde: non
leuibus argumentis permotivideri possu
mus, vt suspicemur nos non aliunde fuisse
dictos Catalanos, quam a Catalaunis
Aquitanicis, id quod fama cōstans gentis
nostræ perpetuo asseruit, tametsi in princi
pe Catalone fuerint illi quidē in hoc de
cepti, cum ex maioribus nostris plerique
a Catalone Cataloniam dictam fuisse sint
arbitrati, vt pote quibus nō tanta aderat
bonorū litteratū cognitio. Quamobrem
in quamplurimis hallucinati veram histo
riā nobis tradentes eam innumerabilibus
erroribus, & falsis opinionibus contami
natā reliquerūt: nihilominus tamē ab A
quitania transmigrasse huc cū duce Auge
rio maiores nostros constantissime sem
per tradiderunt: a Catalaunis autem factū
regioni Catalonia nomē, vnde profluxit
nomen Catalonia, nō animaduertentes
ab Augerio Catalone Catalonia, & quia
ille omnium princeps erat, principatum
nomina

nominatum Cataloniae hanc nostram regionem ex eo sunt arbitrati. Nos vero samā antiquissimā gentis nostrae sequētes ab opinione virorum eruditorum non recedimus. A Gotis enim, seu Catis, & Alanis dictos nostros fuisse maiores Catalanos confitemur, atque asserimus, & testimonium doctorum virorum amplexamur, atque magnificimus. Catalanos vero non ipsa in Hispania coaluisse ex Gotis, seu Catis, & Alanis, sed in ipsa potius Aquitania contēdimus. Quē quidem omnia sic a nobis disputata esse volumus, nō ut pro certis, & indubitatis accipi ab omnibus posulemus, efflagitemus: sed ut veritatis investiganda prebeāt alijs maiorem occasionē. Stimulos enim quosdā putamus fore has nostras disputationes, quibus doctissimi quique nostrae gentis maximopere ad alia magis probabilia perquirenda permouebūtur. Nobis autem, quantum per Dei op. max. benignitatem cōcessum fuerit, curę erit laborē omnē operamq; ponere in hoc studio, ut quā certissima argumēta, si possint

sint vspiciā cōperiri, aliquādo in medium eruātur. Atque hęc quidē habuimus de Catalonia, quā in hoc primo nostrae chi rographię libro diceremus. In quattuor autem reliquorum librorum vno totius prouincię situm, figuram, spatium, longitudinem, latitudinemque, ac distributiones praeipuas tradituri sumus: In tertio vero totius operis nostri volumine diēceses, hoc est distributionē per episcopatus factam exponemus: In penultimo autem libro diuisionē Cataloniae per praeturas, proprieturas, ac baiulias, ut sic loquar, traditam explicabimus: ac tandem in vltimo volumine montes, valles, campes, et resque regiones, quales vbiq; sint, aperiemus: nec non fontium descriptiones, annuumque, & spatiorum, quae inter amnes sunt ob oculos omnium subiiciemus. Quibus ex omnibus futurum speramus, ut haec nostra prouincia apud omnes, qui latine norunt, non minus, quam aliae orbis regiones, pos.

sit vbilibet illa quidem
innotescere.

L A V S D E O.

BARCINONE

Cum licencia ex Typhographia Iacobi
Cendrat Anno Domini. 1588.

